

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

11. IX 1987. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIX • 300 ДИН. • БРОЈ 1863

ЗАБАВНИКОВ
СВЕТ
КОМПЈУТЕРА

ВАРВАРИ,
НИНЏЕ
И

ОСТАЛА
БРАТИЈА

АЛВАР
МАЈОР

Магично
дрво

ТРИ
ДВОРЦА
ЗА
ЧАСОВНИК

BARBAROSSA

БОРБА НАД ПРОВАЛИЈОМ

КАКО
УСПАВАТИ
ШАМПИОНА

Фирма

Веровати или не!

ДОМОРОЦИМА

ИЗ ЛИБЕРИЈЕ (АФРИКА) ОСУМЉЕНИЦИ ЗА ЗЛОЧИН НАСЛАЊАЛИ СУ НЕКАДА ВРЕЛО ГВОЖЂЕ НА ЈЕЗИК. АКО БИ СЕ ПОЈАВИЛИ ГЛИКОВИ, ПРОГЛАШАВАНИ СУ КРИВИМА.

КАТЕДРАЛА У МАЈСЕНУ

(НЕМАЧКА) ПОЧЕЛА ЈЕ ДА СЕ ГРАДИ 1220. ГОДИНЕ, А ЗАВРШЕНА 1912. -692. ГОДИНЕ КАСНИЈЕ.

НЕМАЧКА ЦАРИЦА Бианка Мариа

ПРВИ ПУТ ЈЕ ВЕРЕНА КАД ЈЕ ИМАЛА ДВЕ ГОДИНЕ. ПРЕ НЕГО ШТО СЕ УДАЛА ЗА ЦАРА МАКСИМИЛИЈАНА, ВЕРЕНА ЈЕ ЈОШ 6 ПУТА.

АУТОБУС -БИЦИКЛ

РАЗВОЗИ КИНЕСКУ ДЕЦУ У ШКОЛУ.

ИБЕКЕ

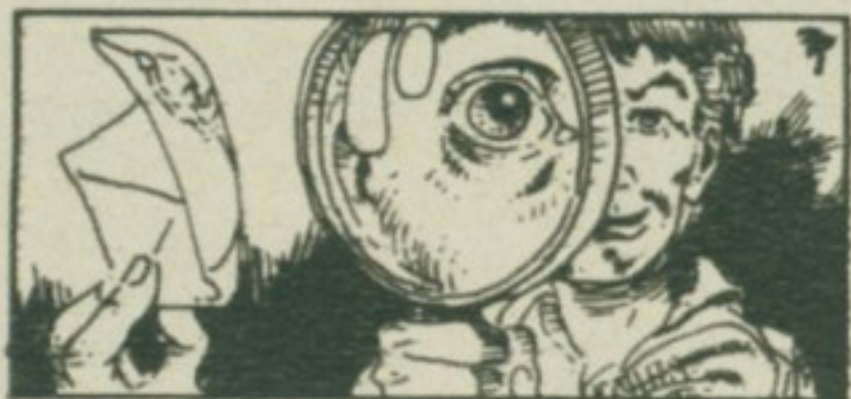
СВОЈИМ РОГОВИМА, КОЈИ ИЗРАСТУ И ДО 90 CM, МОЖЕ ДА ЧЕШЕ ЛЕЂА.

КОЊСКА ГЛАВА

ВАЗАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ НА ТИХООКЕАНСКОМ ОСТРВУ БЕРУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у Боливији су се од 1863. до 1866. године штампале веома сићушне поштанске марке величине $8 \times 9,5$ mm.

сваког дана Земљина маса повећа се за око 25 тона. Толико дневно на нашу планету падне космичке прашине.

инсект који најкраће живи је такозвани водени цвет. Његов век најчешће је један до два часа, највише неколико дана. Најдуговечија је краљина термита која обично поживи 15-20 година.

Бовани Бенези осамдесетгодишњак из Болоње по струци је геометар, сценограф, наставник физике, а однедавно лекар и економиста. Овај чика, иако у поодмаклим годинама, намерава да упише још један факултет.

два спенска дела француског књижевника румунског порекла Ежена Јонеска „Телав певичница“ и „Лекција“ непрекидно се приказују у париском позоришту „Кол малог рога“ још од 16. фебруара 1957. године, а крајем ове доживеће двехиљадишту представу.

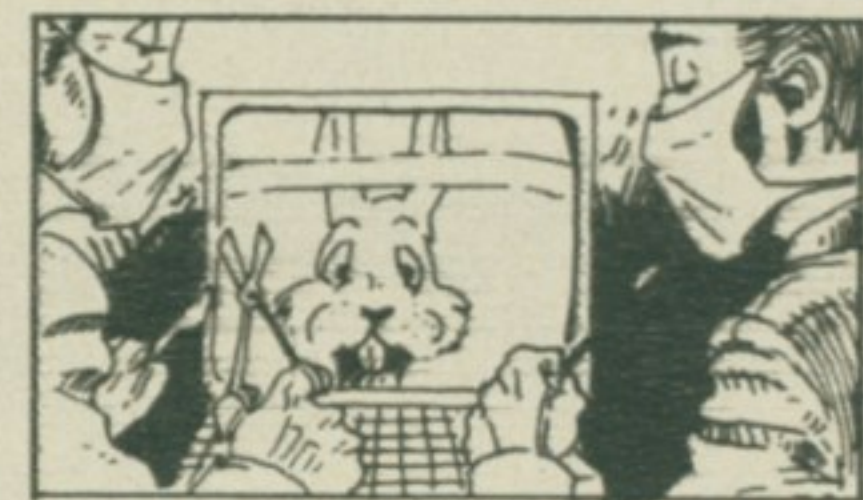

енглески принц Чарлс је одличан и талентован сликар. Један његов акварел назван „Сеоска кућа у Норфолку“ који је будући краљ потписао псеудонимом Артур Цори Керич. Краљевска академија уметности изложила је на својој Летњој изложби.

израчунато је да се на свету штампало око 8000 разних дневних и недељних новина и часописа. Четвртина од тог броја излази у Сједињеним Америчким Државама.

амерички научници рале на стварању електронских животиња које би у неким лабораторијским експериментима замениле оне праве. Компјутерски модели зечева, пацова, жаба, паса и других животиња омогућили би, рецимо, хемичарима да испробају деловање неког новог лека, а студентима медицине да вежбају хирургију. Ове компјутерске животиње неће моћи у потпуности да замене праве, али ће зато поштедети живот неким од 60 милиона животиња које се годишње подвргавају разним научним истраживањима у САД.

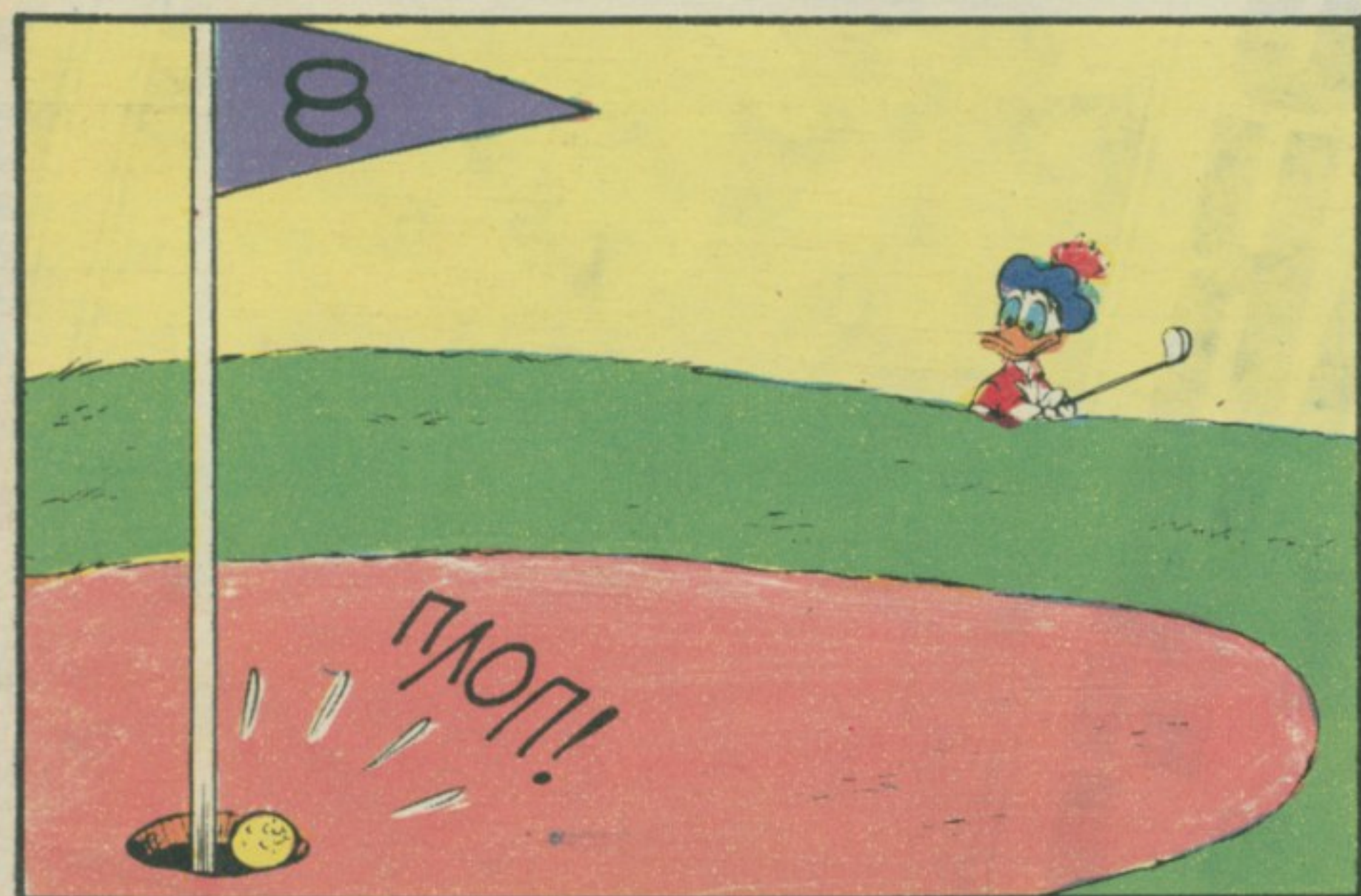
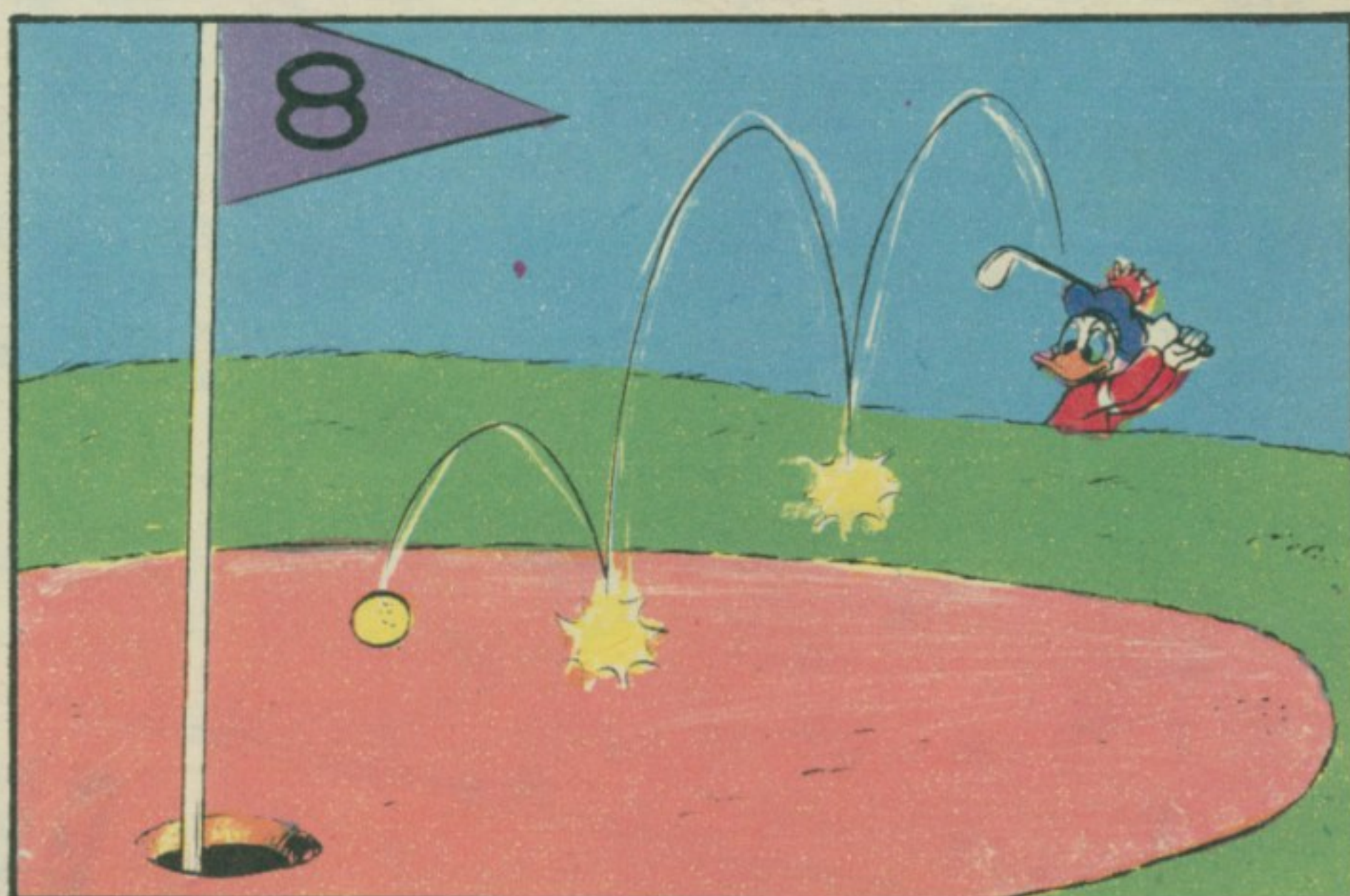
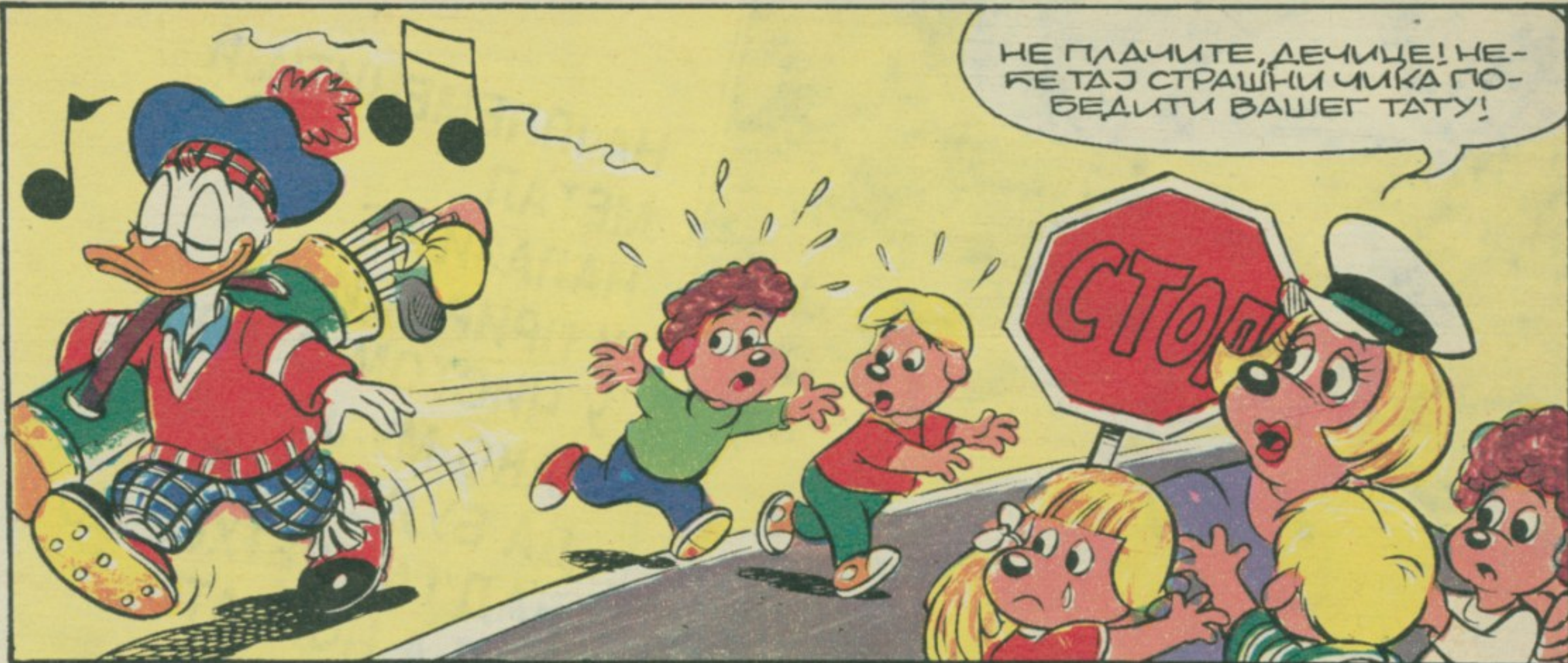

транспортно возило које вуче „спејс шатл“ до лансиране рампе највеће је и најспорије на свету. Тешко је око 3000 тона, а највећа брзина му је 3 километра на час. И поред тога возач је обавезан да стави сигурносни појас.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Злата је толико да је испирач двомесечни труд успео да смести на дно бочице од пеницилина.

НАЈПЛЕМЕНИТИЈИ
МЕТАЛ
НАЛАЗИ СЕ
У ПРИРОДИ
У ЧИСТОМ СТАЊУ.
ЛАКО МУ ЈЕ
ДА БУДЕ ЧИСТ
КАД ГА ПРЕТХОДНО
ВАЉА ИСПРАТИ.
У ДОЛИНИ
ЗЛАТОНОСНОГ
ПЕКА
ПРВА „ПРАЉА“ ЈЕ –
ДРАГОЉУБ
ПРИУЛОВИЋ

Кад је такозвани концентрат просејан, у испитак се нашло нешто жуто.

УЗ ИСПИТАК И ВЕЩЕРАЈ

ЗЛАТО ЈЕ КАО ЛОПОВ

Кућа је украј потока без броја. И украј села, с бројем, поштанским. Нересница, 12242. Осам километара од Кучева, а преко Пека. У кући Драгољуб Приуловић, седамдесет четири лета испратио. Најстарији испирач најплементијег метала у нас.

За почетак ваља рећи да је овај крај испод Хомољских планина вековима био оно што је Калифорнија за Америку, у време tzv. златне грознице. Авантуристи свих фела, цареви, црноберзијанци и мештани ужагених очију ловили су жуто камење што се, покаткад, знало отети таласима Пека или мноштву потома притока. Златна грозница је, чини се, овде одувек трајала, само се температура мењала.

У време цара Уроша I Саси, добегли из Ердеља у Србију пред татарском навалом, напосто су покупили све злато које, у тим количинама, нико није дигао још од старих Римљана. А да је и потомке Ромула и Рема тресла грозница, и те каква, сведоче остаци каменог алата за испирање злата.

мално да не даш злату да га прекрива муљ. Загазиш у воду и испираш. О томе, и којечему уз то, дакле, прича Драгољуб Приуловић.

Свако тражи своју рупу

— Многи кажу да је нама овде лако. Кад нам прифали пара, ми у поток или Пек и нема проблема —

— Ко не зна, не верује. Испирање злата је тежак физички посао и не баш исплатив. О томе говори и податак да се данас у Нересници на прсте једне руреснице могу избројати млади који узму лопату и остали прибор и загазе у неки од многих потока. А неће ни да уче занат, јер ти можеш да копаш кол'ко хоћеш и где хоћеш а да злато видиш тек кад си намерачио да купиш девојци прстен... Драгољуб Приуловић је занат научио од оца Марка. Знање допуњавао и искуство стицао уз многобројне испираче.

— Пола века сам ја уз злато, а још га се нисам нагледао. Ни научио све о њему. Човек се, тешим се

Комплетан алат може се однети на поток само у колицима. Ту је испитак (дрвена карлица), вешерај (даска налик на ону на којој се некада прало рубље, са ребрима на којима се задржава ситан песок и, евентуално, злато), корито, лопата и још којекакве приручне справе. Жена Рокса мађа израда. Жена Рокса главни је помагач и једина у селу која помаже мужу у испирању злата.

Поток је нешто изнад села, зову га, једноставно, Сеоски поток. Од стопала можеш да направиш мост,

ноге користио, добро лопати. Ко зна, можда и данас испред врата у њему има злата, прашине, боље рећи...

После три сата, у зноју лица свог, човек је славадобитно показао некакве жуте листиће, једва видљиве. Око пола грама. — Е, за испирање је потребно добро око. Ја га још, дао је бог, имам... Има Драгољуб Приуловић, још, и цедуље. Из

Драгољуб Приуловић лопатом баца песак на сито, жена му Рокса испира водом и на вешерају се, ако им се посрећни, задржи неко драгоцено зрнце

Онда су, почетком нашег века, дошли Французи. С нешто гломазнијим алатом, багерима и булдожерима. У Нересници су даноноћно тутњале четири машине и Пек умало није изменио корито од силног ископавања. После су стигли Немци, за време првог светског рата још им Французи у бежанији оставили багере. Ко све није пекао занат на Пеку. Многи се и опекли. Јер, реку, са све притокама, не можеш да покренеш кући. А кад је кућа украл потоку сасвим је нормално.

смеје се човек вртећи брк. — То може само у оним тамо филмовима, а и тамо не баш увек и не сваком. Злато ти је к'о лопов, нема га тамо где га чекаш а појави се кад му се најмање надах. Ја сам, кажу, овде најпознатији испирач а прошле године уграбих 30 потоку и муљу целих 30 грама... И то сам морао да продам држави, наравно. Следе речи да ни злато данас није што је пре рата ло. Драгољуб је пре рата за грам злата добијао 30 динара, као две наднице. Данас за једну надницу мора да му се посрећни води отме два грама. А то значи да ископа и на сито пребаци бар кубик песка и шљунка...

ја, учи док је жив. Јер, мада је оно метал, значи мртва ствар, никако да му доакаш. Кад га бујица понесе, оно уме да се сакрије у рупу и нема те силе која га тада може наћи. Једно да прекопаш пола реке или цео поток, па онда још да имаш среће. Једном сам тако с човеком из суседног села испирао цео дан, један поред другог. Код њега ништа, а ја кући певајући...

Врло важна киша

Што се, пак, песме тиче, Приуловић је склон да своје тврдње поткрепи на лицу места. Идемо, дакле, заједно у испирање злата.

толики је. Лопата је заграбила песак на месту где поток завија. Вода ту удара и злато, ако га има, пада на дно, прекривено муљем.

— Најбоље је у испирање кренути после јаке кише, кад поток набуја — вели Драгољуб Приуловић. — Оно као код печурака. Тада се муљ помера и злато креће на пут...

Једна лопата песка, друга, трећа. — Биће нечега — осмех подигао брк. — Ајде, жено, брже с том водом. Песак сад иде на вешерај, Рокса га испира. Све је ситнији.

Поново глас Драгољуба Приуловића: — Кад сам за Геолошки институт из Београда трагао по земљи за ураном, видео сам да неки уместо сита користе тепих од морске траве. У њему се задржи и најмања златна честица. И ја сам тепих за

времена кад је, за познате „атомске грознице“, трагао за ураном и за потребе Геолошког института обучио педесетак испирача. На њима белешке да злато ваља испирати и у Коњској реци која се код Бевђелије улива у Вардар, у средњој Босни, у Тимоку, Расини и... Нека тајна мора и да остане, мада, како каже, у готово свим нашим рекама може да се нађе злато. Само, мало је испирача. Петар Милатовић

СКРИВЕНИ
СВЕТОВИ
ОКО
НАС

С О Н Е СТРАНЕ ВИДЉИВОГ

Људски организам
изнутра: две цевчице од
по деведесет хиљада
оптичких влакана,
упола тање
од оловке,
омогућиле су
да се осветли
и сними
чир
на желуцу

**МНОГЕ СТВАРИ ОКО НАС НИСМО У
СТАЊУ ДА ВИДИМО ЗАТО ШТО СУ
ПРЕВИШЕ МАЛЕ, СУВИШЕ УДАЉЕНЕ ИЛИ
ПРЕТЕРАНО БРЗЕ – АЛИ И ЗА ТУ БОЉКУ
НАУКА НУДИ ЛЕК**

Невидљиве ствари око себе човек је почео да открива кад је пронашао телескоп и микроскоп. Пре више од три и по века Галилеј је усмерио телескоп у ноћно небо и први пут угледао месеце Јупитера и прстенове Сатурна. Нешто касније Левенхук је употребио микроскоп да открије животињце које пливају у капи кишнице. У нашем веку пронађени су многи инструменти и захваљујући њима данас можемо да завримо у људско тело, видимо таче у лету, посматрамо у потпуном мраку – или продremo у срце атома и досегнемо објекте на самом рубу васионе.

Свуда око нас леже милиони ствари које се не могу видети голим оком. Чак и једноставна лупа помаже нам да истражујемо неке од ових невидљивих светова. У свакој локви или поточићу можемо да откријемо велики број занимљивих сићушних животиња или биљака.

Стари народи су о људском телу знали веома мало. Могли су да виде удове, прсте, длане, кожу, да осете кретање мишића и тврдоћу костију – али о унутрашњости организма знали су веома мало. Када су откривени инструменти као што су микроскоп и рендген, знање о људском телу почело је убрзо да се проширује. У наше доба нови уређаји пружају нам нову слику нашег властитог тела, од компјутерски обојених пејзажа унутрашњих органа до тродимензионалних „блиских сусрета“ са мајушним ћелијама.

Мађионичари су, наводно, умели да зауставе таче голим рукама. Научници данас чине нешто слично, али не голим рукама, него уз помоћ електронског блеска и нарочитих камера. Стробоскоп ствара блесак који траје краће од милионитог дела секунда. Да бисмо стекли представу о „дужини“ тог делића времена, подсетимо се да трептај ока траје педесети део секунда, подсетимо хиљаде пута је дужи. Овакав блесак омогућује чак и обичном фото-апарату да сними пролазак танета кроз јабуку или ударац рекета у лоптицу. За проучавање веома брзих процеса користе се камере способне да начине десетине хиљада снимака у једном секунду.

Неке ствари су, опет, превелике да бисмо их видели у целости. С места на ком стојимо можемо да сагледамо само делиће површине наше планете, али из свемира могу да се посматрају делови, или процеси, великих размера, као што је кретање урагана, или да се види читав Земља. Данас нам снимци са сателита и космичких сонди приказују наш властити свет на различите начине.

Добили смо одговоре на многа питања или смо им сасвим близу. Како тачно изгледају планете? Шта је заправо генетски код који живу материју чини тако јединственом? Какве тајне крије атом? Шта се догодило са диносауринама? Постоје ли други облици живота у свемиру? Одакле заправо потиче живот?

Научници непрекидно трагају за путоказима свуда око нас: од прашине комета и светлости далеких галаксија до влати траве или кишне капи. Са сваким одговором на једно питање искрсавају нова питања, са сваким објашњењем једне тајне јављају се нове.

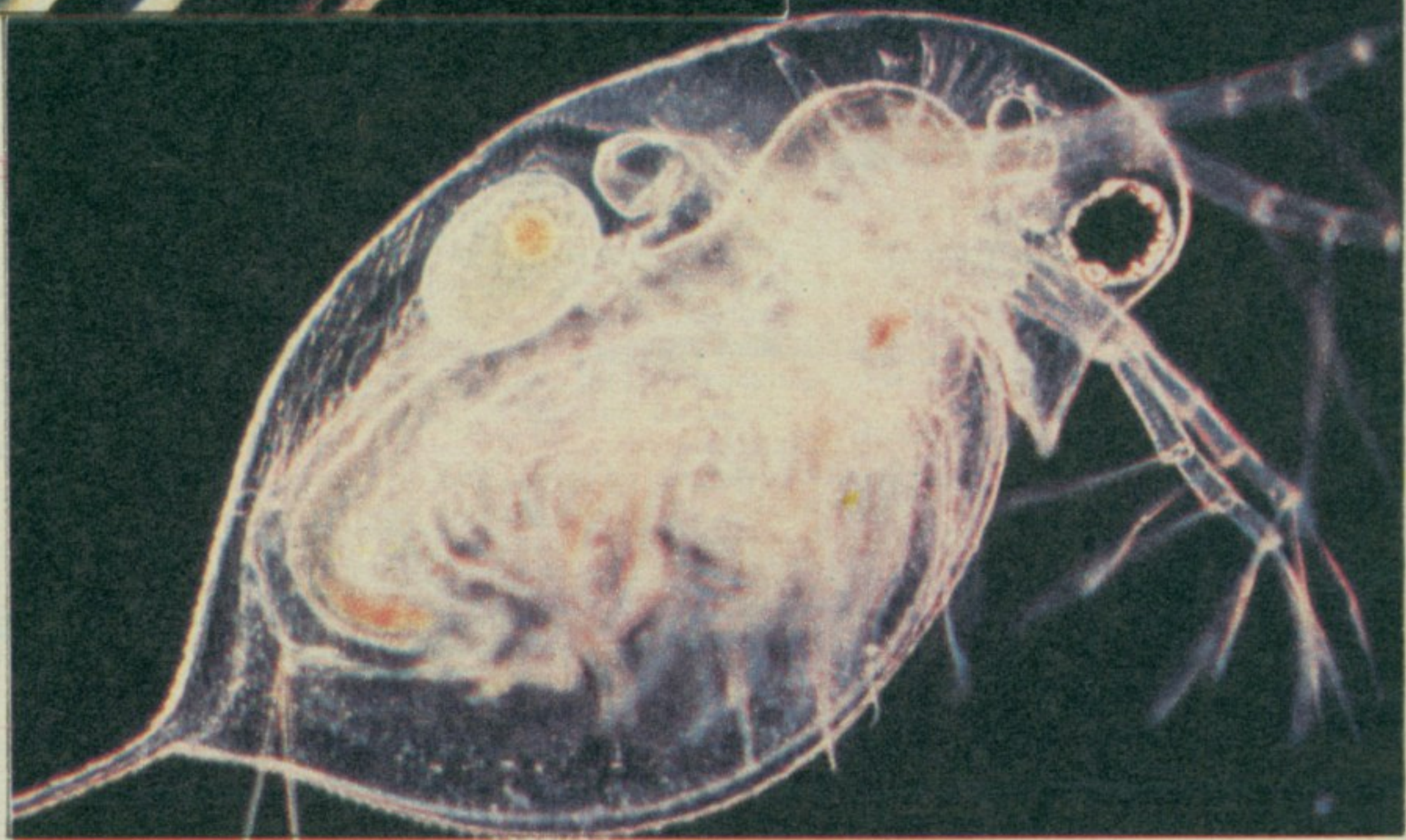
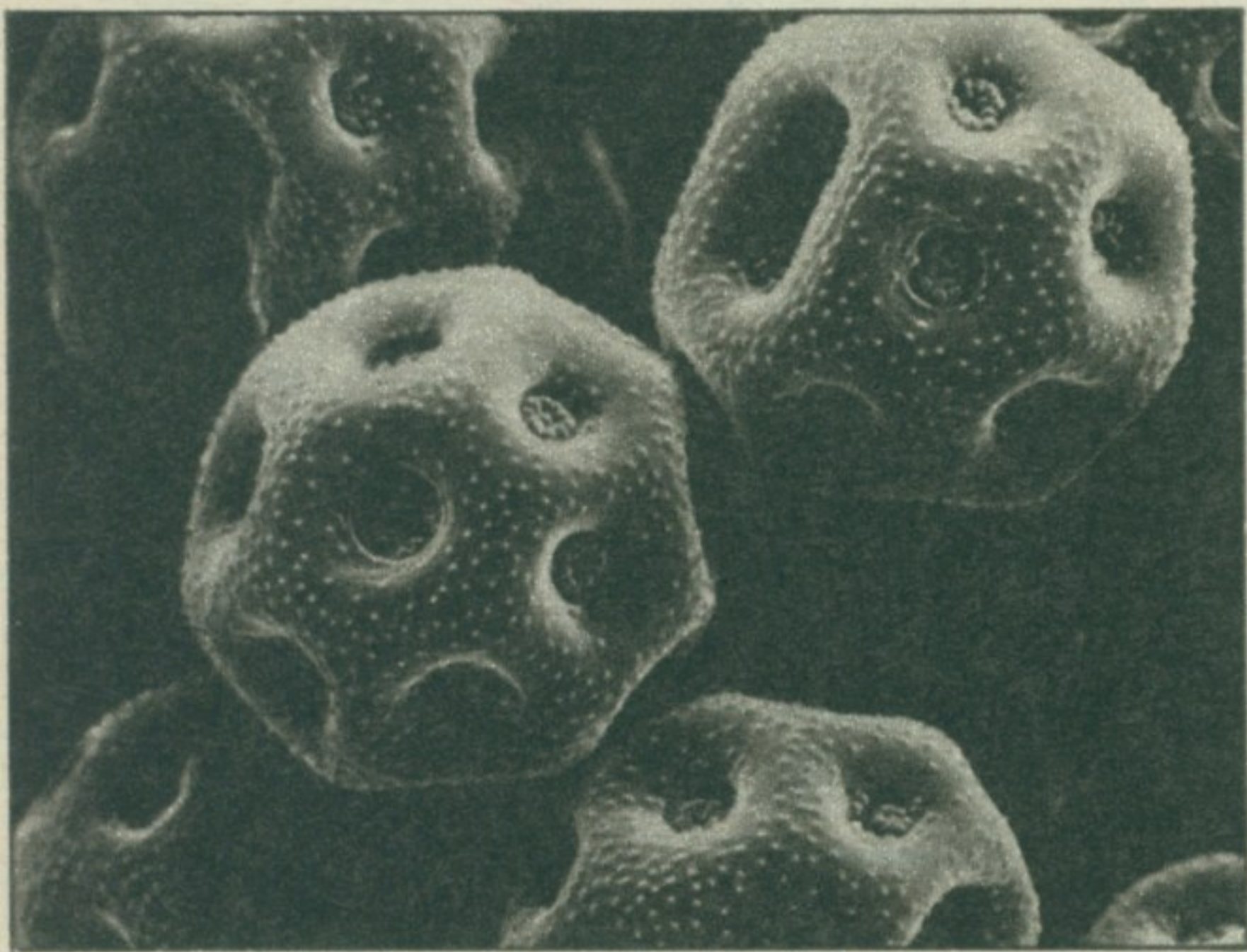
Ко зна какви све чудесни скривени светови још чекају да буду откривени и истражени!

Есад Јанковић

Глава
мрава
снимљена
с огромним
увећањем

Мања од главе
чиоде:
на неколико
пута увећаном
снимку
водене буве
виде се
антене,
око,
унутрашњи органи,
реп, па чак
и једно јајашце
(на левој страни)

Нови пејзажи
Сунчевог
система:
Сатурнови
прстенови
снимљени
са летелице
„Војаџер-2“

Невидљиви
призори
живота:
зрнца
полена
увећана
преко
сто пута
уз помоћ
„скенирајућег
електронског
микроскопа“

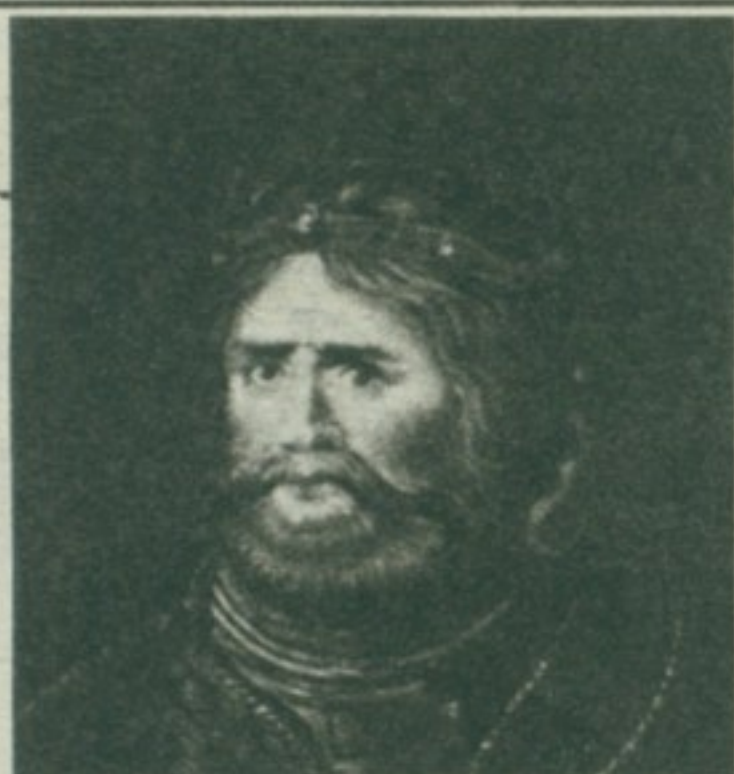

Овако
изгледају
уста
обичне
домаће
муве

ФРИДРИХ
БАРБАРОСА

У

ЗАГРЉАЈУ
СМРТИ

**СВАКИ ЦАРЕВ
ПОКРЕТ СЕ БУДНО
ПРАТИО. НИТИ
ЗАВЕРЕ СТЕЗАЛЕ СУ
КРУГ СВЕ СНАЖНИЈЕ
И СНАЖНИЈЕ. ЧЕКАЛА
СЕ САМО ПРИЛИКА...**

Ноћ је већ увелико пала. Ни прст пред носем се не види – као да је тмина све прогутала. Ноћну тишину нарушавају сове од чијих се крикова крв леди у жилама...

... Силуета се убрзано кретала према врху омањег брда. Била је увијена у широки црни огртач. Велика капуљача падала јој је на лице. На сваких петнаестак корака окретала се, ослушкивала, да би након тога настављала пут. У једном тренутку стала је поред дебелог и разгранатог дрвета. Од врха брда делило ју је једва педесетак метара. Извукла је нож испод огртача и, грчевито га стежући у десној руци, чекала...

Весели Калабрез

Европа је подељена у два табора: неко је за папу Александра Трећег, неко за цара Фридриха Барбаросу. Неопредељених, односно, такозване златне средине, није било. Тачније речено, није смело да их буде! Позорница – Милано, Италија. Година: 1162.

БОРБА

НАД

ПРОВАЛИЈОМ

У логору се врше последње припреме. Сваки војник заузима одређено место и, под пуном ратном опремом, која се сијала на сунцу, чека. Двадесет пет хиљада пешака и осам хиљада коњаника очекују знак да крену у јуриш на зидине Милана. Вијоре се заставе, звецкају мачеви и копља, али, пролазе један, два, три сата, а наређење за напад као да лебди у ваздуху.

Зашто се оклевало са нападом? Из Милана је Барбароси стигла вест да град жели да се преда. Изражена је само једна молба – тражи се рок од неколико дана. Цар је то, после краћег размишљања, прихватио. Само је рок од „неколико“ дана свео на три дана. Касније ће се испоставити да је то била велика грешка.

У Милану је било десетак хиљада грађана спремних за борбу. Све раније несугласице међу житељима града биле су заборављене. Мржња према Фридриху Барбароси и жеља за слободом терале их је да буду јединствени. Миланези су врло добро

знали да у директном окршају са царским трупама практично немају никаквих шанси. Решење се само наметало – требало је убити цара. Како га убити? Отровом, мачем, ножем? Не!

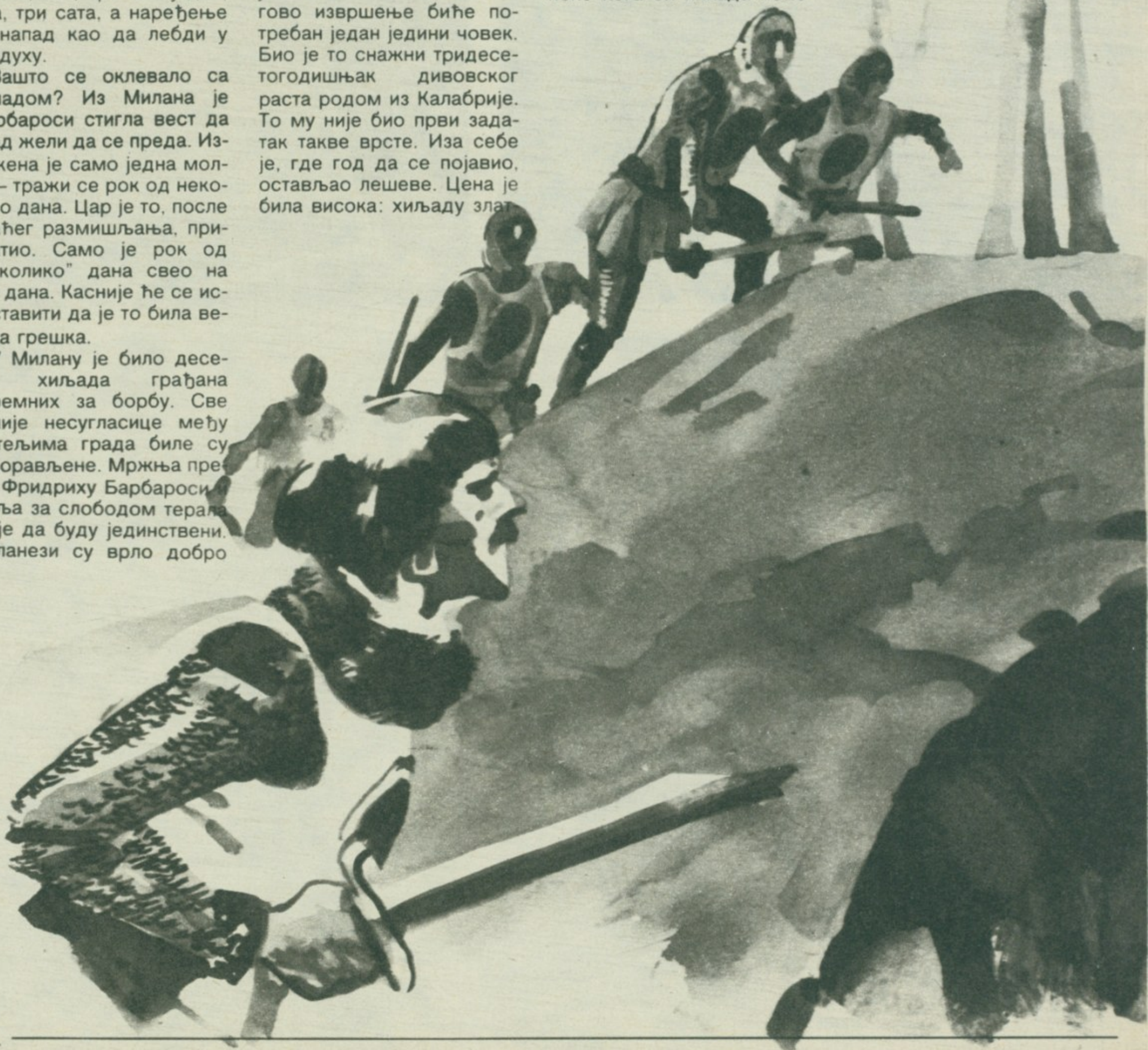
Када им је цар дао рок од три дана да се предају – Велико веће Милана већ је имало готов план. За његово извршење биће потребан један једини човек. Био је то снажни тридесетогодишњак дивовског раста родом из Калабрије. То му није био први задатак такве врсте. Иза себе је, где год да се појавио, остављао лешеве. Цена је била висока: хиљаду злат

ника! Велико веће већ је „сахранло“ Барбаросу. Рок од три дана, који им је цар дао, прихваћен је у Милану као прва добијена битка!

Дакле, човек који би требало да убије цара је одређен. Али, зар он може све сам? Нипошто. Његов главни помагач је неко кога он никада неће

упознати. Издајник је био у непосредној царској близини...

Вратимо се силуети са црним огртачем. „Силуета“ није био нико други него

тајанствени помагач који је журио на састанак са поверљивим изасланицима из Милана. Тај састанак је одржан на удаљености од око сат хода од царског логора и Милана. Изасланици нису тачно знали с ким разговарају. То им, на крају крајева, није било ни важно. Такође, нису улазили ни у мотиве издајства човека у црном. Оно што их је једино занимало било је како убити Барбаросу. Са друге стране, нож који је издајник извукао испод огртача није значао ништа друго него меру личне безбедности. Плашио се отмице. А она је врло лако могла да се догоди, само да су изасланици били бар мало далековидији! Да су,

којим случајем, ухватили издајника и касније га предали цару, можда би сукоб био избегнут. Цар би, врло вероватно, знао да цени такав поступак. Ипак, на срећу „тајанственог човека у црном огртачу“ мржња према Барбароси је превагнула. Догађаји су се убрзано примицали своме крају...

Цар просјака и просјак царева

... Ослануо је ведар и сунчан дан. Грађанима Милана остала су још два дана наде – цару још два дана неизвесности. У логору се ништа значајно није дешавало. Рутинске вежбе, стражарење, покоји лов по оближњим брди-

ма. Стражар је приметио једну сподобу како се кревљи и просипа „масне војничке“ вицеце. Чудио

се невероватној гипкости коју је одрпанац поседовао. Превртао се по земљи, бацакао, причајући при том тако громко и весело да је изазвао провалу смеха код стражара коме се најзад пружио прилика да се мало разоноди. Стражарев смех је привукао и друге војнике који су чудном лакрдијашу предложили да уђе у логор. Рекли су му да ће га добро нахранити ако буде забаван као до тада. Лакрдијаш није желео да пристане на тако нешто јер жури на далек пут. Када су војници видели да га милом не могу довући, одлучили су да га у логор уведу на силу. То им је након одрпанчевог огорченог отпора на крају и успело. Затим су га, уз громогласни смех присутних, поставили на магарца. И то натрашке! Тако постављеног почели су да га вуку по читавом логору. Лакрдијаш се, након почетног негодовања, врло брзо привикао на нову улогу. Понашао се, на магарцу као да је на коњу, као да је велики војсковођа. Држао је високо подигнуту десну руку – као да војску води у јуриш...

Граја је допрла и до цара. Знатижељан да сазна шта се то дешава, послао је слугу. Барбароса је повратак слуге чекао дуже него што би један цар требало да чека, и када се слуга вратио дочекао га је оштром грдњом. Било је потребно доста умешности да слуга умири цара. Ипак, то му је на крају успело. цар је наредио да му доведу лакрдијаша...

– Ко си и одакле си? – упитао га је цар.

Лакрдијаш му је спремно одговорио: – Ја сам цар просјака и просјак царева. Из земље сам непознате, али знам да се само у тој земљи може тако нешто постати!

Цар га је, задовољан одговором, упитао да ли би желео да прати његову војску у походима, хране би увек било, а и развеселавао би војску и дизао јој дух.

– Ја сам овде силом доспео, а после свега што ми ти, господару, рече, силом ћу, изгледа, и да одем. Као што је моје царство по целом свету, тако је и у овом логору. Можда је баш ово место она моја непозната земља!

Барбароса га је, изненађен оштроумношћу, отпустио и рекао му да у логору остане колико жели. Затим је наредио слуги да га добро нахрани...

Спасоносни крст

Дан је протекао у сувише веселом расположењу. Официри су муку мучили да заведу ред и укажу војницима да рат још траје. То им је, на једвите јаде, успело.

Спустио се мрак. Живот у логору је замро. Чуло се, повремено, како официри врше, обилазе и надгледају страже. Ништа више. Војска се одмарала...

Зора. Мноштво шатора просто је затрпало брежуљак и брда поред реке Лоди. Прво бледило зоре даје им величанствени изглед. Над самом реком, на врху брда, један човек се моли. Био је сам. цар Фридрих Барбароса имао је обичај да свако јутро, ма где се налазио, одлази без икакве пратње на прву јутарњу молитву. Ако у близини није било цркве, бирао је место које својим положајем и околином замењује њен мир. Тако је било и сада. Али, цара су пратила два пара очију. Убица и непознати помагач. Тачније речено, издајник је пратио и једног и другог! Он је био невидљив и за цара и за убицу.

У тренутку када се цар спремао да заврши молитву зграбиле су га снажне „лакрдијашеве“ руке, с намером да га баце низ стрмину у реку. Цар, иначе снажан и храбар војник, био је тако изненађен да у први мах није знао ни да позове у помоћ. Од провалије га је делило врло мало. Видевши да нема избора, досетио се и нападача по глави ударио крстом пред којим се молио. То као да је мало збунило плаћеног убицу. Притисак је ослабио. Цар је то искористио и спремно се ухватио укошта с њим. Док су се тако рвали над провалијом, војници, чувши необично комешање, дотрчаше да помогну цару. Истргоше га из нападачевих руку, а убицу скупише у провалију!

Барбароса је самим чудом остао жив. Питање зашто је нападач гурнут у провалију и тако убијен, једноставно се није постављало. Једино је било важно да је цар остао жив.

Ипак, неко је морао да плати за покушај убиства! Тај неко био је – Милано. Без обзира што Барбароса није имао доказа да су му грађани Милана радили о глави, он је у то чврсто веровао. Тога дана Милано се предао. Сви становници су истерани из града. Војска је, за казну порушила град до темеља!

Тек након пет година изгнанства цар је грађанима дозволио да се врате и поново подигну град. Сукоб папе Александра Трећег и Фридриха Барбаросе изглађен је, након петнаест година ратовања, мирним путем.

Непознати издајник никада није ухваћен!

3. Марић
3. Нешкович

Илустровао: Брана Јовановић

КОКОСОВ ОРАХ ЗА СРЕЋУ

ЦЕЊЕН ЧОВЕК
ФУНДИ МКУУ

МАЈСТОР

БРОДОГРАДИТЕЉ ЈЕ
БОСОНОГ, ОБУЧЕН У
САРОНГ И ИЗБЛЕДЕЛУ
КОШУЉУ. СЕКИРОМ
ОБЛИКУЈЕ ДРВО У
ПРАМАЦ ЗА ВЕЛИКУ
ЈЕДРИЛИЦУ. ОВА
ИСТОЧНОАФРИЧКА
ВРСТА АРАПСКОГ
БРОДИЋА ДО, КОЈИ СЕ
ОВДЕ НАЗИВА ЈАХАЗИ,
ИЗГРАЂУЈЕ СЕ НА
ОСТРВУ ПРАТА, У
АРХИПЕЛАГУ ЛАМУ,
КРАЈ ОБАЛА КЕНИЈЕ
ЈОШ ОД 14. ВЕКА

Овако данас изгледа прављење бро-
да из 14. века

Седамдесетогодишњак Билали Бакари обликује дрво вештином човека који има педесетогодишње искуство. Почео је да ради у очевој радионици за прављење чамаца када је имао само 12 година. Умешно, непогрешиво рукује тешком секиром – као хируршким скалпелом. Као и сваки други фунди мкуу, што на свахили језику значи „мајстор градитељ“, Бакари је високо цењен у удаљеном селу Кисингатини на обали мора, јер кажу да је његово знање спојено са благословом и побожношћу.

Сви прорачуни у глави

Иако не зна да чита и пише, Бакари је у свом животу изградио 82 доа. Ради се ручно направљеним алаткама, међу којима су чекић, мала тестера, секира, дрвени чекић и разне врсте длета. Чак и гвоздени клинови и ексерни домаће су израде. Прави их његов рођак ковач. Бакарију помаже 6 шегрта и син који је шеста генерација градитеља чамаца у тој породици. Дужина Бакаријевих бродова креће се између 16 и 82 стопе. Имају троугаоно једро и слични су елизабетанској јоли, малом чамцу. Прамац им је готово вертикалан с кратком избочином и равном попречном гредом. Као и већина доа, имају тежак кратак јарбол који је

доста нагнут напред. Једро је закачено попречницом која је обично дужа од брода и повлачи се на врх јарбола. Мањи чамци су без палубе, нису обојени и отворени су према мору. Осим нешто мало изрезбарених украса на задњем делу брода и прамцу, до служи искључиво практичним потребама. То је грубо исклесан чамац, широк по средини али јак грађе. Редовно се маже ајкулиним уљем како оплата од дасака не би пропуштала воду. Јахазиима два ока закупана на свакој страни прамца која „откривају“ и избегавају зле духове.

У току изградње доа одржавају се религијски обреди. Први је за време сечења дрвећа, кад се пали тамјан изнад пањева и призива Алахово име. Следећи обред је кад се поставља кобилица брода. Тад долази месни имам и деца из његове школе молте се да се лађа брзо и без муке заврши. Затим се постављају прамец и задњи део, а онда се рађају ребра у облику слова У. Потом се полажу доње даске, јер су бочне оплате брода подједнаке ширине, од прамца до крме на свакој страни кобилице. Затим се стављају још два ребра, једно на задњем делу брода, друго на прамцу. И тако док се брод не заврши. Постављање јарбола, на којем је раширен доњи део једра и прибор, у надлежности је власника.

Бакари, висок човек с огромним рукама и стопалима, каже да се никад не одмара док гради велики до. Некад послови трају и више од двадесет месеци. „Не спавам“, објашњава, „забринут сам све време“. „Све прорачуне морам да направим у глави“.

Градитељ брода, по договору, мора да плати прекорачену суму, која понекад достиже и неколико хиљада долара, па је сасвим разумљиво да његова процена мора да буде тачна до последњег кенијског шилинга. Уместо лењира или неке друге уобичајене направе, за мерење користи своју подлактицу.

Село венчано с морем

Стварно весеље за Бакарију представља тек поринуће брода. То је сложена церемонија која увек почиње четвртком увече, уочи молитви у петак. Сељаци певају и играју уз звуке огромних бубњева. Следећег дана власник одлази имаму и моли га да порине у море његов брод. Власник брода, такође, позива и сељаке да дођу и повуку чамац до мора и обећава им да ће спремити велику гозбу: заклаће 7 крава и 7 оваца.

Затим долази имам и благосиља брод. Власник даје бродоградитељу турбан, свилени шал и мали дар у новцу јер је до завршен на време. Затим се испод

чамца постављају мотке од мангров дрвета а бродоградитељ разбија кокосов орах о прамец брода. Легенда каже да је пре много година млади мушкарац служио као „мотка“, што је било својеврсно приношење жртве. Данас се коза даје као жртва лађи, а њена крв се просипа у воду. Сељаци одвлаче јахазии у море чистећи се при томе од грехова. Гозба почиње, а власник се купа у мору.

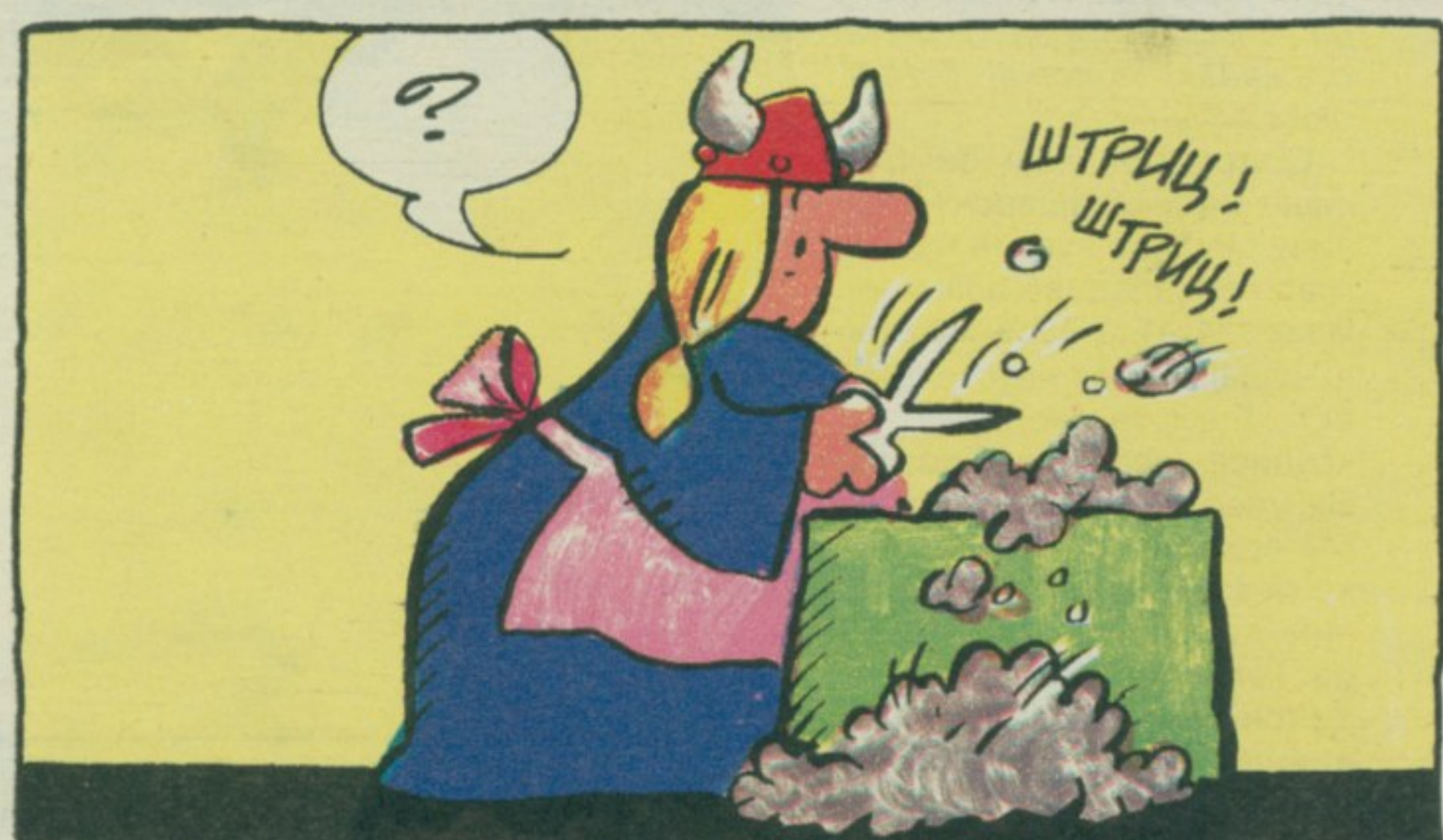
Бакари је доајен фунди мкуу на обали До, која се простире од Сомалије до Танзаније и обухвата градове Дар ес Салам, Ламу, Момбасу и Могадиш. То је један од последњих узаних приобалних појасева на свету где се једрењаци и данас користе за превоз и трговину. На хиљаде јахазии носе свашта: асуре од палме, празне бачве за уље, да и не помињемо кријумчаре који возе слонову кост, рогове од носорога и стране валуте.

Бакаријево село Кисингатини венчано је с морем. Његови становници или лове рибу или граде бродове. За време плиме на стотине деце игра се са до-играчкама на обали док жене одевене у црно купају бебе у мору. Куће су направљене од блата и прућа, с крововима од палминог лишћа. Нема путева, нема текуће воде, а нема ни туриста јер су плаже на острву муљевите.

А.С.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

АЛПИ ЗА ПОЧЕТНИКЕ

УМРЕТИ НА ЂАВОЉЕМ РОГУ

АМАТЕРИЗАМ ЈЕ
НАЈРАШИРЕНИЈА

ПОЈАВА
ДАНАШЊИЦЕ.
ПОНЕКАД ЈЕ И
СМРТНОСАН

Недеља, 2. септембар 1984. Десеторица Бугара стижу до склоништа Хернли, на висини од 3.268 метара, где ће зановити пре него крену ка врху Матерхорн високом 4.478 метара. Дежурни чувар их упозорава да се време мења али Бугари свеједно желе да покушају успон.

У понедељак устају у 3 сата ујутру и после брзог доручка крећу на пут. Недостатак кисеоника и хладноћа пресецају им дах. Изнад њихових глава, при бледој светлости зоре, дивовски црни зуб претећи штрчи у небо. Двојица планинара одлучују да остану у склоништу. Друга двојица одвајају се и крећу ка колиби Солвеј. Остатак групе почиње да се пење уз опасну северну страну, најзавејанију.

У добрим временским условима искусни алпиниста успева да стигне до врха и врати се за један дан. Али, Бугари стално скрећу са стазе и губе много времена. Морају да се улогоре за ноћ. Сутрадан нису прешли више од неколико стотина метара пре него што су били приморани да се поново улогоре. У међувремену, почела је олуја: урлање ветра и вртлози снега отежавају положај бугарских алпиниста.

Оштри врх који симболише малу швајцарску станицу Цермат дуго је чувао глас несавладиве планине. Ипак, 14. јула 1865. седми покушај једног неустрашивог Енглеза коначно је крунисан успехом: Едвард Вајмпер се први попео на Матерхорн или Сервен, како га зову Французи. А и то није прошло без последица. Том приликом погинула су три Вајмперова другара и водич. Само три дана потом његовим стопама проша је и једна италијанска екипа а мало затим врх је освајан у јуришима. Око 100.000 људи попело се до данас на Матерхорн, а лети, кад време допушта, пење се и 80 дневно!

Планинари су нападали Матерхорн са свих страна и свих гребена. Рачуна се да до врха води више од 30 стаза. Један се алпиниста спустио источном падинном на скијама, други су се одозго враћали у долину — змајем (делтапланом). Године 1965, усред зиме, најбољи алпски планинар сам је кренуо уз северну страну која је у то доба године прави правцати леде-

ни зид. Седамдесет сати било му је потребно да успе у том подвигу који се сматра једним од најсмелијих у историји алпинизма.

Ни водичи неће горе

Иако Матерхорн није ни највиши ни најтежи врх алпског ланца, он улива поштовање чак и најокорелијим пењачима. Створен услед гужвања земљине коре пре неких шездесет пет милиона година и заштитљен ледничким ерозијама, он је за многе отеловљење врха за освајања. Он буди неодољиву жељу чак и оних људи чија се најве-

ћа пењачка авантура своди на стењање степеништем када им је лифт у квари. Лети не прође седмица а да неки новопечени алпиниста, одевен у мајицу, фармерице и тенис патике не бане у биро планинарских водича у Цермату и стане да се распитује који је најбољи пут до врха.

— У идеалним временским условима, и уз много среће, та врста аматера може се успети на врх без невоља — каже Бруно Зелк, одговоран за спасилачку службу. — Невоља је у томе што он после до краја живота свуда где стигне прича како нема ништа лакше од освајања

Матерхорна!

Они неискусни често изазивају судбину на падинама Матерхорна. Водич их може упозорити али их не може задржати силом. Није мало вратолома ту оставило живот. Све у свему, Матерхорн је узео већ више од 300 жртава од чега 10 лане, 1986, а чак 17 три године раније, 1983, једне од најсмртоноснијих година.

Среда, 5. септембра 1984. Шесторица Бугара већ су више од шездесет сати приковани уз северну падину. Немају више намирница и на ивици су снага. Један од њих задобио је промрзLINE на прстима. Уз

помоћ двојице другара који су се вратили из колибе Солвеј, они напуштају опасни зид али су принуђени да се поново улогоре.

У току ноћи пало је још тридесетак центиметара снега. Група Шпанаца која се склонила у колибу Солвеј покушава вичући да усмери Бугаре у том правцу, али њихови покушаји пропадају због снега, ветра и олује која се наново диже. Тада Шпанци радио-везом упозоравају чувара у склоништу Хернли да је један од чланова бугарске екипе рањен. Чувар сместа обавештава сеоску екипу за помоћ.

ЕДВАРД ВАЈМПЕР

У средњем веку становници Цермата сматрали су овај планински врх, који ће касније захваљујући туристима обогатити читав крај, ђаволом творевином. Висови су уливали страх и нико није гајио жељу да се по њима вере. Посебну зебњу је будио Матерхорн. Половином прошлог века готово сви алпски врхови били су већ освојени, а водичи из Цермата и даље су упорно одбијали да воде алпинисте на Матерхорн.

Откако је Вајмпер освојио овај врх, Алпи су постали предмет опште навале. У Цермату су хотели почели да ничу као печур-

ке (данас их је 105 на 4000 становника). Подигнуте су и успињаче.

Спасоносни скок у амбис

Са гужвом је растао и број неискусних аматера који су ту губили животе. Ускоро су и планински водичи – до јуче сеоски пасири и ловци који су користили прилику да зараде нешто пратећи туристе – морали да се организују како би помогли алпинистима у невољи. Све до педесетих година звање водича наслеђивало се од оца. Да би се данас стекла дозвола, потребно је проћи на-

порну обуку која траје две године и полагати тешке испите.

За сваког водича првенство има позив у помоћ. Херојски подвизи део су водичке свакидашњице. Легендарни Ото Фирер, који је настрадао на Матерхорну 1951, пењао се једног дана североисточном страном са „муштеријом“. Били су међусобно везани конопцима. У једном тренутку Фиреров партнер се оклизнуо и над понором изгубио ослонац. Водич се сместа бацио на супротну страну како би прикочио пад. Поломио је четири ребра али је свог клијента живог и здравог

вратио у долину.

У 8,10 часова Бруно Јелк, шеф спасилачких екипа, сазнао је да је дванаесторо људи у невољи: осам их је блокирано уз североисточни гребен а четворица су у колиби Солвеј. Лоша видљивост спречава хеликоптере да полете. Јелк налаже диверторици водича и стажиста да буду спремни: имаће много среће уколико буду завршили спасавање до вечери.

Матерхорн је препун замки. Вртоглава стрмина његових страна и готово неприметно залеђивање чине силажење исто толико опасним као и пењање.

А кад се у све умешају временске прилике, није ретко да у усамљени врх опали и по који гром. Из даљине врх личи на каменни колос. У ствари, то је руина која се у једном комаду држи захваљујући леду. Тај лед постаје опасно трошан под летњим сунцем и какву-такву чврстину добија само ноћу.

Трагедија оца и сина

Но, ове стварне опасности мање су погубне од лудости појединих туриста. Године 1969. неки Енглец хтео је да његов осмогодишњи син постане најмлађи освајач Матерхорна. Обојица су погинула. Године 1983. шест Американаца напустило је склониште Хернли упркос упозорењима да се приближава олуја. Преживела су само двојица.

Око североисточног гребена видљивост се поправља. У 9,50 часова Фрица Алтауса више не држи место. Он седе за команде свог хеликоптера и са двојицом водича и једним другаром задуженим за витло узлеће ка Матерхорну.

Када је спазио осморицу Бугара збијених уз зид источно од гребена, он креће ка њима и зауставља летелицу како би допустио водичима да се, окачени о сајлу витла, спусте доле. Алтаус зна да облаци могу сваки час поново да прекрију ово место. Водичи везују рањеника за сајлу. Пилот броји секунде и оне му се чине дуге попут вечности.

У 10,24 рањеник је подигнут у хеликоптер. Неколико тренутака потом у склоништу Хернли пребацили су га у другу летелицу. У 11 часова је у болници. Биће поштеђен ампутације промрзлих прстију.

Судбина осталих Бугара и Шпанаца зависи од тренутних атмосферских услова. Што брже може, Алтаус их, једног за другим, витлом диже у хеликоптер. Спасавање се завршава у десет минута до подне, управо у часу када је планина поново нестала у облацима и олуји.

Невреме ће потрајати три дана. Када се, коначно, облаци растуре, један младић у фармерцама и тенисицама улази у уред водича у Цермату и распицује се који је најбољи пут до врха Матерхорна.

– Јесте ли се већ пењали на неки планински врх изнад 4.000 метара? – пита га један водич.

– Не – одговори дошљак – али мој друг јесте и каже ми – ништа лакше од тога...

И. Багинз

СВЕТ
НА
УЛТРАВИОЛЕТНОМ
РОШТИЉУ

КО ЈЕ ПОЦЕПАО СУНЦОБРАН?

**НАУЧНИЦИ СУ
УЗНЕМИРЕНИ: СЛОЈ
РЕТКОГ ГАСА ОЗОНА
КОЈИ НАС ШТИТИ ОД
УЛТРАЉУБИЧАСТИХ
ЗРАКА НЕСТАЈЕ
ИЗНАД СЕВЕРНОГ И
ЈУЖНОГ ПОЛА.
ПОСЛЕДИЦЕ СУ
ТАКВЕ ДА ВЕЋ
ИЗАЗИВАЈУ ПАНИКУ**

На циновском екрану великог амфитеатра смењују се слике једна за другом. Плаве и зелене линије, као срце које пулсира, удаљавају се и приближавају док љубичаста мрља у средини све више расте. Овај филм се може видети у Националној научној фондацији у Вашингтону, а направљен је на основу снимака које од 1979. шаље амерички метеоролошки сателит Нимбус 7, лансиран изнад Антарктика.

— Свака боја представља одређену густину слоја озона који својим омотом штити Земљу — објашњава Роберт Вотсон, шеф метеоролошког центра NASA. — Ово што видите у средини огромна је рупа која се из године у годину шири. У октобру 1986. износила је колико и површина Сједињених Америчких Држава.

Ако не учинимо нешто, срљамо равно у катастрофу.

Хоћемо ли се испећи

Роберт Вотсон није никакав паничар, он само изражава страх који осећају хиљаде научника из целог света. Јер, све је већи број оболелих од рака коже, клима се потпуно окренула наглавачке — последице смањења слоја озона постају све драматичније. Озон, састављен од три атома кисеоника (O_3), чини један од састојака Земљине атмосфере и од битног је значаја за живи свет наше планете. Нагомилан на висини од 10–50 километара он упија опасне ултраљубичасте зраке и као неки чаробни плашт штити нас од његових штетних утицаја. Сада, кад је овај огртач поцепан, равнотежа живота на Земљи опасно је угрожена.

Отуд је разумљиво зашто су физичари и хемичари који се баве проучавањем атмосфере упели све снаге да објасне откуд ова рупа изнад Јужног пола. Утолико пре што је један амерички физичар открио да се иста таква рупа, истина стидљивије, ствара и изнад Северног пола. Дали је у питању природна појава?

Све је заправо почело 1970. кад су амерички еколози, уз помоћ групе познатих научника, започели рат против надзвучних авиона, посебно против „конкорда“ јер издувни гасови које он испушта ослобађају азотоксид, материју која уништава озон, наш драгоцен заштитни сунцобран. Група Енглеза и Француза која је започела да изучава овај проблем закључила је да кад супер-

сонични авиони не би летели на висини од 25 километара као досад већ на 17, негативни утицај на озон био би минималан. Али, зато су истраживачи ове две земље открили нове „кривце“: хлорофлуороугљенике, много познатије под именом фреони којих практично има свуда: користе се као материја за расхлађивање у компресорима фрижидера, посебно као реактивни млаз код пројектила за навођење, у разним лакovima и детерџентима. Године 1974. два америчка научника, Роуланд и Молина, детаљно су објаснили разорно дејство фреона које је нарочито порасло између 50-тих и 70-тих година овог века и израдили математичке моделе како да се избегну тешке промене у атмосфери. Њихов закључак је био: количина озона у горњој атмосфери смањује се за 1 одсто сваке године.

Онда је у мају 1985. дошло до неочекиваног преокрета: три истраживача из Британског антарктичког картографског одељења објавила су у часопису „Нејчр“ резултате својих десетогодишњих испитивања у заливу Хели, на Виделовом мору. Више није било сумње: количина озона мерена изнад Јужног пола у октобру, што значи у време пролећа на јужној хемисфери, алармантно се смањује. Између 1979. и 1985. пала је за целих 40 одсто! На то је стигао и извештај америчких стручњака из NASA који су прегледали фотосе са сателита Нимбус 7 регистровано је опадање озона за 16 одсто у односу на исти месец 1984!

У септембру 1986. Национална научна фондација

упутила је на Антарктик, у америчку базу Мек Мердо, експедицију чији је задатак био да анализира атмосферу изнад Пола. Да би се измерила количина озона, лансирани су балони — сонде из станица Мек Мердо и Амундзен Скот (такође на Јужном полу). Резултати изучавања нису још сасвим готови али Сјузан Саломон из Центра за истраживање океана и Атмосфере и шеф ове експедиције каже: „Све је тако замршено. Рупа расте и то је изван сваке сумње, али ми још немамо објашњење за овај феномен. Највероватније је у питању неки хемијски процес.“

Међутим, ако је нестанак озона још тајна, последице се добро знају и такве су да изазивају панику.

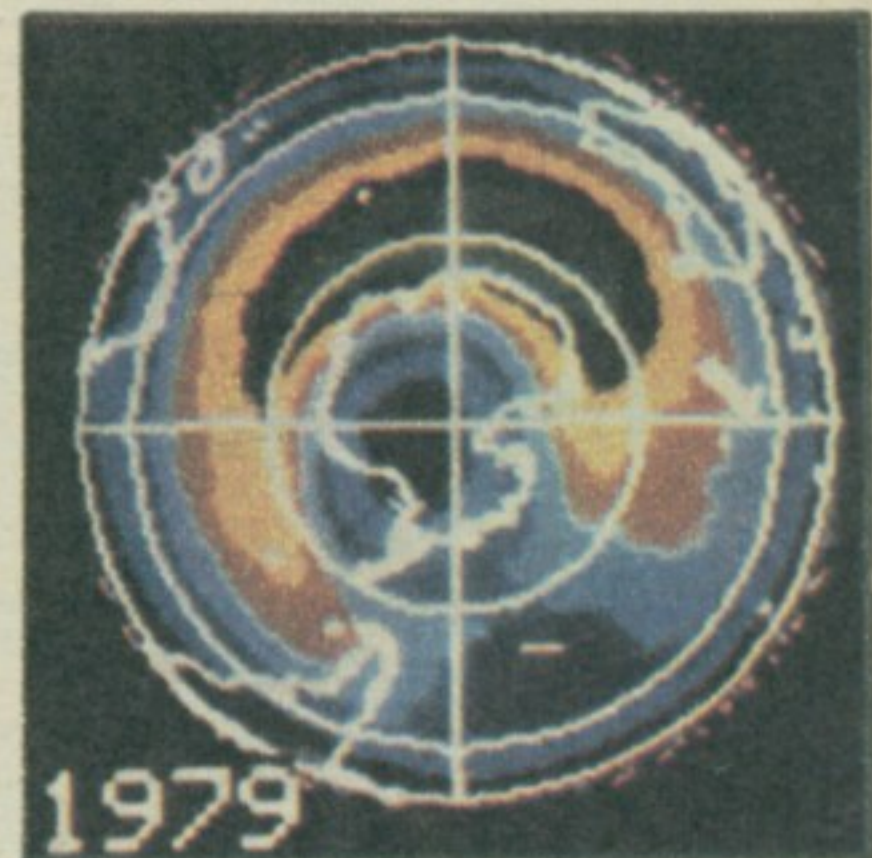
Нестаће Холандија и Флорида

— У следећих десет година повећаће се број оболелих од рака коже — изјавила је др Петси Лил с универзитета у Калифорнији. — Ултравиолетни зраци разарају ћелије наше коже а исто тако убијају и разне микроорганизме. Они такође могу да униште планктон и ларве разних животиња на површини мора прекидајући тако природни ланац исхране. Неке врсте ће сасвим нестати.

Ни оно што предвиђају стручњаци за климу није ништа веселије. Нестанком озона отвара се директан прилаз за напад ултравиолетних зрака чиме се битно ремети клима наше планете. Јер, осим што гасови који загађују атмосферу уништавајући озон, они појачавају и познати „ефекат стаклене баште“. Сунчеви зраци који остају заробљени на површини

Земље претвориће површину наше планете у прави правцати експрестигањ!

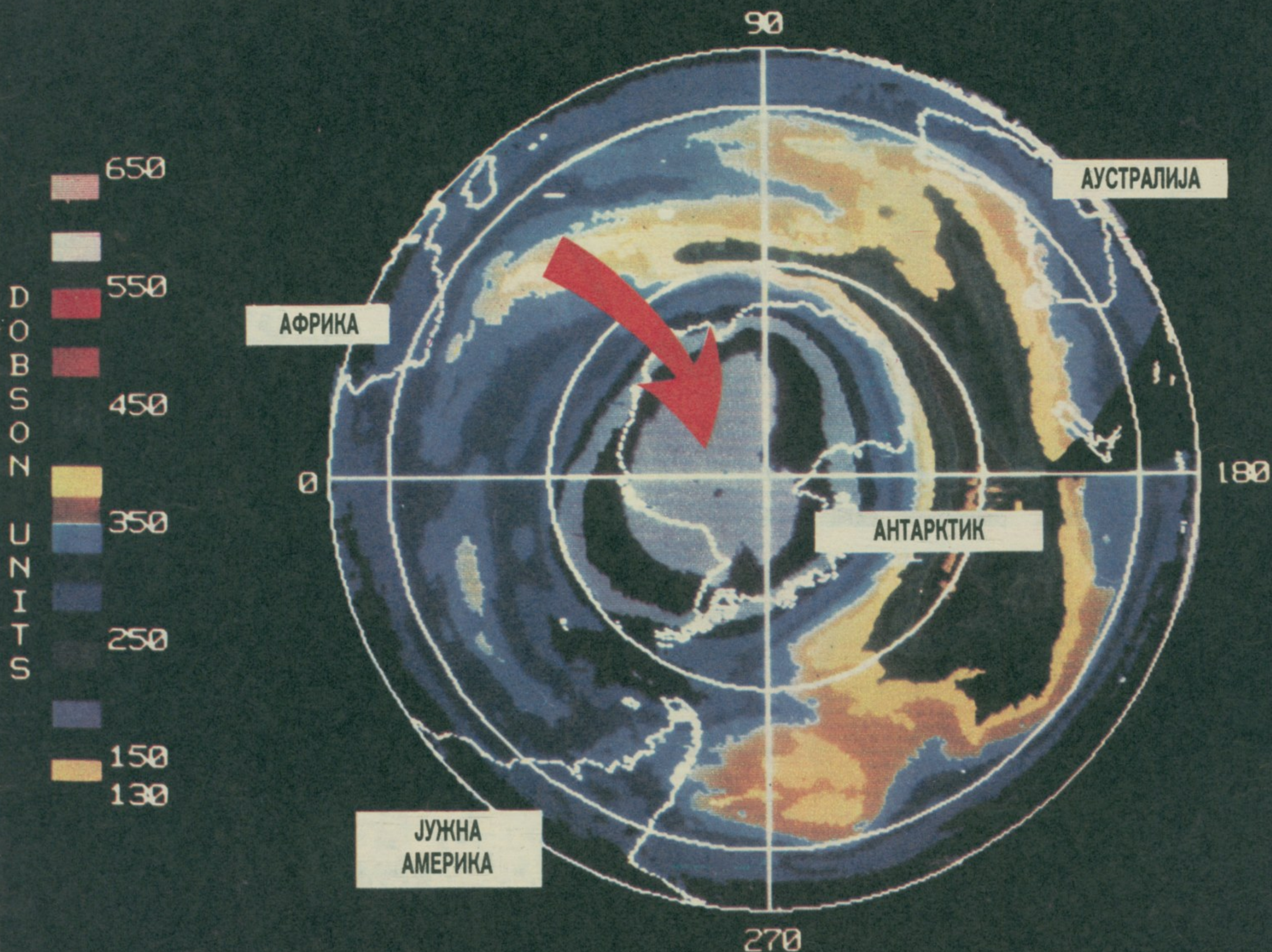
Пре две године у Вилаху (Аустрија) група од тридесетак научника из разних земаља, радећи на Програму Уједињених нација за очување човекове околине, изнела је своје аргументоване прогнозе за бу-

Ове карте направљене према снимцима с америчког сателита Нимбус 7 откривају рупу која се појављује сваког октобра у слоју озона изнад Антарктика (тамноплаво и бледољубичасто). Између 1979. и 1985. количина озона смањила се за 40 одсто, а 1986. рупа је по величини достигла површину САД.

дућност. Највише узнемирења изазвали су они који у следећих педесетак година предвиђају пораст температуре просечно за два степена: области веће географске ширине достићи ће и целих 8 степени, а оне уз Екватор 1 степен. ледници ће почети да се топе, ниво мора порастаће од 20–140 центиметара. Вода ће потопити Холандију, северну Немачку, Нормандију, Флориду итд. То није оно најстрашније. Од 1850. године клима је

NIMBUS-7 : TOMS OZONE

OCT 2, 1986

ANTARCTIC OZONE HOLE

постала топлија за један степен и мора су се већ дигла од 10–20 центиметара. Али, у будућности ће се уз то још и кишни периоди потпуно пореметити, нарочито у средњим географским ширинама: у САД и Европи у пролеће и у јесен повећаће се количина падавина, а у лето смањити. Ова суша испразниће амбаре највећих житница света.

Потпуно неслагање

О томе како је и зашто настао овај феномен научници никако да се сложе. Неки мисле да је рупа настала сама по себи, из „природних разлога“. Они подсећају на гомилање прашине од ерупције вулкана. Екипа из Центра за истраживање NASA у Хемпτονу оптужује за рупу Сунчеве циклусе: у време велике Сунчеве активнос-

ти ствара се огромна количина азотооксида који се лагано шире према Јужном полу и остају заговорени у такозваним „поларним вртлозима“ где нападају озон. Током читаве зиме на јужној полулопти, на висини од 8–30 километара, ваздух се вртложи усисавајући гасове који загађују атмосферу.

Други сматрају да ово смањење озона уопште није алармантно. Оно једноставно настаје због мешања маса топлог и хладног ваздуха изнад Јужног пола.

Многи, опет, верују да је за све крива хемија и највише оптужују хлорофлуороугљенике. Они се стварају у индустријским зонама и гомилају високо у атмосфери изнад полова. Под утицајем Сунчевих зрака њихови се молекули распадају ослобађајући

хлор који уништава озон. У ствари тај механизам је застрашујуће сложен: при том се одиграва више од 200 хемијских реакција! Уз то, фреону треба стотину година да стигне у горње слојеве атмосфере и нападне озон. Кад се зна да количина гасова загађивача стално расте од средине овог века, колика ли ће тек бити рупа кроз неколико деценија? Један рад стручњака ОУН предвиђа да ће се кроз 70 година слој озона смањити од 4–10 одсто са падом од 30–70 одсто на висинама од 40 километара.

Американци дају пример

У Перуу, на Аљасци, Хавајима, у Кенији и Јужноафричкој Републици, на Антаркту у заливу Хели, у Француској (при опсерваторији Сен Мишел) отворе-

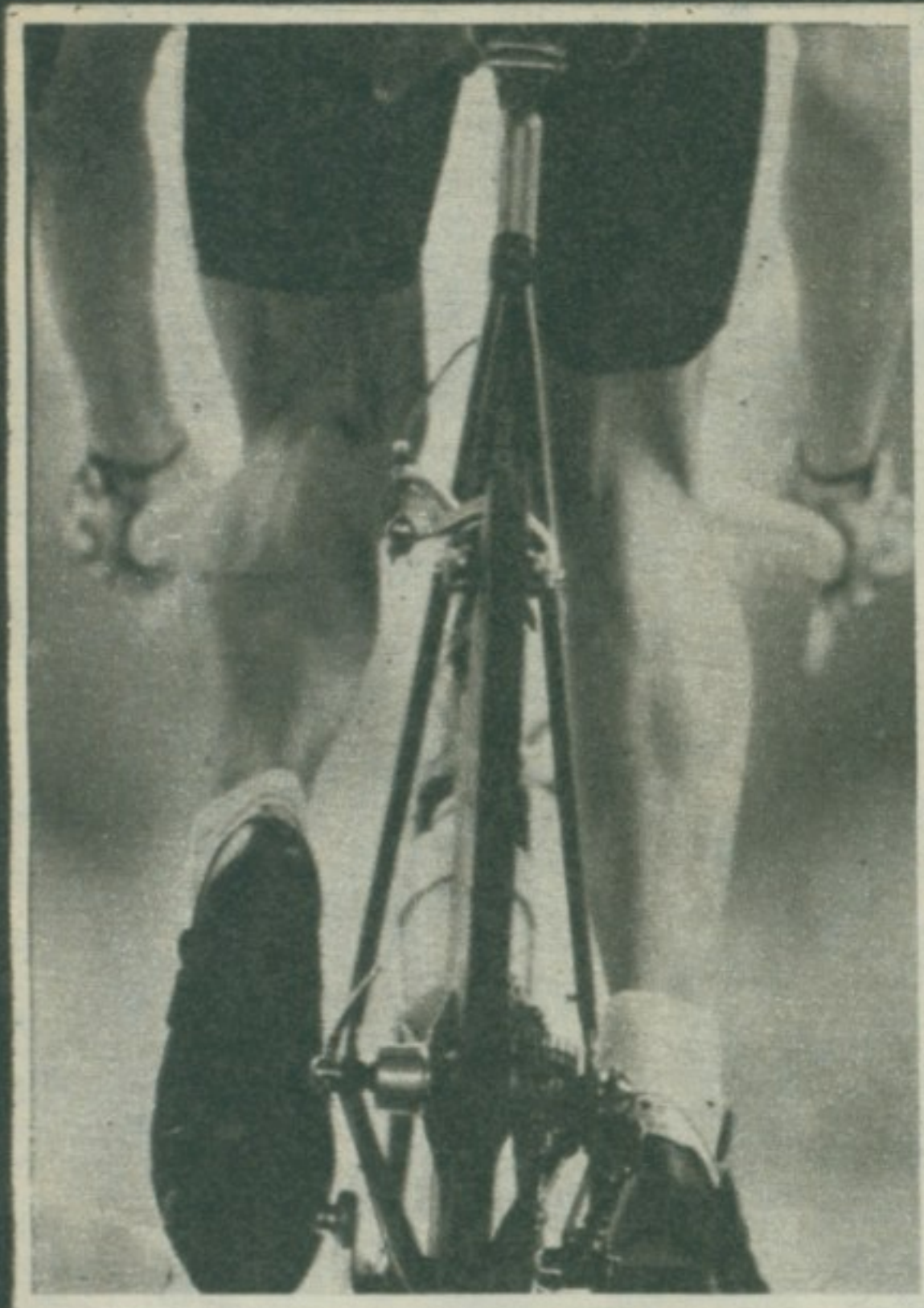
не су станице које финансира Служба за светску метеорологију. Овде се мери концентрација озона у атмосфери а крајњи циљ је да се види која је од изнетих хипотеза тачна. У ту сврху започета је и широка међународна акција да се помоћу балона – сонди и авиона опремљених апаратима за мерење као и анализом земљишта дође до научне истине – ко разара озон наше планете.

У међувремену Уједињене нације, Програм за очување човекове околине, покушавају да се донесе повеља о заштити атмосфере. Фреони чија производња у свету (800.000 тона) расте 5 одсто први су на црној листи. Али, финансијска улагања у ову индустрију су превелика, па преговори с великим фирмама иду тешко. Сједињене Америчке

Државе, међутим, забрањиле су употребу фреона у распршеном стању још 1978. године тежећи да створе фреоне у облику желеа који су чисти и једноставни за производњу. Европљани су више волели да ограниче производњу фреона јер њиховој индустрији треба више времена да се прилагоди. Американци су већ пустили нешкодљиву замену и спремни су да њоме преплаве светско тржиште. Али, њихова формула (мешавина пропана и бутана) врло је запаљива, па тако је – кажу њихови противници, само један ризик за мењен другим.

Хоћемо ли одричући се наших ракета и пројектила, детерџената и разних пена омогућити нашој деци да живе на Земљи без сунцобрана? Научници чак ни у том случају нису сигурни да хоћемо.

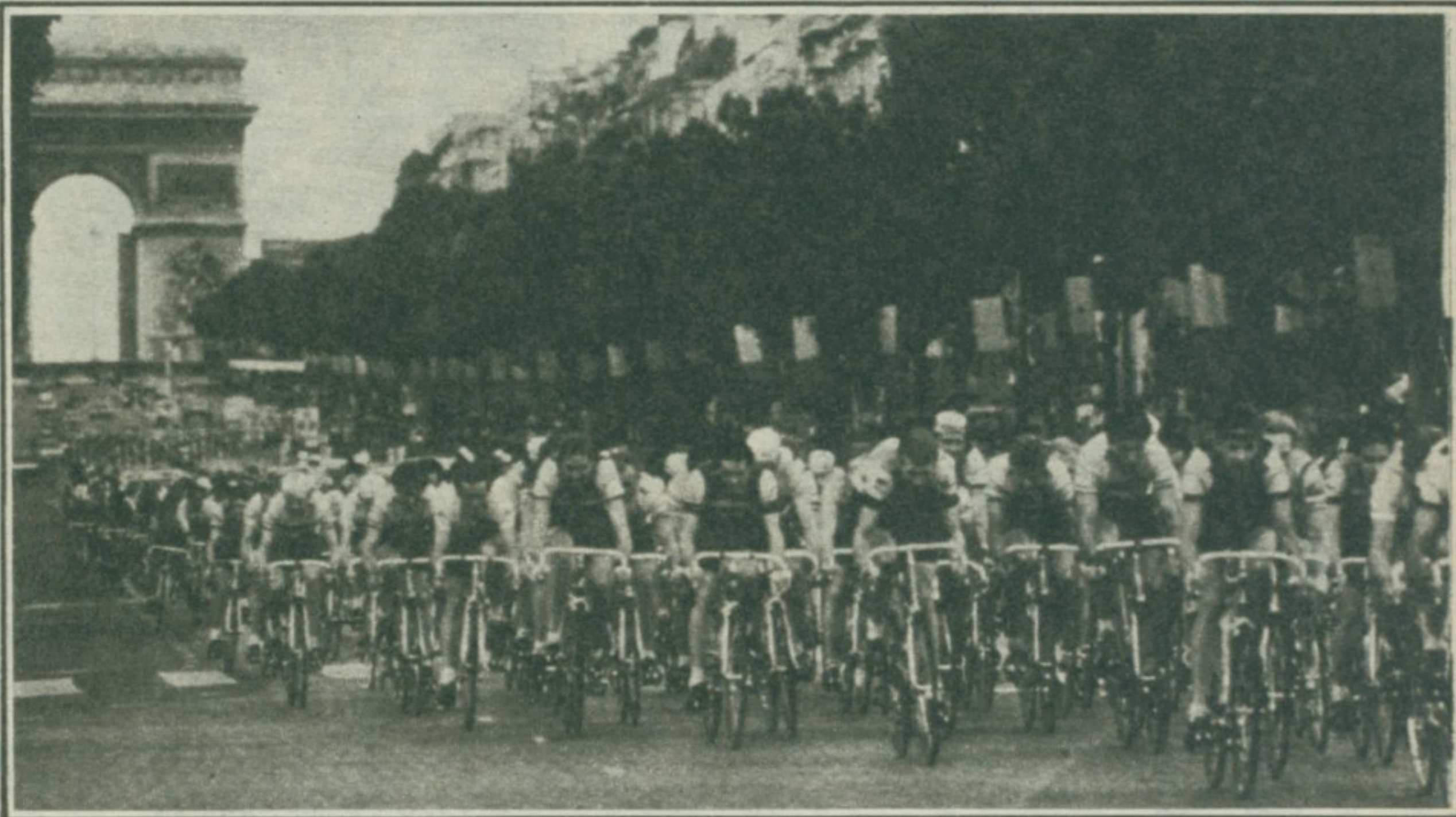
В. М.

СЈАЈ И БЕДА
НАЈСЛАВНИЈЕ
БИЦИКЛИСТИЧКЕ
ТРКЕ НА СВЕТУ

КАКО УСПАВАТИ ШАМПИОНА

ОНО ШТО ЈЕ ВИМБЛДОН ЗА
СВЕТСКИ ТЕНИС, КУП ЖИЛА
РИМЕА ЗА СВЕТСКИ
ФУДБАЛ, СВЕТСКИ КУП ЗА
СМУЧАРСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ,
ЗА БИЦИКЛИЗАМ ТО ЈЕ „ТУР
Д' ФРАНС“

Циљ је пред такмичарима:
финале трке
на Јелисејским пољима

Испрва су
тркачи били
сами себи
и сервисери
— зато и гуме
на леђима
пионира
„Тура“

тији земљак Фреди Мартенс, светски шампион за 1976. годину. Али, судбина је судбина. Наиме, „Тур д' Франс“ сваке године баца у наручје јавности понеку жртву допинга: због чистоте у спорту, ми не хајемо много ни за недодирљивост једног светског шампиона! Дакле, то је 1978. године требало да буде Мартенс, али је „сасвим нехотице“ асистент тадашњег лекара трке Филип Мисерез — новајлија на „Туру“ — помешао стартне бројеве...

**Радили су ножеви,
секире и
— железница**

Од 1. јула 1903. године, кад је извесни господин Абран уз помоћ једног гусарског пиштоља дао знак за старт првог „Тур д' Франса“, ову највећу бицикличку трку на свету из године у годину прате завист и злоба, сумњицења — оправдана и неоправдана. Ту су,

наравно, и неизоставни допинг, ситне и крупније преваре, спортски атентати, успеси и неуспеси. А све зарад спорта.

Аконтитијер је 1903. године био звезда трке али је после четврте етапе био избачен јер се на тежким деоницама стазе шлеповао уз помоћ аутомобила. Када је његов љути противник Морис Гарин преузео белу (сада је то жута) мајицу водећег, пред старт пете етапе у Нанту, био је малтене каменован. Јер, Нант је био Аконтитијерово родно место. Маса је претећи узвикивала: „Гарин, нећеш живи стићи у Париз“. За „сваки случај“, овај транспарент је окачен тачно наспрам спаваће собе јадног бициклисте.

Гарин је сутрадан предао своју белу мајицу другом такмичару. И кад су навијачи из Нанта напали ножевима, секирама и револверима возача у белом, Гарин је могао неопажено да им умакне и добије први „Тур д' Франс“.

Да ли сте икад чули да је лажирање у спорту донело једном такмичару 300.000 марака?! А управо толику суму је, наводно, мсје Тапије исплатио 1985. године за ћутање Американцу Грегу Лемонду „службенику“ на два точка, једном од најбољих бициклиста садашњице, да би победио на „Тур д' Франсу“, препустио Французу Бернару Иноу. О томе је писано на страницама светске спортске штампе и нико ни до данас није оповргао.

На тај начин Ино је постао херој најтеже и најпознатије бицикличке трке на свету. Многи су због

тога били задовољни, нарочито Французи. Данима је Ино возио као сјајни победник преко Пиринеја, док су ноћу француски поштари, посланици, професори, свештеници, порезници, радници сањали ту вожњу која је за Француску значила много више од обичне победе на два точка. Цела нација била је поносна — vive la France, vive Hinault (Ино)!

А нешто слично је задесило једног Белгијанца. „Забуном“ је, наиме, са „Тур д' Франса“ због допинговања искључен Мишел Полентије, мада је ту судбину требало да доживи његов много позна-

Прошле године победник трке био је Американац Лемонд (иза) док је 1985. наводно прво место морао да препусти Французу Иноу (испред)

У време почетка аутомобилског бума бициклистима је бивало све теже. Број несрећа растао је из године у годину

Године 1904. четворицу првопласираних — међу њима Аконтријера из Нанта — искључили су из трке. Разлог: већи део етапа возили су се железницом!

Бескрајна листа трикова

Заиста, на најпознатијој бициклическој трци света листа трикова је дугачка:

Француз Жан Фишер, на пример, „заслугом“ конкуренције оболео је од тифуса после једног гутљаја воде из сопственог бидона. Његов земљак Анри Корне заспао је на два точка уз помоћ супарника и обрео се на једном сеском гробљу. Дотле је, иначе, био у убедљивом вођству. Пробудио се тек када је етапа била завршена.

Трећи Француз Дортињан преживео је својеврсне муке. Усред трке почео је да га мучи неиздржљиви свраб.

Решење загонетки: Корне је добио јачу дозу средства за успаљивање живине, док је Дортињану мајица натопљена прашком којом изазива свраб...

Трка страве и ужаса

Енглец Том Симпсон ушао је 1967. године у историју као прва жртва допинга у модерном спорту.

„Тур д' Франс" је од почетка био, кажу бољи познаваоци спорта на два точка, права трка страве и ужаса. И сваког ко је у тој трци учествовао пратио је страх читавог живота. Тако је изјавио и др Александар Дима, који је пре две деценије морао да изда умрлицу за трагично настрадаог Тома Симпсона. У то време је Дима на „Тур д' Франсу" важио као изузетан ауторитет, а међу својим колегама као велики медицински стручњак. Данас Дима живи негде у арапској четврти Марсеја. Од познатог стручњака постао је обичан алкохоличар, који за неколико франака помаже повређеним криминалцима. Ретко који од његових афричких пријатеља зна ко је некад био тај „доктор"...

Наиме, Дима никада није успео да заборави смрт несретног енглеског бицикliste. Из чисто болесног самољубља тада није желео да призна да се ради о допингу, мада је могао да претпостави у каквој се опасној ситуацији нашао Симпсон. Али, Дима није ништа предузео да до најгорег не дође...

Ипак, хтели ми то или не, Тур без допинга и није прави Тур. Без њега, био би, како рече један познати белгијски бициклически ас, обична тортур, где чак ни премије не помажу. Истакнути западнонемачки бициклически професионалац Дитрих Турау, вишеструки

учесник „Тур д' Франса", једном је отворено рекао: „Ко у овом спорту ништа не узима, тај ништа и не доноси".

А ко ништа не доноси, неће ни учествовати на овој грандиозној трци. Ово важи како за звезде, тако и за такозване „водоноше".

Посебан страх се увукао на „Тур д' Франс" 1977. године, кад је један анонимни лекарски помоћник из Париза запретио да ће раскринкати „за сва времена" читаво то елитно друштво Тура „од Тевенеа до Турауа". Наводно, сви најбољи бициклисти тог времена били су допинговани.

Један истакнути бициклически тренер и данас тврди да је тај „лудак" био потпуно у праву. Али, да је — како је то правда захтевала — са трке искључено првих осам, ниједан Француз више не би дао ни пола франка за један такав „огуљени Тур". Чак и кад се лекар трке др Филип Месареј тада усудио да на страницама спортског листа „Л'екип" јавно изјави како је на једном успону у Алпима лично допинговао великог Едија Меркса, вероватно најуспешнијег бицикlistу свих времена, налетео је на циновски зид ћутања.

Никакав отпор, никакве побуне. То „Тур д' Франс" не трпи. Само мир. Мртвачки мир. Све до дана данашњег. Најважније је победити!

М. Ш.

Ручак на трави некад...

... И нешто касније. Важна је супа од поврћа и много течности уопште

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

НИШТА БЕЗ БЛАТА

**ЗА РОДИТЕЉЕ И ПОЛИЦИЈУ
НЕСТАЛА ЈЕ 10. ЈУНА ОВЕ ГОДИНЕ.
НИКО НИЈЕ ЗНАО ГДЕ ЈЕ, НИКО ЈЕ
НИЈЕ ВИДЕО ШЕСНАЕСТ ДАНА. ЗА
ТО ВРЕМЕ ОНА СЕ БОРИЛА ЗА
ЖИВОТ**

Прво на шта је помислила када се освестила било је да је страховито гладна и да јој је преко потребно једно добро туширање. Она је схватила да није у свом кревету, да није чак ни код куће...

Седела је, неприродно пресамићена, на предњем седишту своје „тојоте“. Тачније, онога што је од ње остало. Високо изнад себе чула је хуку аутомобила који су јурили ауто-путем. Зурила је у стрму страну јарка на чијем се дну налазила и питала се колико је дубок. Седам метара, осам, девет... Питала се и откуд она ту.

Мама и тата ће се бринути

И онда се сетила. Како је журила кући у Бесимер у Алабами враћајући се са концерта у суседном Таскалосу, како је било већ касно, један ноћу, и како је

за све време вожње мислила колико је било лепо и колико је неправедно што ти родитељи иако имаш седамнаест година још одређују када да се вратиш кући. Каснила је.

Возила је много брже него иначе и када је улетела у једну кривину изгубила је контролу над возилом. „Тојота“ је прво налетела на заштитну банкину, пробила је, затим ударила у дрво и сурвала се у јарак.

– Боже, већ је дан, вероватно једанаест или дванаест. Касним, мама и тата ће полудети од бриге – помислила је.

Мишел Боули тада још није знала да касни тачно десет дана. Толико је, без свести, лежала у смрској „тојоти“. Нико је није видео када је слетела с пута, њени пријатељи знали су само да је после концерта кренула кући, у следећих шеснаест дана нико је није видео или чуо за њу. За родитеље и полицију Мишел је нестала.

– Морам да се попнем горе, на пут – помислила је и јаукнула од бола када је покушала да се, одупирући се ногама, усправи на седишту.

Тек тада је видела да јој је десна нога изобличена од прелома на неколико места. Обливена хладним знојем, седела је и слушала аутомобиле како пролазе ауто-путем изнад њене главе, с времена на време

чула је и авионе. Само, њу нико није видео. Могла је ту да седи колико хоће, нико је никада неће наћи.

– Знам да ћу овде умрети, умрећу сигурно – престано је понављала као да се тим речима уљуљује у сан.

Престани да цмиздриш!

Неколико сати касније учинило јој се да чује жубор воде. Поток! Није га видела, али је био ту негде у близини. Мора да га је све време слушала, само што јој то није допирало до свести. Одједном је била страховито жедна. И решена да стигне до њега макар се онесвешћивала од бола и пузила.

Успела је. На тренутке јој се чинило да ће заиста изгубити свест од болова, неколико пута скљокала се на земљу и уз страховит напор поново усправљала, али је на крају коначно угледала поток и бризнула у плач од разочарења. Уместо чисте, освежавајуће воде за којом је толико жудела, коритом је текло жућкасто блато.

– Престани да цмиздриш, Мишел – рекла је самој себи, легла и почела да пије.

У устима је осећала укус и мирис блата, али је утолила жеђ. Усправила се на ноге окрепљена и чврсто решена да покуша да се попне до ауто-пута. Зар није успела да дође до потока? Ако је за то имала снаге, зашто не би могла и да се узверу уз стрмину јарка? Можда не из првог покушаја, можда после другог, трећег, четвртог...

Тог дана није ни покушала. Када се вратила до „тојоте“ била је исувише исцрпљена и – гладна. Иако је знала да нема ништа за јело претражила је своју торбицу, кола, али није било ничега. Чак ни жвакаћих гума које је увек носила са собом. Сутрадан ујутро почела је да грицка украсне свеће које је неколико дана пре несреће купила за своју собу и стално заборављала у колима.

Општајна писма

Дванаестог дана од несреће, другог кога је Мишел била свесна, почела је борба да се попне до ауто-пута. Тог и у следећа четири дана, корак по корак, каткада пузећи, пела се уз стрмину. Неки пут се онесвешћивала од болова, неки пут би је једноставно издала снага, склизнула би надође и почињала испочетка. Једном се успузала готово до врха.

Четрнаестог дана је појела последњу свећу. Више није имала чиме да утоли глад. Пила је блатнаву воду из поточића, али јој се сада сваки пут од ње повраћало.

И даље је свакога дана кретала уз стрмину јарка, падала, посустајала и почињала наново. Само, сада је, у предасима, писала писма – родитељима, свом момку Билу, пријатељима. Више није веровала у спас.

Двадесет и шестог јуна Роберт Шерман је прилично изнервиран корачао ивицом ауто-пута који води у Бесимер. У граду је имао уговорен посао, мањке једне куће, а та кртија од његовог комбија морала је баш сада да се поквари. Уосталом, какви су то људи, нико није хтео да га повезе иако је на себи имао радни комбинезон умрљан бојама, чак и молерску капу?! Па ваљда виде да није нека протува!

Још је беснео када је ногом нагазио на нешто на земљи, видео да су то клешта и сагао се да их подигне. Девет метара испод њега Мишел Боули угледала је молерску капу на самом рубу ауто-пута, поред банке. Завриштала је колико је грло носи.

Пола сата касније пребачена је у болницу. Када је после операције ноге отворила очи крај ње су стајали родитељи и др Томсон, лекар који је оперисао:

– Све ће бити у реду. Ти си храбра девојка, Мишел. Само знаш, ништа не бисмо могли да учинимо за тебе да није било оног блатнавог поточића. Не би преживела без воде шеснаест дана.

– Шеснаест дана?! – рекла је Мишел и запрепашћено погледала у родитеље.

М. И.

АЛВАР МАЏОР

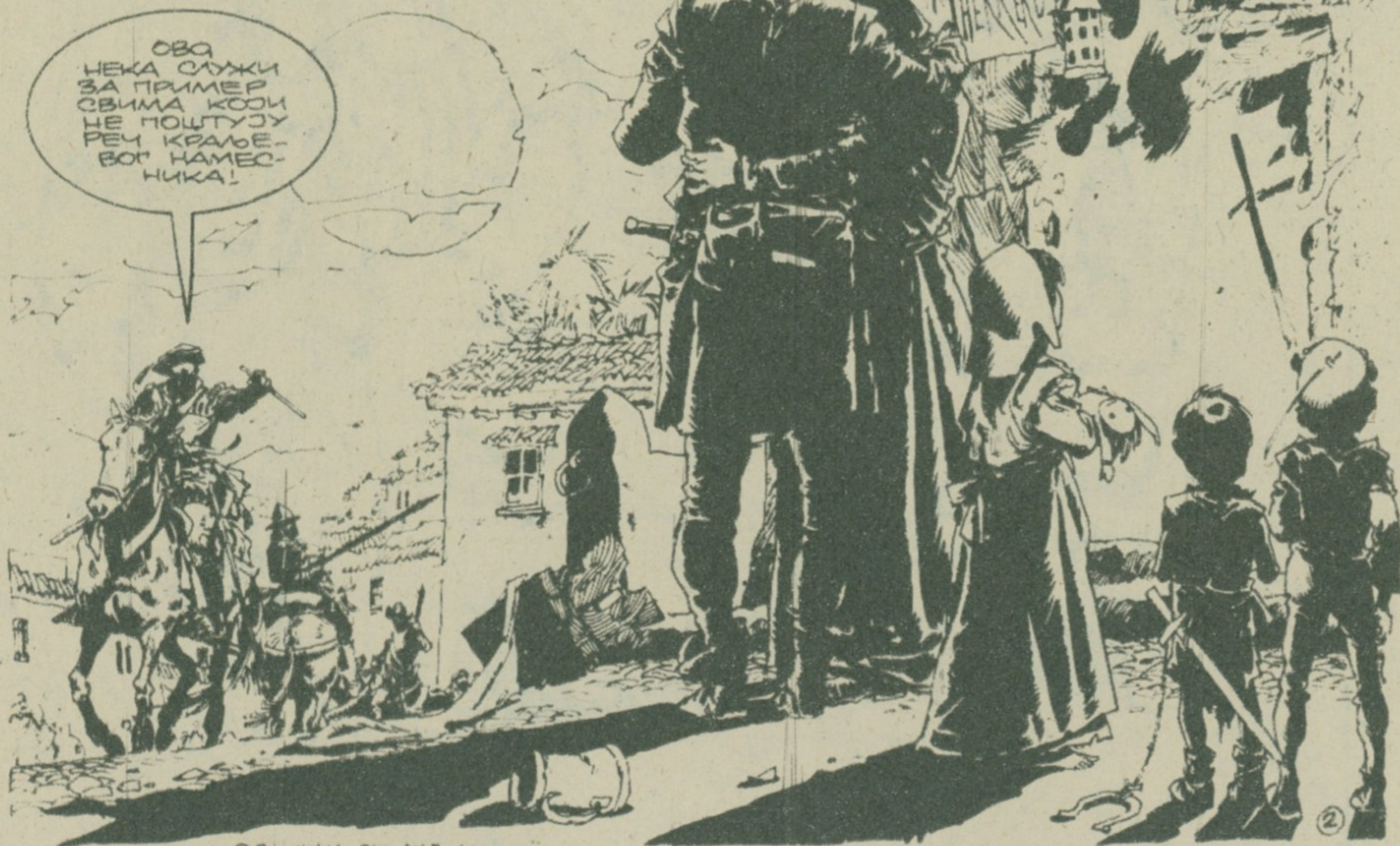
МАГИЧНО ДРВО

ЦРТА: ЕНРИКЕ БРЕЧА (ENRIQUE BRECCIA)
ПИШЕ: КАРЛОС ТРИЛЛО (CARLOS TRILLO)

СИРОТИ МАНИСКАЛКО
СЕ УЗАЛУД БУЊИО...
ВОЈНИЦИ СУ МУ ЗА-
ПАЛИЛИ КОВАЧНИЦУ...

ПРИЧА СЕ ДА НОВАЦ ОД ПОРЕЗА
И НЕ СТИЖЕ ДО КРАЈА, ВЕЋ ГА
УЗИМА НАМЕСНИК!

НЕКИЈИ ОСИОНИ ГЛАС ПРЕКИНУО
ЈЕ РАЗГОВОР ДВОЈИЦЕ ПРОСЈАКА...

ЕЈ, ПОШТО СЕ СТАЛНО
СЛУШАТЕ УЛИЦАМА, ДА
НИСТЕ МОЖДА ЧУЛИ ЗА
НЕКОГ АЛВАРА МАЈОРА?

ДАЕ МОГУ ДА ГА ПОТРАЖИМ?
ГОСПОДИН НАМЕСНИК ХО-
ЋЕ СМЕСТА ДА ГА ВИДИ!

ПРОБАЈТЕ У КРИМИ!
ТАМО СВРАГАЈУ
СВИ ПУТНИЦИ И
ОКИТНИЦЕ!

КРОЗ НОЋНУ ТИШИ-
НУ ЛИМЕ ОЗВУЧАВАО
ЈЕ ТОПОТ КОЊА...

ОЧАД ЈЕ НАЈЕДНОМ
ЗАМРО...

У КРИМИ "ЗАКЛЕТВА" ГЛАСНИКА ОУ ДОЧЕКА-
ЛИ СУМИЊЧАВИ ПОГЛЕДИ...

ОВАЕ
САМ!

ТРАЖИМ АЛВАРА МАЈОРА! НА-
МЕСНИК ДОИ РОДРИГО ДЕ АРА-
НА ХОЋЕ ДА ГА ВИДИ... ЗНА
ЛИ НЕКО ДАЕ ЈЕ?

ДВАР МАЈОР НИЈЕ НАВИКАО ДА СЕ ПОВИ-
НУЈЕ НАРЕЂЕЊИМА. АЛИ, РАДОЗНАЛОСТ ЈЕ
НАДВАДАЛА ПОНОС И КРЕНУО ЈЕ СА
СОЈИМ ВЕРНИМ ТИХУОМ...

У КУЋИ ЈЕ ВЛАДАО ПОЛУМРАК...

РАДУЈЕ МЕ ШТО СИ ДОШАО,
АЛВАРЕ! ПОТРЕБАН СИ МИ!

ЧОВЕК СЕ ПРИБЛИЖИО СТОЛУ И ДРЖА-
ВОМ РУКОМ ПОКАЗАО НЕКУ МАПУ...

ТО ЈЕ БИЛА ОГРОМНА
СУМА... ДОН РОДРИГО СЕ
ТРЕНУТАК ПРЕМИШЉАО.
САМО ТРЕНУТАК...

ДОБРО,
ДОБРО, КАКО
ТИ КАЖЕШ!
НА ТИМ ПЛАНИНА-
МА, КАЖУ, РАСТЕ
НЕКО ДРВО... ОНО
СЕ ИЗЛЕЧИТИ
БОЛЕСТ КОЈА
МИ ИЗЈЕДА
МЕСО...

КРАЉЕВОМ НАМЕСНИКУ СЕ ЈАКО ЖУРИЛО...

ПРИПРЕМЕ СЕ ОДМАХ ПОЧЕТИ!
КРЕЉЕМО СУТРА У ЗОРУ!
ЗВАДУ ТЕ, АЛВАРЕ!

НА ОНОЈ
МАПИ ЈЕ
МАЧУ ПИЧУ,
АЛВАРЕ!

МАЧУ ПИЧУ!
ЗНАМ, ИЗГУБ-
ЉЕНИ ГРАД
ИНКА!

ДА, АЛВА-
РЕ! АЛИ
НА ТИМ
ВИСИНАМА
НЕМА ДР-
ВЕЋА... СА-
МО КА-
МЕЈДЕ...

ЗНАЧИ, ТИ
НЕ ВЕРУЈЕШ
ДА ПОСТОЈИ
МАГИЧНО
ДРВО?

У ТАЈАНСТВЕНОМ
ГРАДУ ИНКА СВЕ
ЈЕ МОГУЋЕ!

СВЕ И
НИШТА!

РАДОЗНАО САМ,
ТИХУО! ОВА ЕКСПЕДИЦИЈА
МЕ ПРИВЛАЧИ ВИШЕ ОД
НОВЦА!

СУНЦЕ ТЕК ШТО СЕ
ПРОМОЛЛИО, А ДУГАНКА
ПОВОРКА КОИДАНКА
И ПЕШАКА ПРОШЛА ЈЕ
ЈОШ УСНУЛОМ УЛИЦОМ...

ШТА ЈЕ ТО?
ИСПРИЧАЈ СЛЕПЦУ
ШТА ВИДЕ ТВОЈЕ
ОЧИ!

ГОС-
ПОДИН
НАМЕСНИК
НЕКУДА ИДЕ
С ВЕЛИКОМ
ПРАТЊОМ!

МОРАЈУ ДА ГА
НОСЕ У НОСИЛИ-
МА, ЈЕР ЈЕ 60-
ЛЕСТАН!

ПУТ ЈЕ ПОСТАЈАО
ОБЕ СТРИЈИ...
КОЈИ СУ МОРА-
ЛИ ДА ОСТАНУ
У ДОЛИНИ...

ПРУЖАО СЕ ВЕ-
ЛИЧАЈСТВЕН
ПЕЈСАЖ... ОВИ
ЉУДИ КАО ДА СУ
ПРКОСИЛИ АНГАЛИ...

ПРИРОДА ЈЕ БИ-
ЛА ЈОШ НЕДИР-
НУТА...

БИЛА ЈЕ ТО ТАЈАНСТВЕНА
ДИВЉИНА...

ПОВОРКА ЈЕ НАПРЕДОВАЛА ОВЕ
СПОРИЈЕ... ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ...

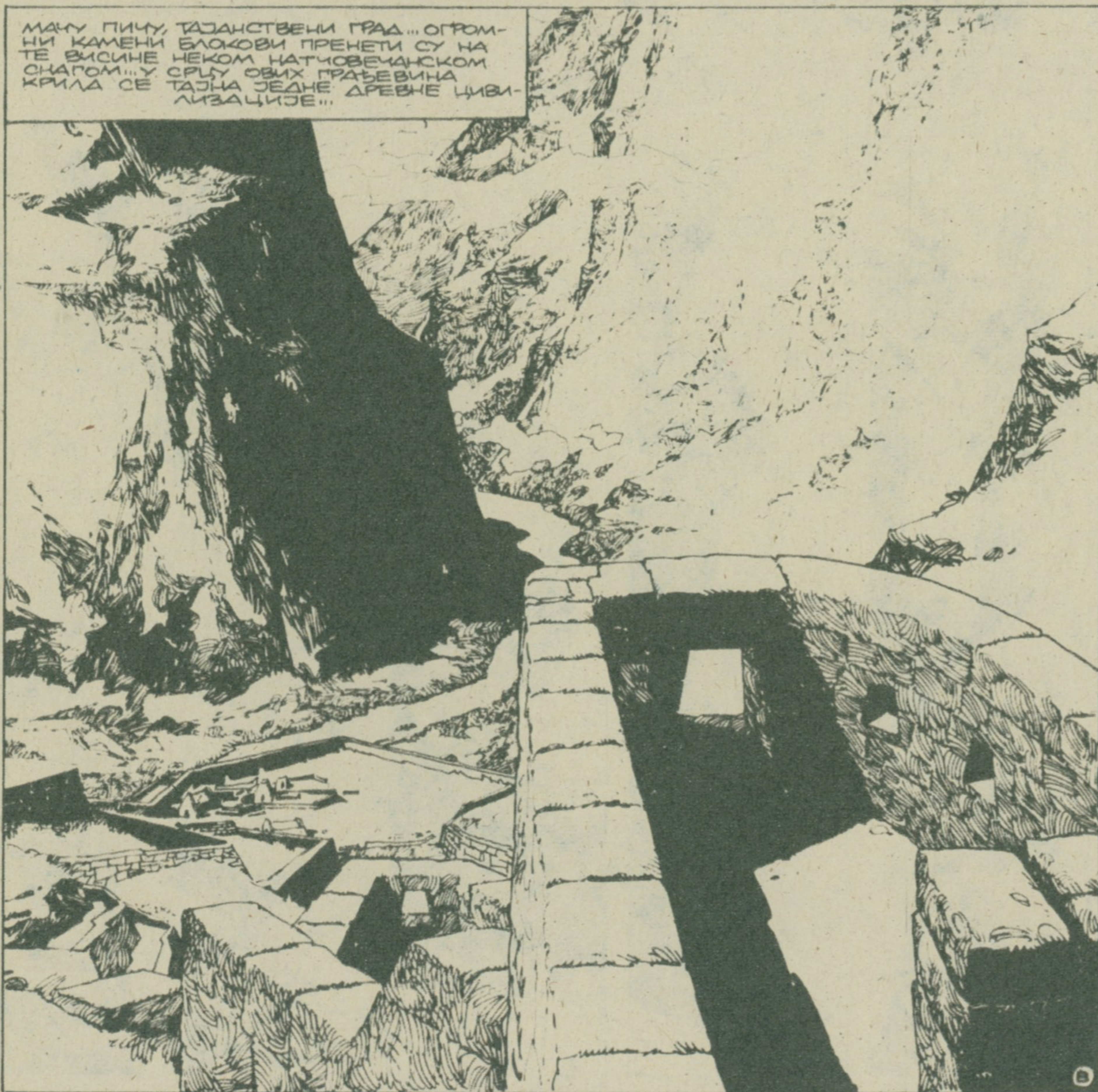
ЈОШ НИСМО СТИГЛИ!
КАД ЋЕМО, АЛВАРЕЗ?

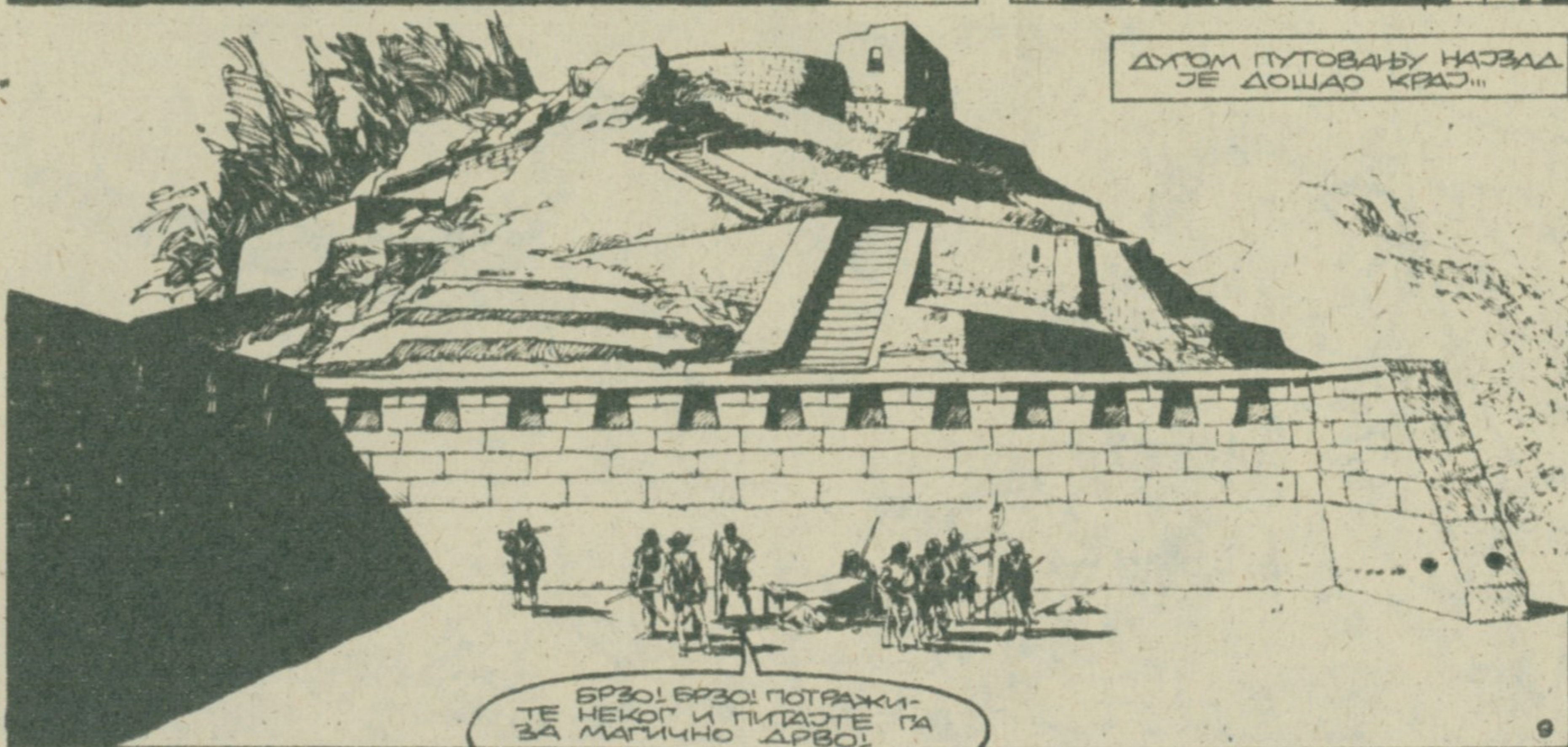
ЗА ДВАТРИ
ДАНА!

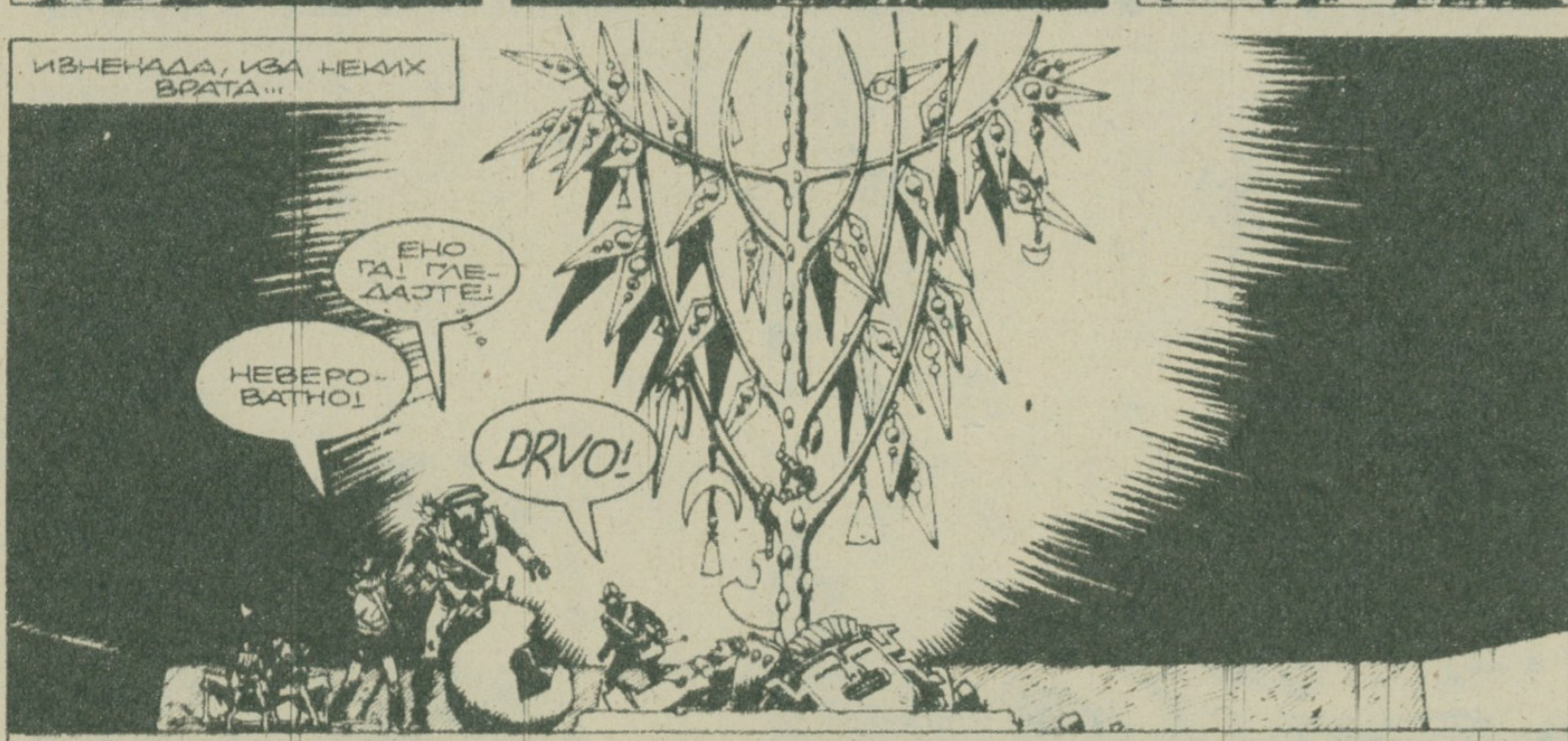

МАЛУ ПИЧУ, ТАЈАНСТВЕНИ ГРАД... ОГРОМ-
НИ КАМЕНИ БЛОКОВИ ПРЕНЕТИ СУ НА
ТЕ ВИСИНЕ НЕКОМ НАЧОВЕЧАНСКОМ
ОЧАГОМ... У СРЦУ ОВИХ ГРАЂЕВИНА
КРИЛА СЕ ТАЈНА ЈЕДНЕ ДРЕВНЕ ЦИВИ-
ЛИЗАЦИЈЕ...

ИДЕМО, АЛБАРЕ!
БРЗО!

ИИИИ!
ИИИИ!
СЫ ОЧЕ
БРАТUUU!

ПРОЛОМИО СЕ РАТНИ ПОКЛИЧ ИИКА!!!

АКО ВИДЕ ДА НИСМО ДОШЛИ
ДА ПИДАЧКАМО, МОЖДА ЁЕ
НАС ПОШТЕДЕТИ!

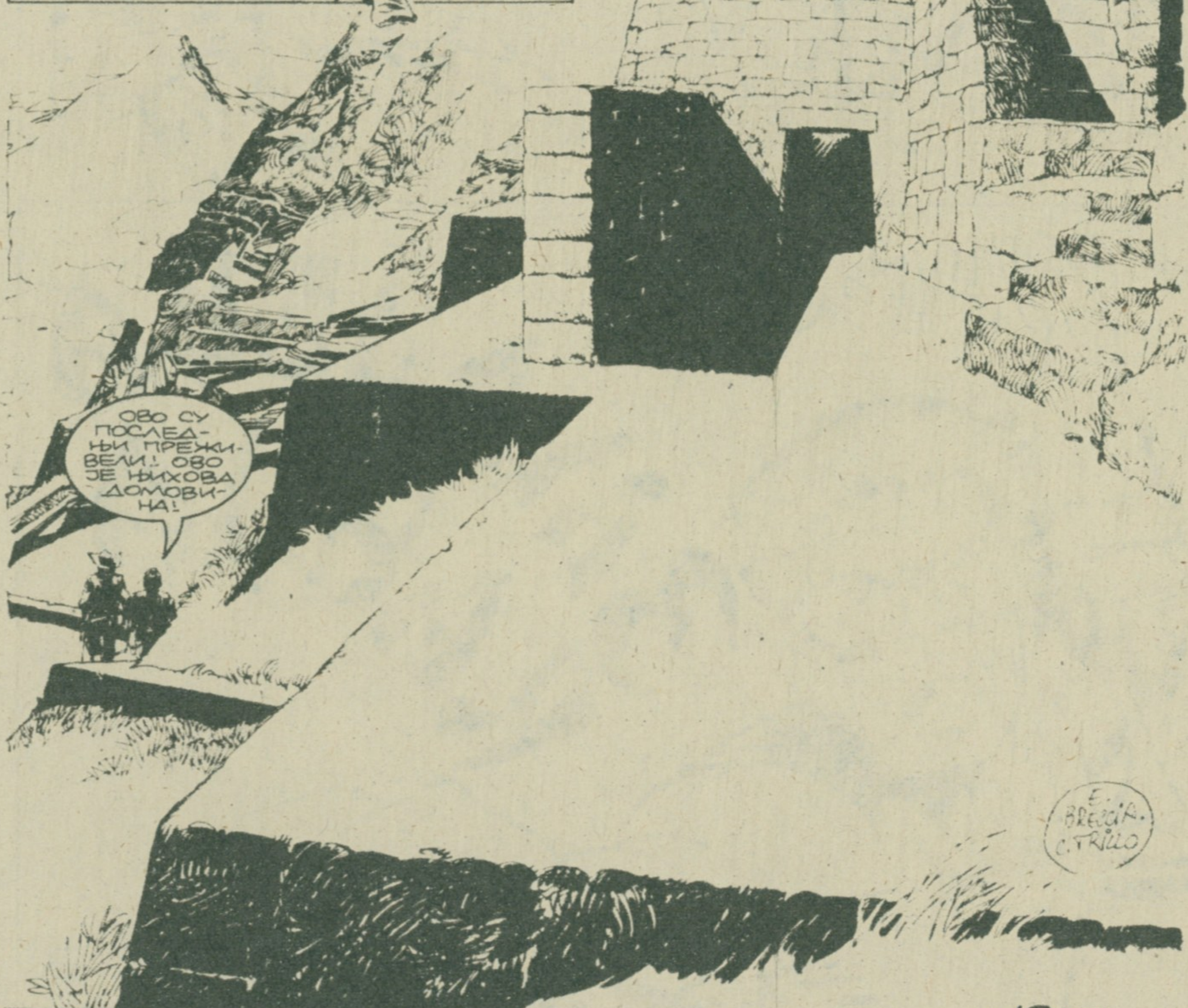

ЈА ПРЕДСТАВЉАМ
КРАЉА ШПАНИЈЕ!
СТАНИТЕ!

АЛИ НАМЕСНИКОВИ ПОВИ-
ЦИ ЗАВРШИЛИ СУ СЕ РОП-
ЦЕМ...

E.
BRESCIA.
C. TRILLO

ДОМОВИНА КОЈА ЈЕ ЈОШ БИЛА СЛО-
БОДНА... ЈЕР ТАМО, НА ДАЛЕКИМ ПЛАНИ-
НАМА КУСКА, ЈОШ ЈЕ БИЛО ЈУДИ ОД-
ЛУЧНИХ ДА СЕ БОРЕ... АЛВАР МАЈОР
И ТИХО СУ КРЕЊУЛИ У ДОЛИНУ...
ВИДЕЛИ СУ И НАЈИШИ НЕШТО ШТО
НИКАД НЕЋЕ ЗАБОРАВИТИ...

КРАЈ
ЕПИЗОДЕ

© Copyright by Strip Art Features

У МЕМЛЈИВОЈ НЈУЈОРШКОЈ ЗАЛАГАОНИЦИ РИЧАРД ЗВАНИ
ЗМАЈ БИО ЈЕ ПРИНУЂЕН ДА СЕ БОРИ ЗА СВОЈ ЖИВОТ
АЛИ И ЖИВОТ ЛЕПЕ КАРОЛИНЕ ВОТАМИ...

ЧУЛИ СУ СЕ САМО ТУПИ УДАРЦИ... ИЗ-
ГЛЕДАО ЈЕ ДА БОРБИ НЕМА КРАЈА...

...ЈЕР ПОСЛЕ СВАКОГ ЗАТИШЉА РИЧАРДО-
ВИ НАПАДАЧИ ЈУРНУЛИ БИ НА ЊЕГА
ЈОШ ЖЕШЋЕ...

КУНГ-ФУ

ЗМАЈЕВА
КАНЦА

ПО НОВЕЛИ
ЏИМА ДЕНИСА
(JIM DENNIS)

ПРИРЕДИО
ДЕНИ О'НИЛ
(DENNY O'NEIL)

ЦРТА
ЏЕК КИРБИ
(JACK KIRBY)

ТРЕЊУТНУ ЗБУЏЕНОСТ НАПАДАЧА РИЧАРД ЈЕ ИСКОРИСТИО ДА ОСЛОБОДИ ПРЕГЛАШЕНУ ДЕВОЈКУ...

РЕКАО ЈОЈ ЈЕ ДА БЕЖИ, И ОНА СЕ ИЗГУБИЛА У ОЛУЈНОЈ НОЋИ...

А САД ДА РАШЧИСТИМ СА ШВАЈЦАР-ЦЕМ...

НЕМА ГА! ПО-БЕГАО ЈЕ...

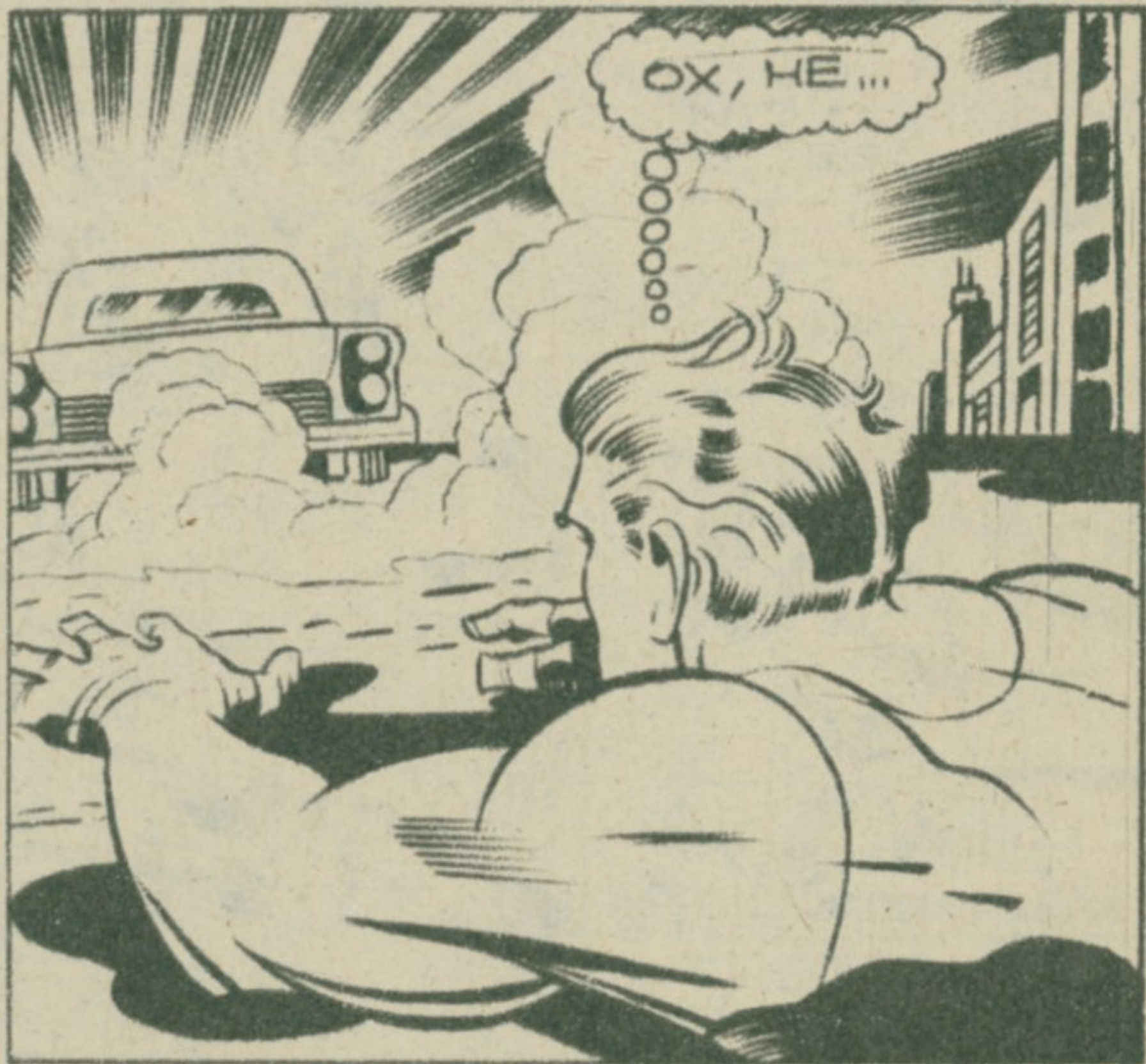
НИЈЕ ВАЖНО! ТРАЖИЋУ ГА АКО ТРЕБА И ГОДИНАМА! НАЈВАЖНИЈЕ ЈЕ ДА КАРОЛИНА ВИШЕ НИЈЕ У ОПАСНОСТИ...

ДРЖАО ЈЕ У РУКАМА И ЗАМИШ-
ЉАО ДА ЧУЈЕ ГЛАС ИЗ ПРОШЛОС-
ТИ... ГЛАС СВОГ УЧИТЕЉА
О СЕНСЕИ...

ПРЕДАЈЕМ ТИ ОДЕЛО
КОЈЕ ЈЕ МЕНИ ДАО
МОЈ УЧИТЕЉ!

НОСИЋЕШ ГА САМО ОНДА КАД
БУДЕШ ПРИМОРАН ДА СВОЈЕ
ВЕШТИНЕ УПОТРЕБИШ ДА БИ ЗА-
ШТИТИО ЖИВОТ!

СА ЊИМ ИДЕ
И ОВО!

КАНЦА
ОД
ЖАДА!

ЗМАЈЕВА КАНЦА!
НОСИЋЕШ ЈЕ САМО
ОНДА КАД ЈЕ У ОПА-
СНОСТИ НЕШТО МНО-
ГО ВЕЋЕ ОД ЛУД-
СКОГ ЖИВОТА!

ДАРИВАЊЕ ЗМА-
ЈЕВЕ КАНЦЕ ЗНАК
ЈЕ ВЕЛИКОГ
ПОВЕРЕЊА!

БУДИ ЈЕ
ДОСТОЈАН,
РИЧАРДЕ!

ПОКУШАЈУ
УЧИТЕЉУ!

ДАЈУ СВЕ
ОД СЕБЕ!

CONTINUED ON 35P PAGE FOLLOWING.

ЗА ТО ВРЕМЕ, У НАПУШТЕНОЈ ВИ-
НАРИЈИ НА СЕВЕРУ ДРЖАВЕ
ЊУЈОРК...

... МОЈ ИЗАЗОВ! ВИ СТЕ НАЈ-
БОЉИ СТРУМЊАЦИ У РУКОВА-
ЊУ ХЛАДНИМ ОРУЖЈЕМ!

ТУ СУ БОДЕЖИ...

НУНЧАКУ
— ДВЕ ПАЛИЦЕ
СПОЈЕНЕ ЛАНЦИМА...

... И НАЈУБОЈИТИ-
ЈЕ ОРУЖЈЕ — КУСИ
ГАМА — СРП И
БУЗДОВАН ПОВЕЗА-
НИ ЛАНЦЕМ!

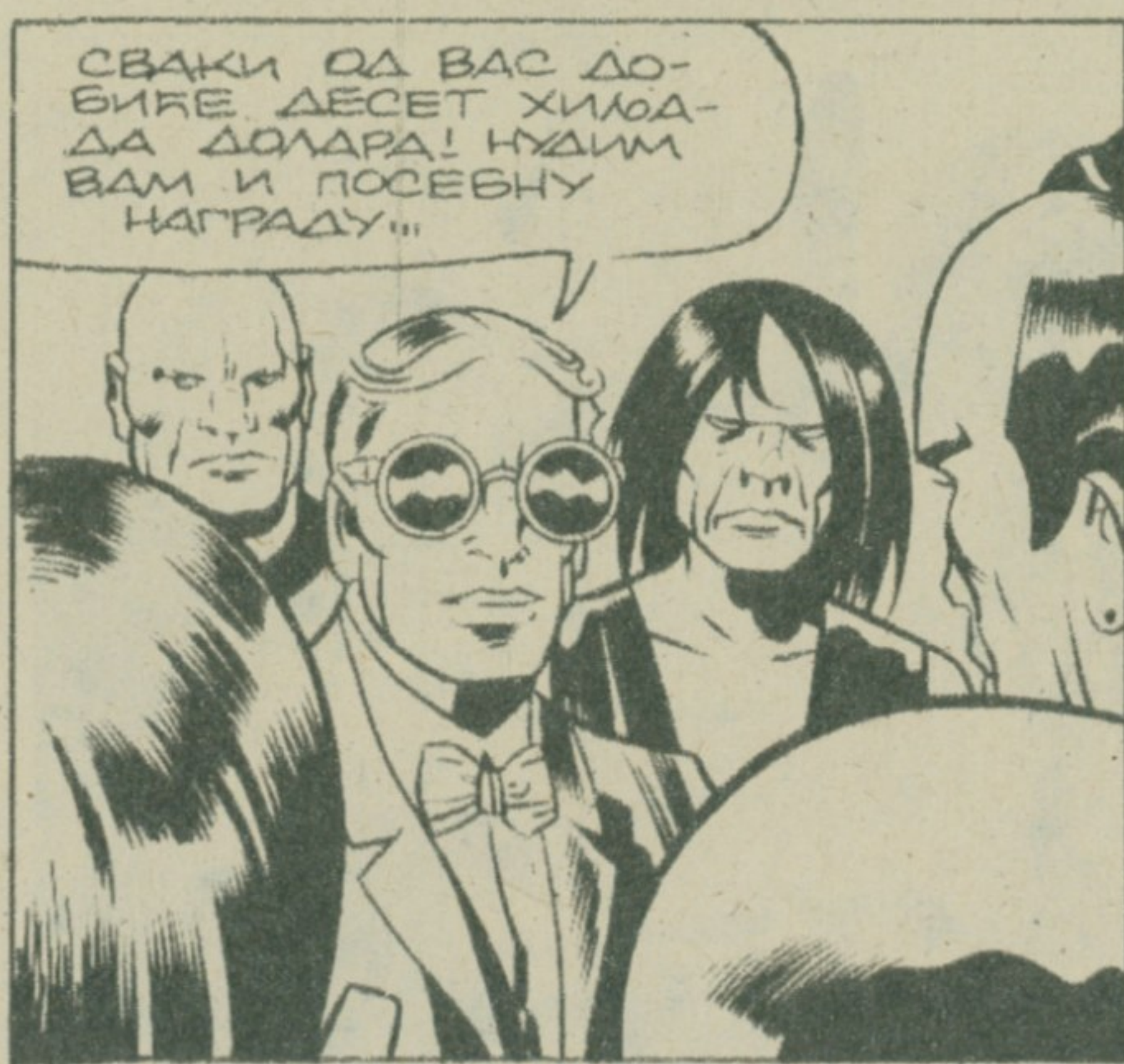

САМО ДА ЗНАТЕ!
НЕ ЖЕЛИМО ДА ОБ-
ЈАШЊАВАМО КО СМО
И ЧИМЕ СЕ БАВИ-
МО!

ЗАШТО СИ
НАС ПОЗВАО?

ДА СЕ БОРИТЕ ПРО-
ТИВ О СЕНСЕНЕ-
ВОГ УЧЕНИКА — РИ-
ЧАРДА ЗМАЈА!

23

CONTINUED ON 5TH PAGE FOLLOWING

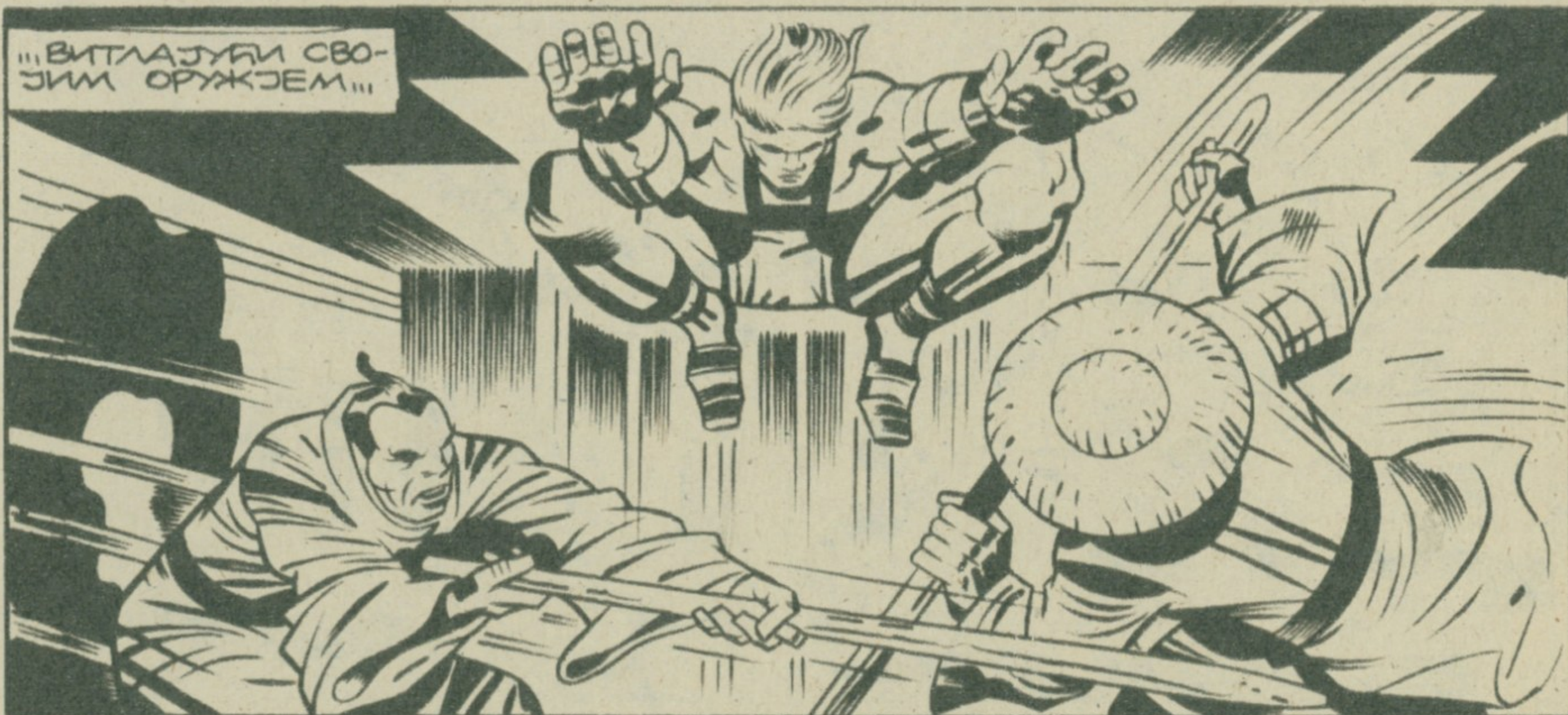

НЕШТО ЈЕ ЗАСВЕТАЉАЛО... КАО
ДА СЕ ПОЈАВИО ЛИК НЕКЕ УТВА-
РЕ...

И У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ НЕСТАЛО,
ЗМАЈЕВИ ПРОТИВНИЦИ КРЕНУЛИ
СУ КА ЊЕМУ...

...ВИТЛАЈУЋИ СВО-
ЈИМ ОРУЖЈЕМ...

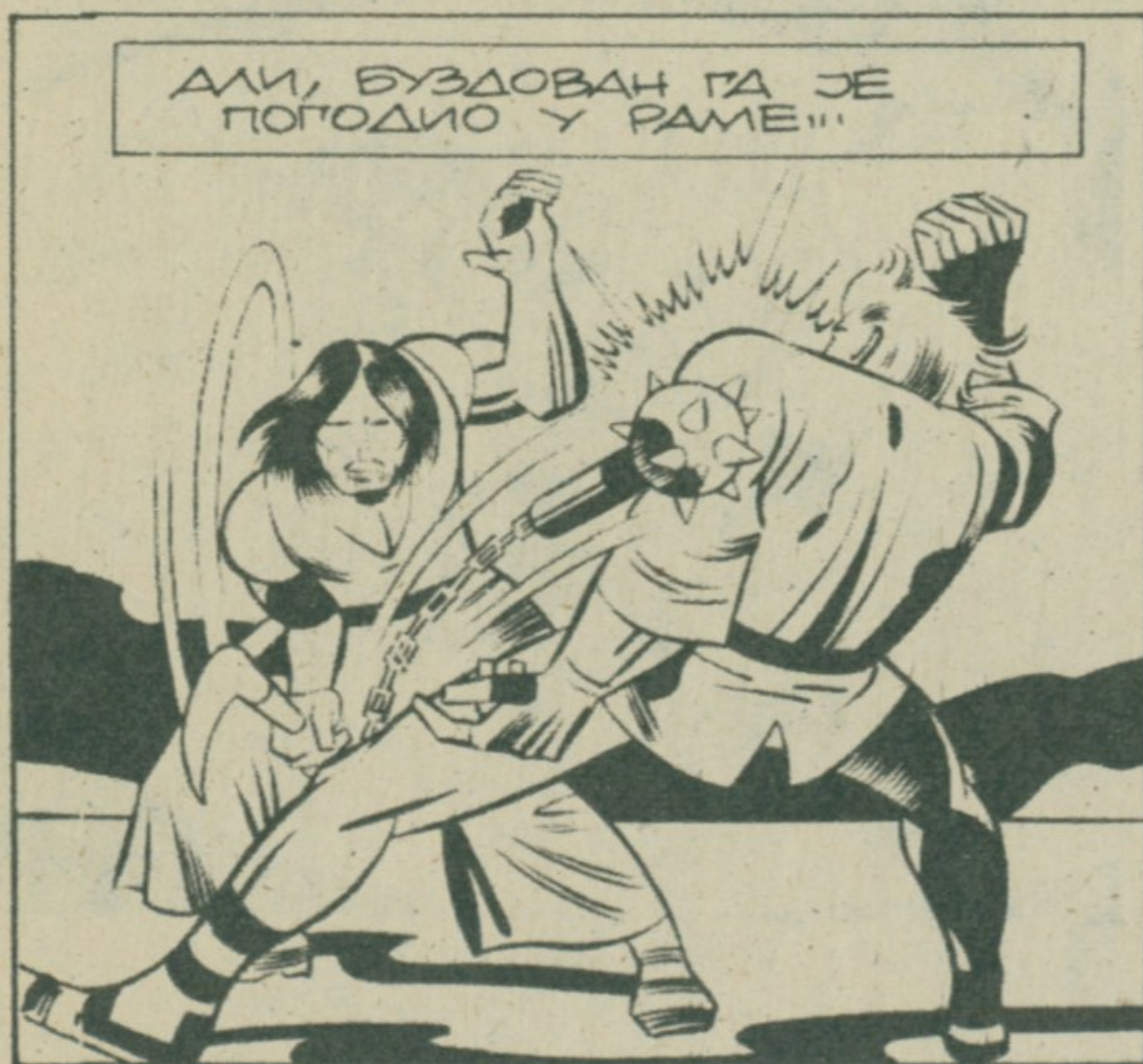
ЗМАЈ ИМ СЕ СУПРОТСТА-
ВИО ГОЛИМ РУКАМА...

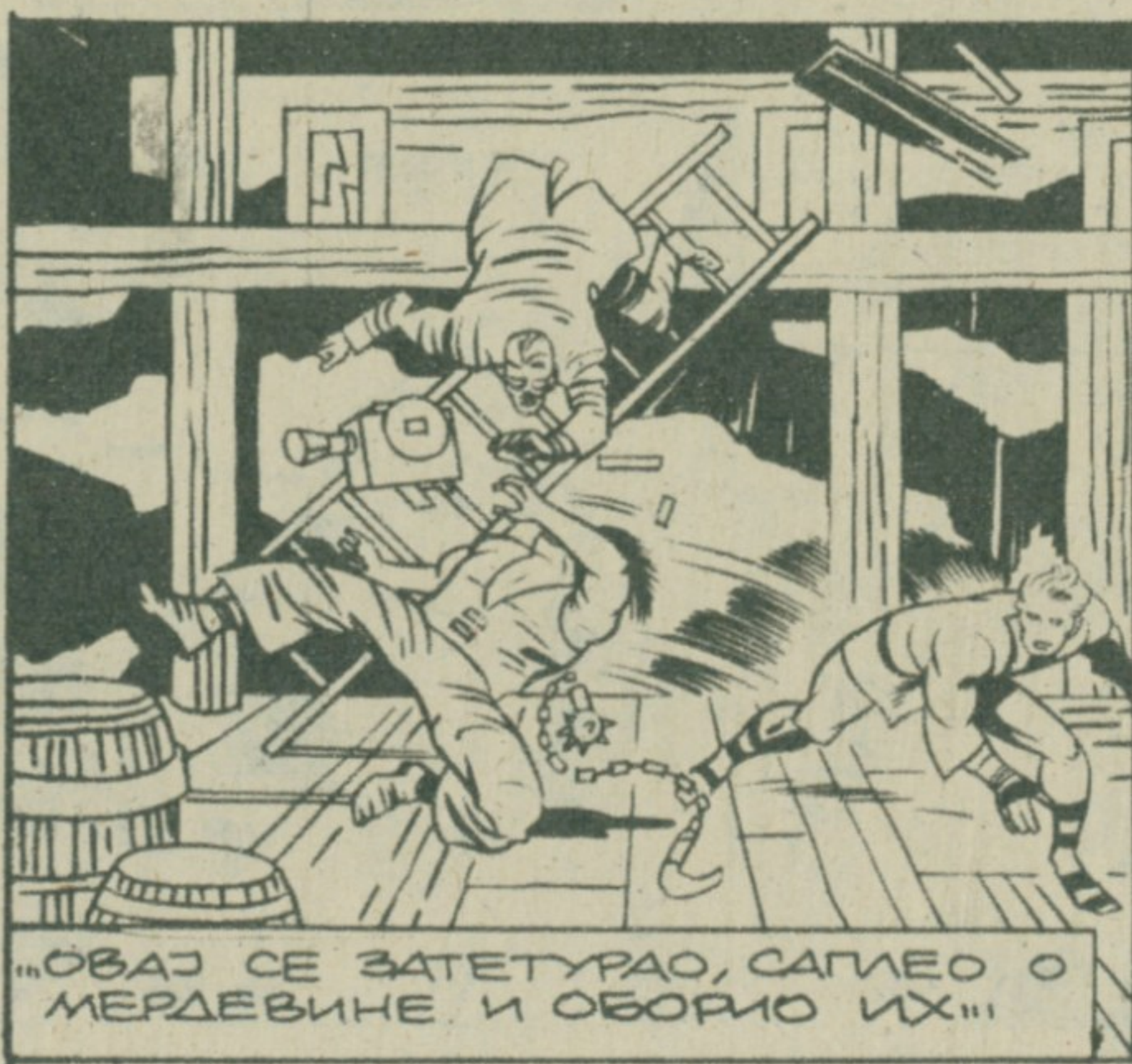

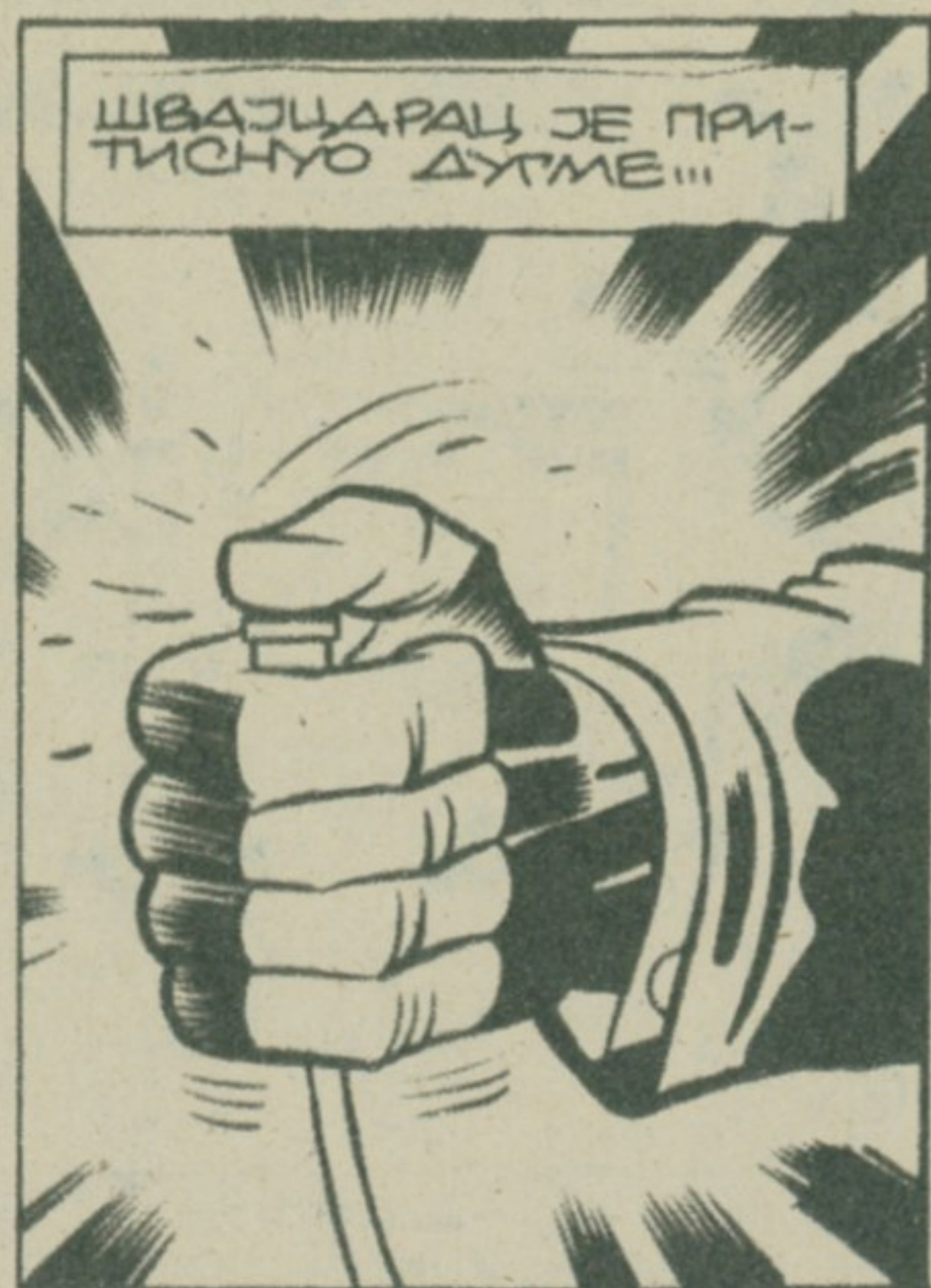
ПРОШЛЕ СУ САМО ДВЕ СЕКУН-
ДЕ И - ДВА ПРОТИВНИКА МАЊЕ...

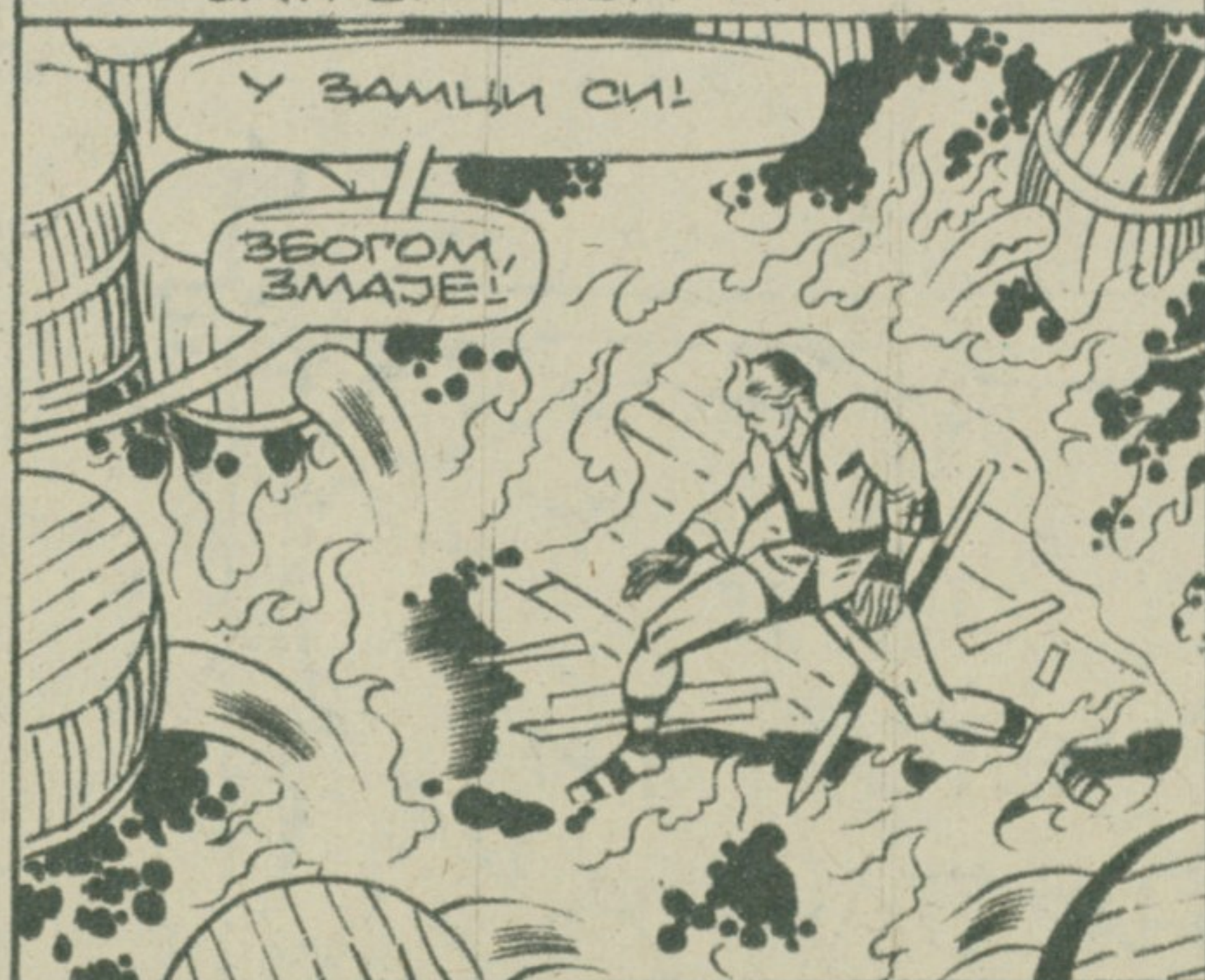

ИЗ БУРАДИ СЕ ПРОСУО НАПАМ, А
ОНДА ЈЕ ПЛАНУО СТВАРАЈУЋИ
ВАТРЕНИ ОБРУЧ!!!

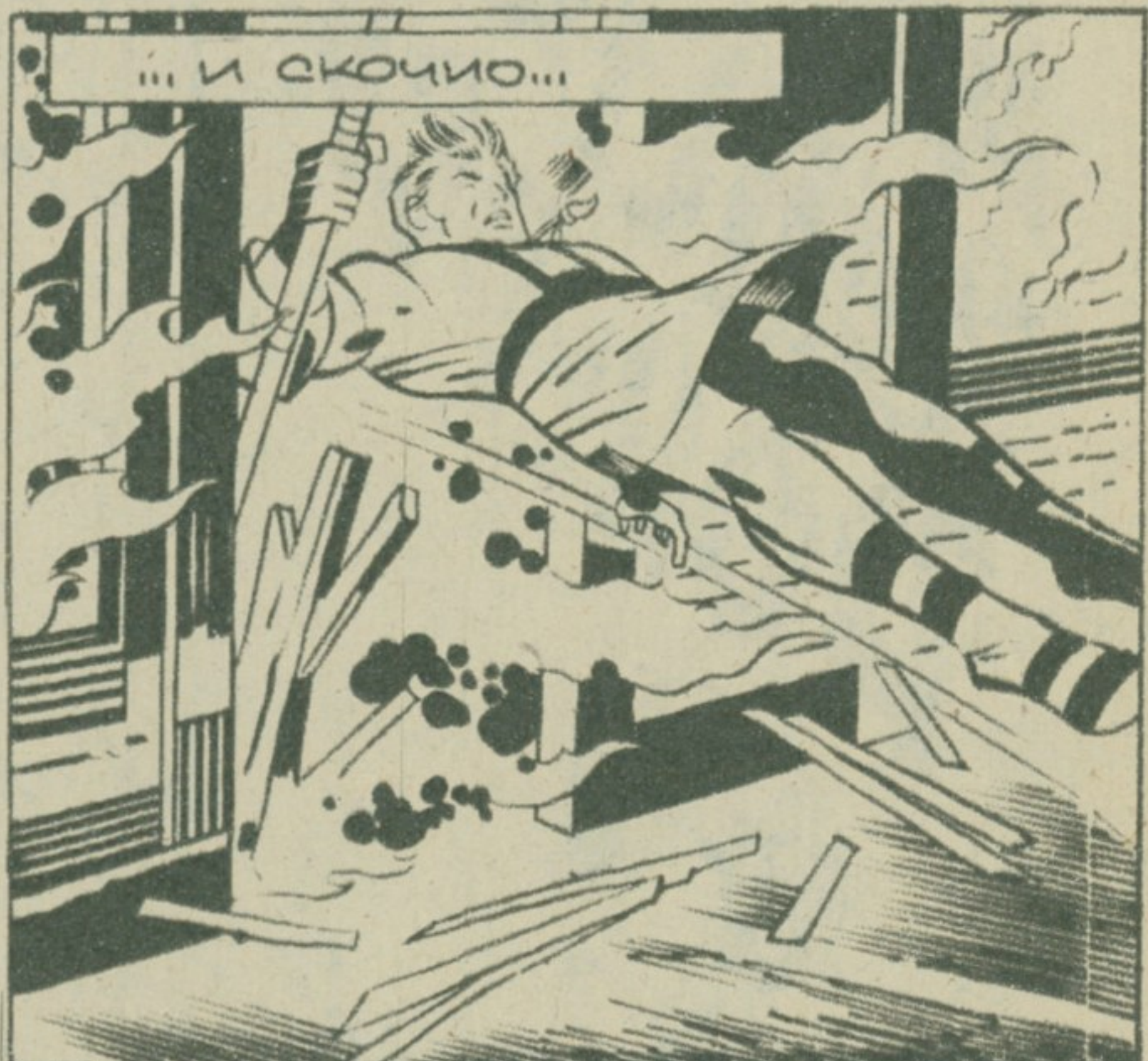
У ЗАМЦИ СИ!

ЗБОГОМ,
ЗМАЈЕ!

ВАТРА ЈЕ ПЛАМТЕЛА НА СВЕ
СТРАНЕ!!! НЕ ОБАЗИРУЈИ СЕ НА НЕ-
СНОСНУ ВРЕЛИНУ, ЗМАЈ ЈЕ ДО-
ГРАВНО ПАЛИЦУ!!!

ПОТРУЧАО ЈЕ!!!

... И СКОЧИО...

ОТИШЛИ СУ! ПОБЕГЛИ СУ
КОЛИМА! АЛИ, НЕГЕ ИМ
УСПЕТИ!

ПРЕТРАЖИЋУ СВАКИ КУТАК
НА ОВОМ СВЕТУ И НАГИ БУ ИХ!

ЗАКЛИ-
ЊЕМ СЕ!

КРАЈ
ЕПИЗОДЕ

У
СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ!

АВАНТУРЕ КАПЕТАНА РОЦЕРСА

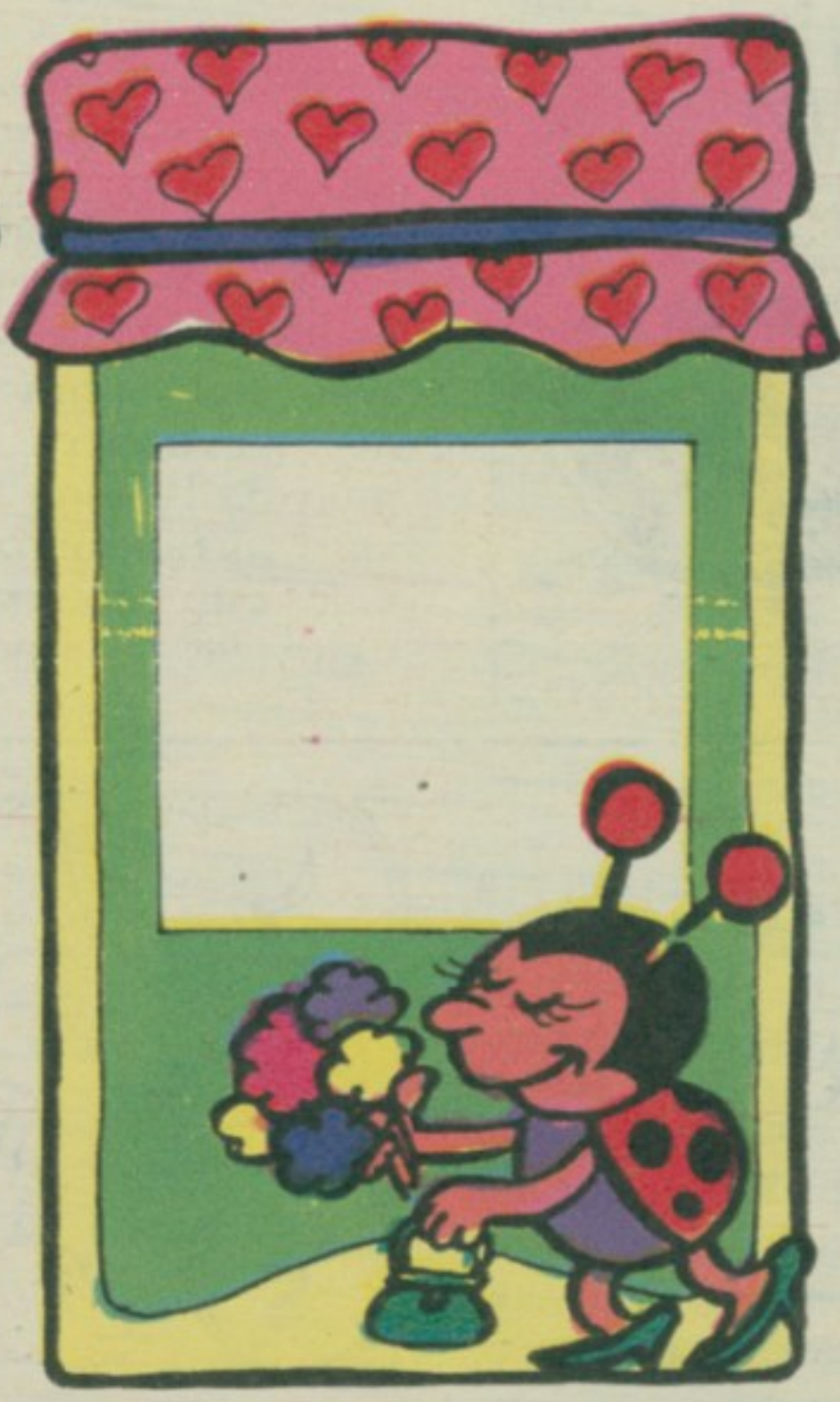
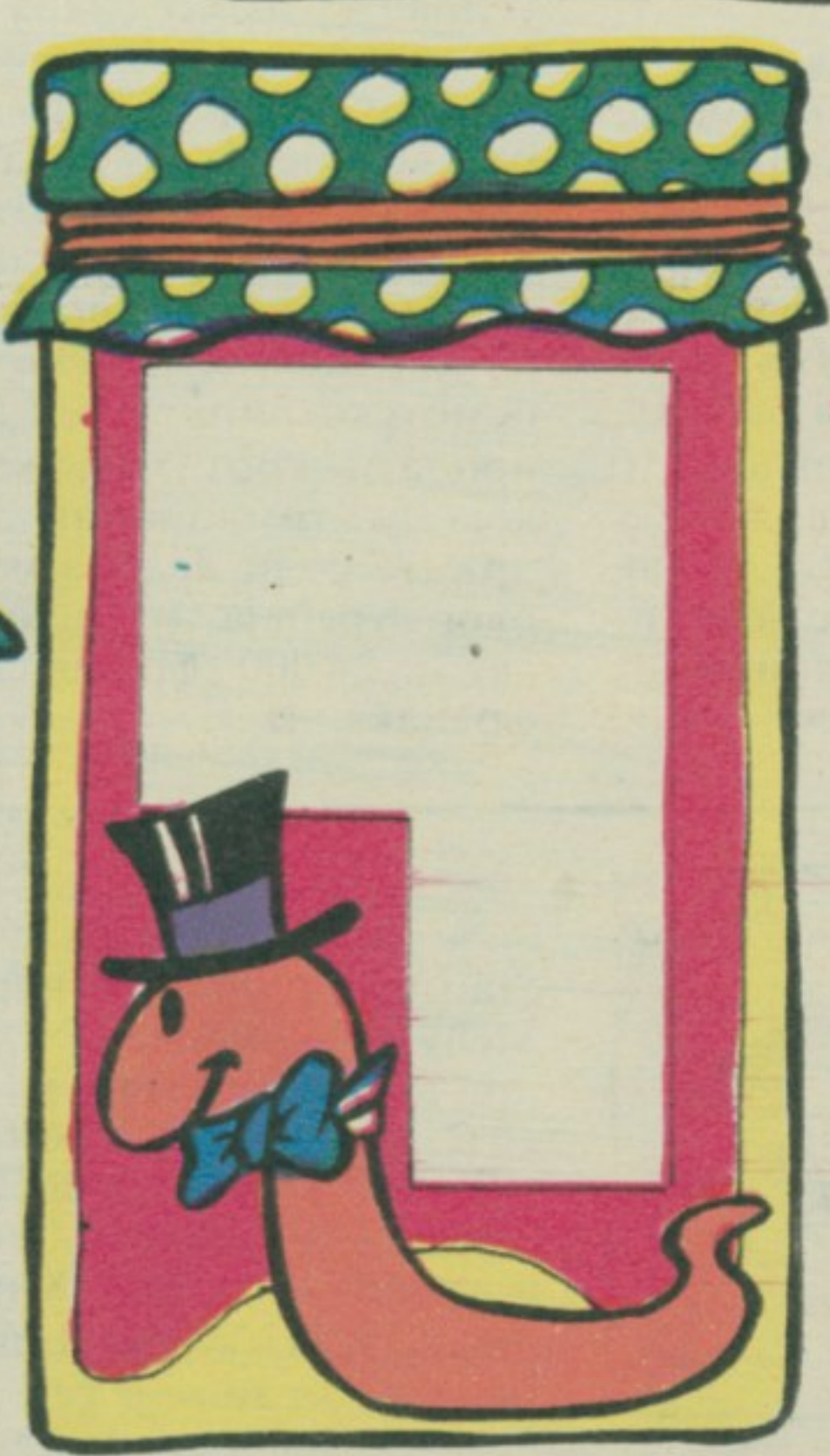
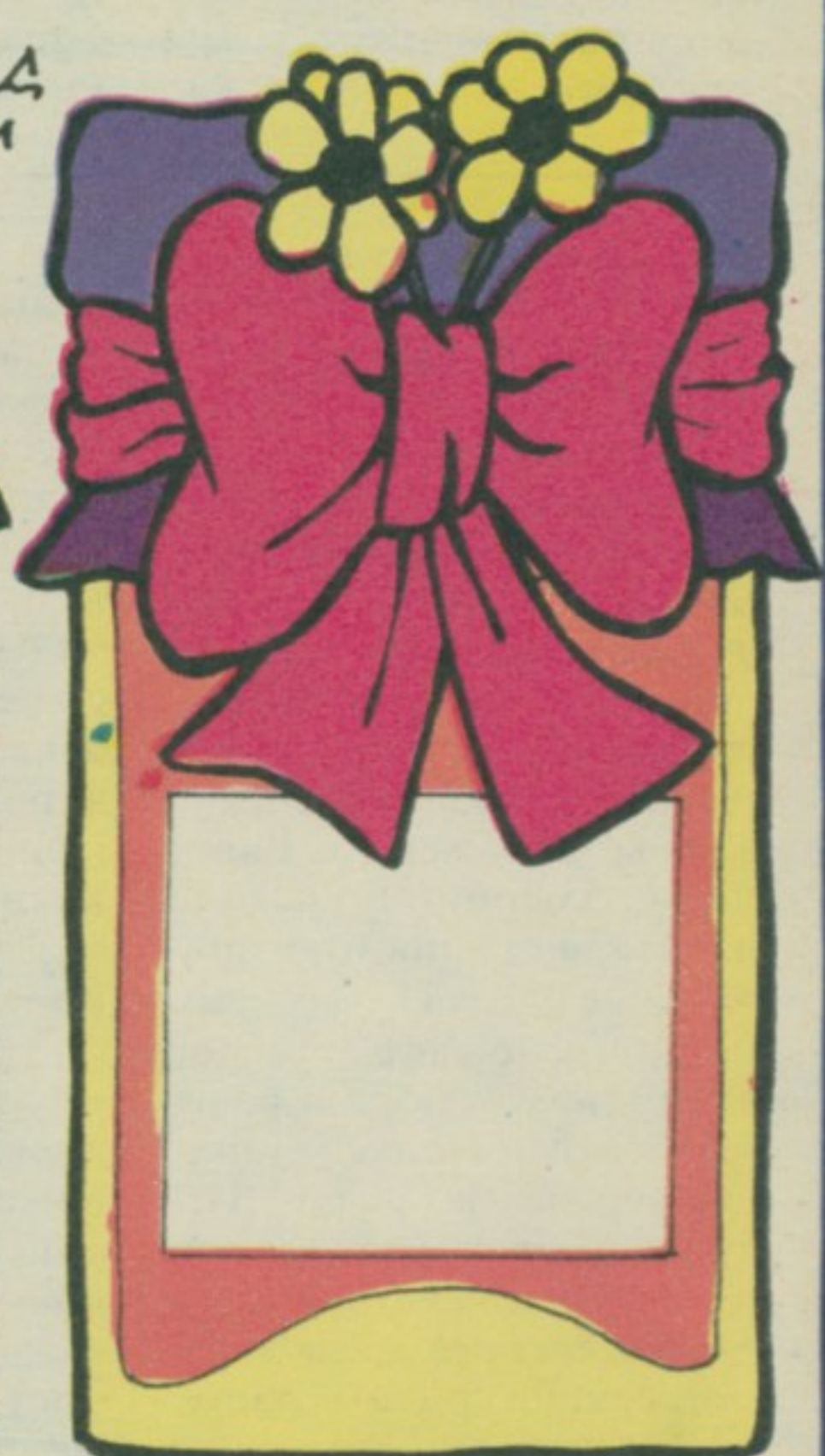
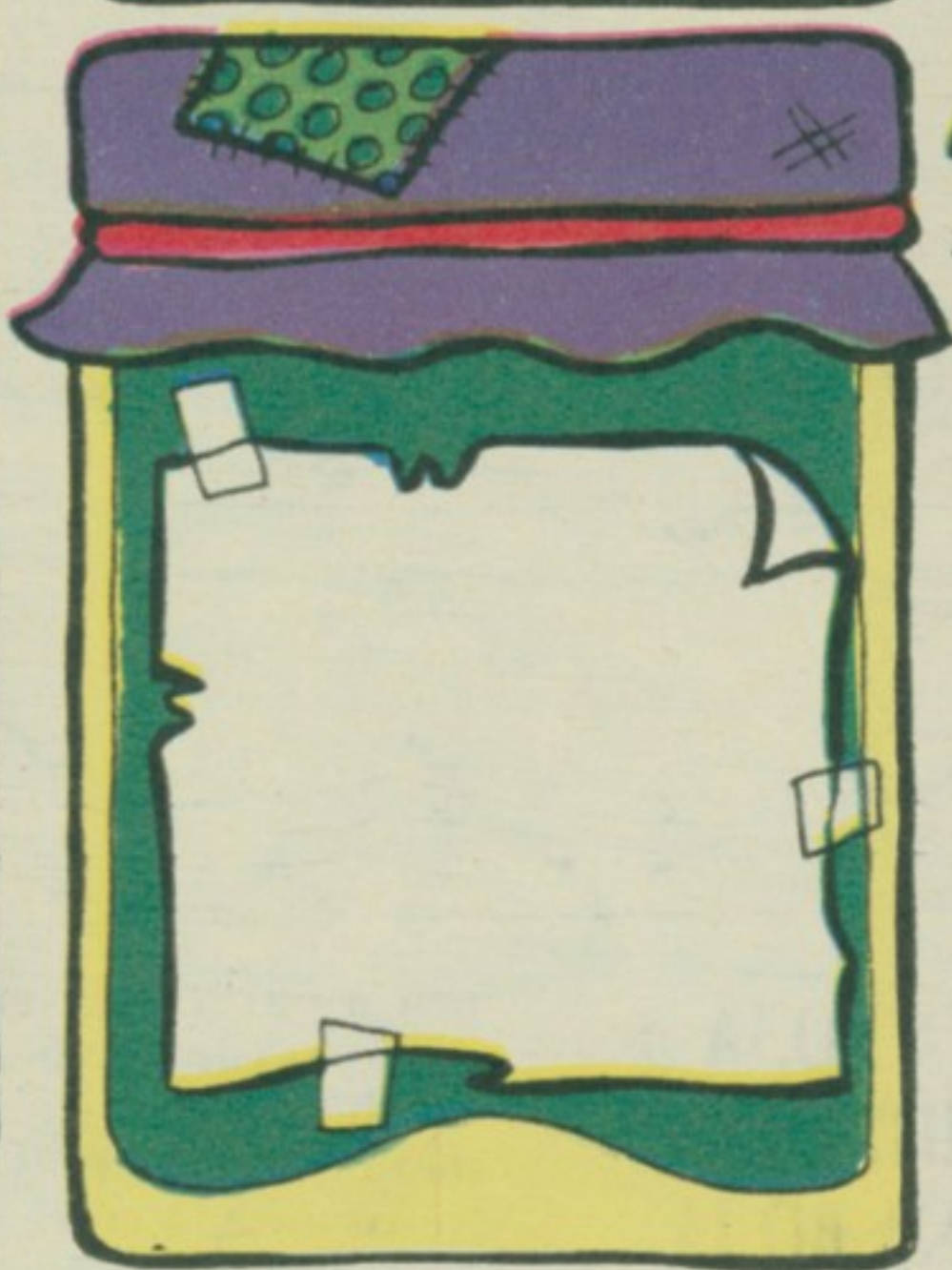
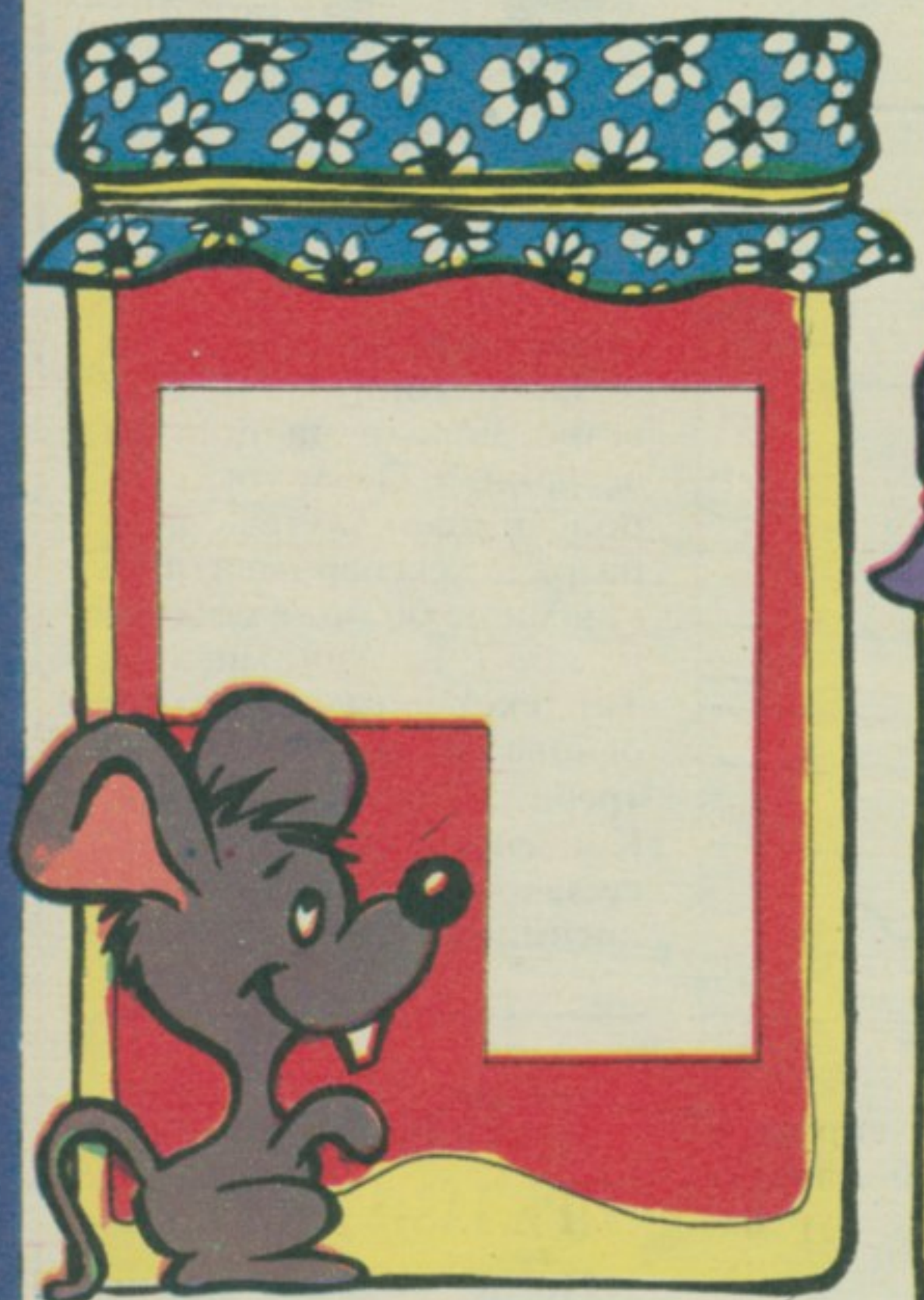
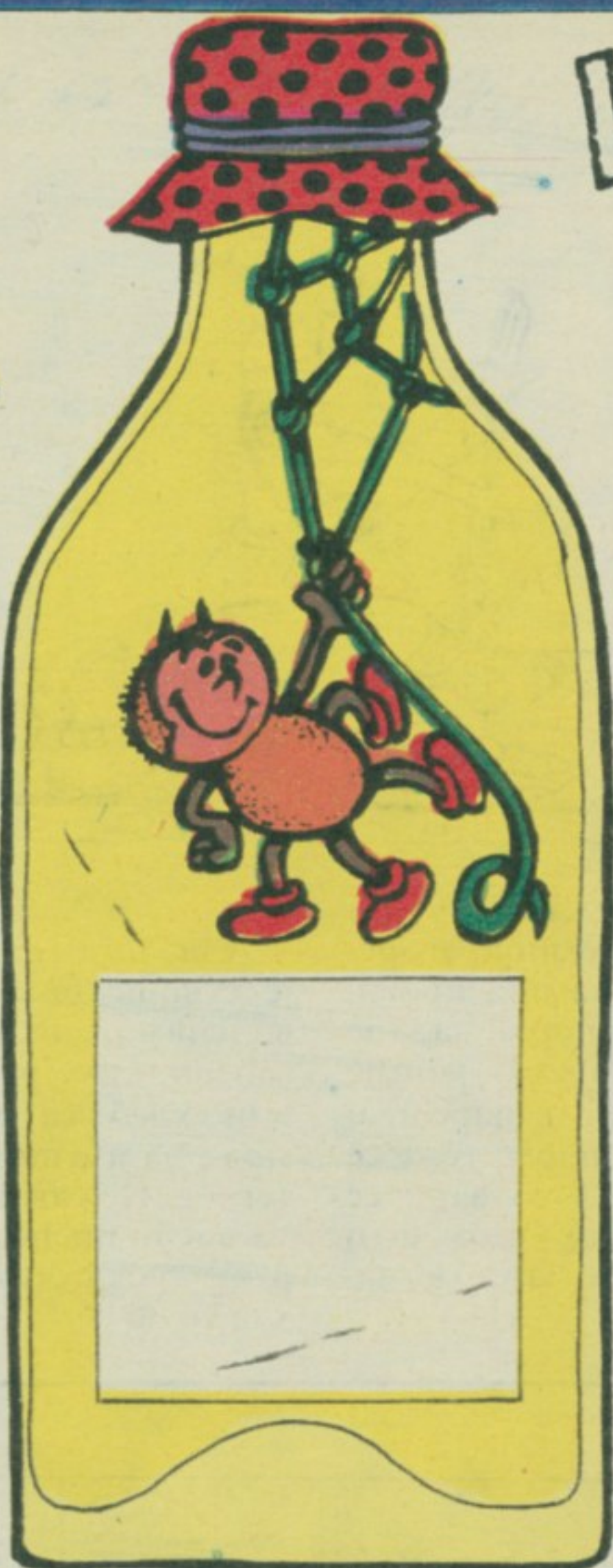
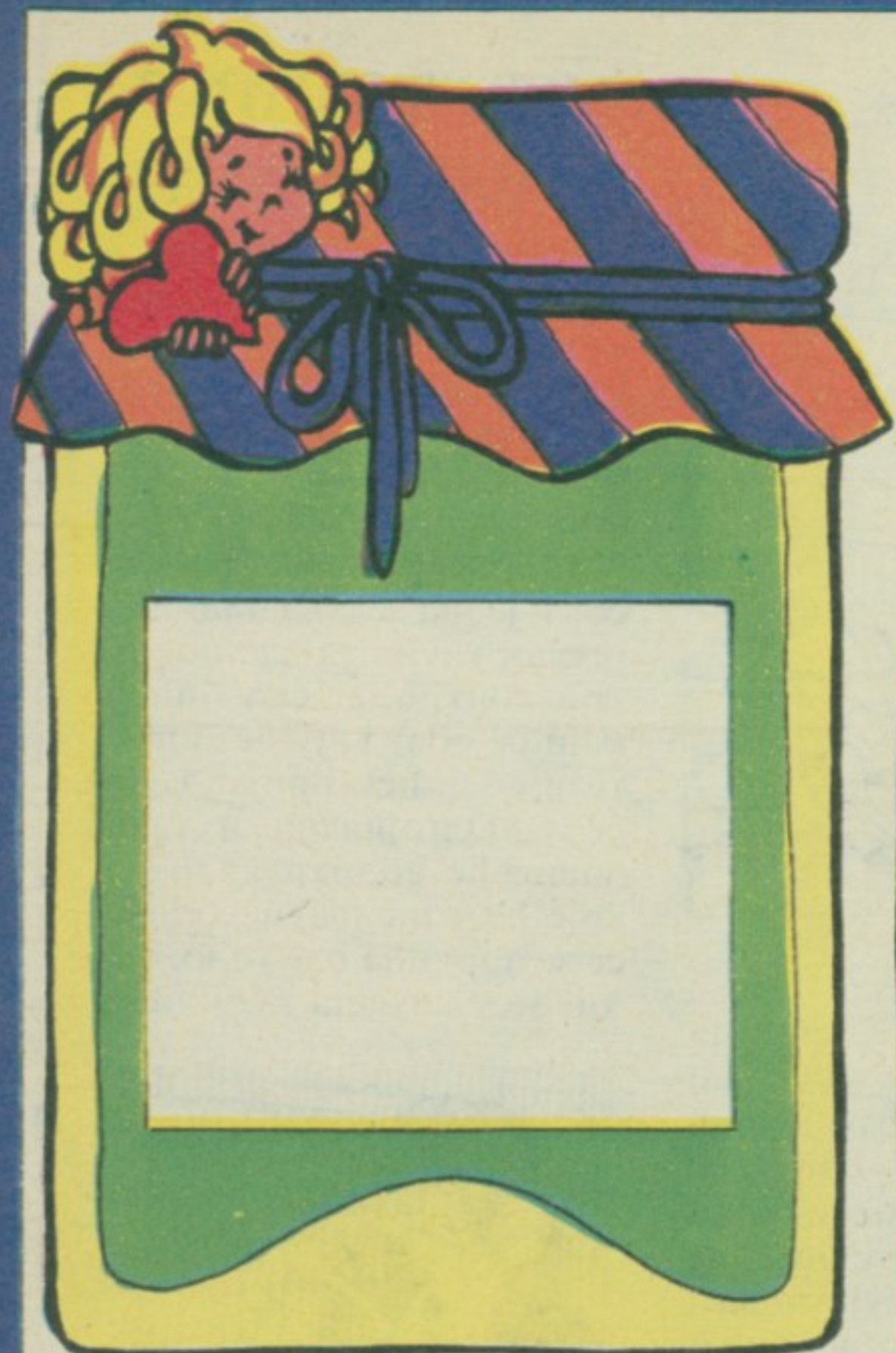
СТРИП
О ИСТОРИЈИ
НАСТАНКА
СЈЕДИЊЕНИХ
АМЕРИЧКИХ
ДРЖАВА

БУРНИМ
ДОГАЂАЈИМА ИЗ
ВРЕМЕНА СЕДМОГО-
ДИШЊЕГ РАТА, КАДА
СУ СЕ ФРАНЦУЗИ И
БРИТАНЦИ БОРИЛИ
ЗА ПРЕВЛАСТ
У СЕВЕРНОЈ
АМЕРИЦИ,
ЗАТЕКЛИ СУ
СЕ И

КАПЕТАН РОЦЕРС

И ЊЕГОВ ВЕРНИ
ПРАТИЛАЦ
КАРЛ...

НАМЕТНИЦЕ ЗА ШКОЛСКЕ СВЕСКЕ

ИСПИШИ ИМЕ, РАЗРЕД
И ПРЕДМЕТ, ИСЕЦИ И
ЗАЛЕПИ НА СВЕСКУ

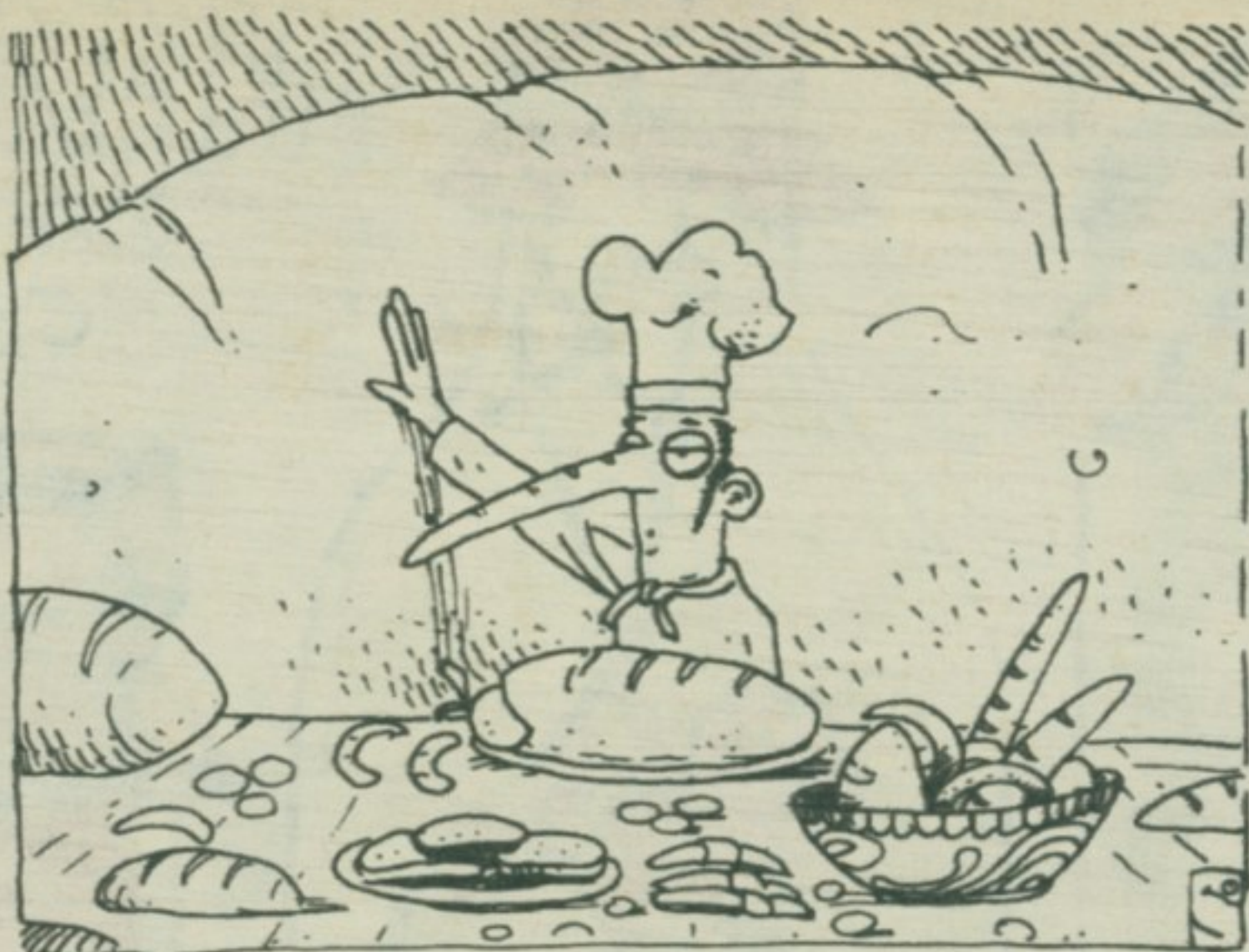
ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ЗДРАВЉЕ ЛЕЖИ У ХЛЕБУ

У току последњих сто година, потрошња хлеба је вртоглаво опала. Данас једемо у просеку 160 грама дневно, а 1880. године, јели смо 800 грама. Тај пад потрошње може се, наравно, објаснити тиме да су наше потребе за калоријама опале. Али, ка-

ко је у међувремену потрошња меса и шећера веома порасла, тако да те две намирнице учествују данас са 70% у нашим оброцима, стручњаци за исхрану саветују да се вратимо старим, добрим навикама: више хлеба, а мање меса и шећера. Јер, претерано уношење животињске масти на рачун биљних влакана и протеина може после извесног времена довести до обољења срца и крвних судова, па чак и до извесних облика рака.

Хлеб је, дакле, драгоцене оружје у борби за здравље. Он се састоји пре свега од скроба (55%), а садржи и протеине, гвожђе, витамине Б₁ и биљна влакана. Да би се хлеб лако варио, мора бити добро печен, у средини морају постојати правилне ситне шупљине, и не сме се лепити ни за прсте, ни за непце. Дobar хлеб

има златасту корицу (ни сувише бледу, ни прегорелу), која пуца под прсти-ма, али се не мрви када је сечемо. Врућ хлеб, који је богат воденом паром и угљен-диоксидом, теже се вари. Бајат хлеб вари се лакше једино зато што можемо боље да га сажва-ћемо.

Али, пазите! Хлеб који је сувише богат биљним влакнима, као што је обогаћени хлеб, ражени хлеб или хлеб са мекињама, може да изазове стомачне тегобе. Не саветујемо вам да нагло пређете на употребу искључиво таквог хлеба. ■

КАФА НИЈЕ БАШ ТОЛИКО ОПАСНА

Једна добра вест: изгледа да кафа не изазива рак и да није опасна по срце. Бар тако се чини на основу закључака до којих се дошло на конгресу одржаном недавно у То-гоу. Ниједно велико проучавање обављено у Евро-пи и Америци још није доказало да постоји значајна веза између количине попијене кафе и појаве злоћудних тумора и рака, нарочито бешике, дојке, гуштераче и јетре. Истраживачи су установили да ако попијемо више од 5 до 6 експрес кафе дневно, срчани ритам расте. Међутим, вишегодишња статистичка проучавања,

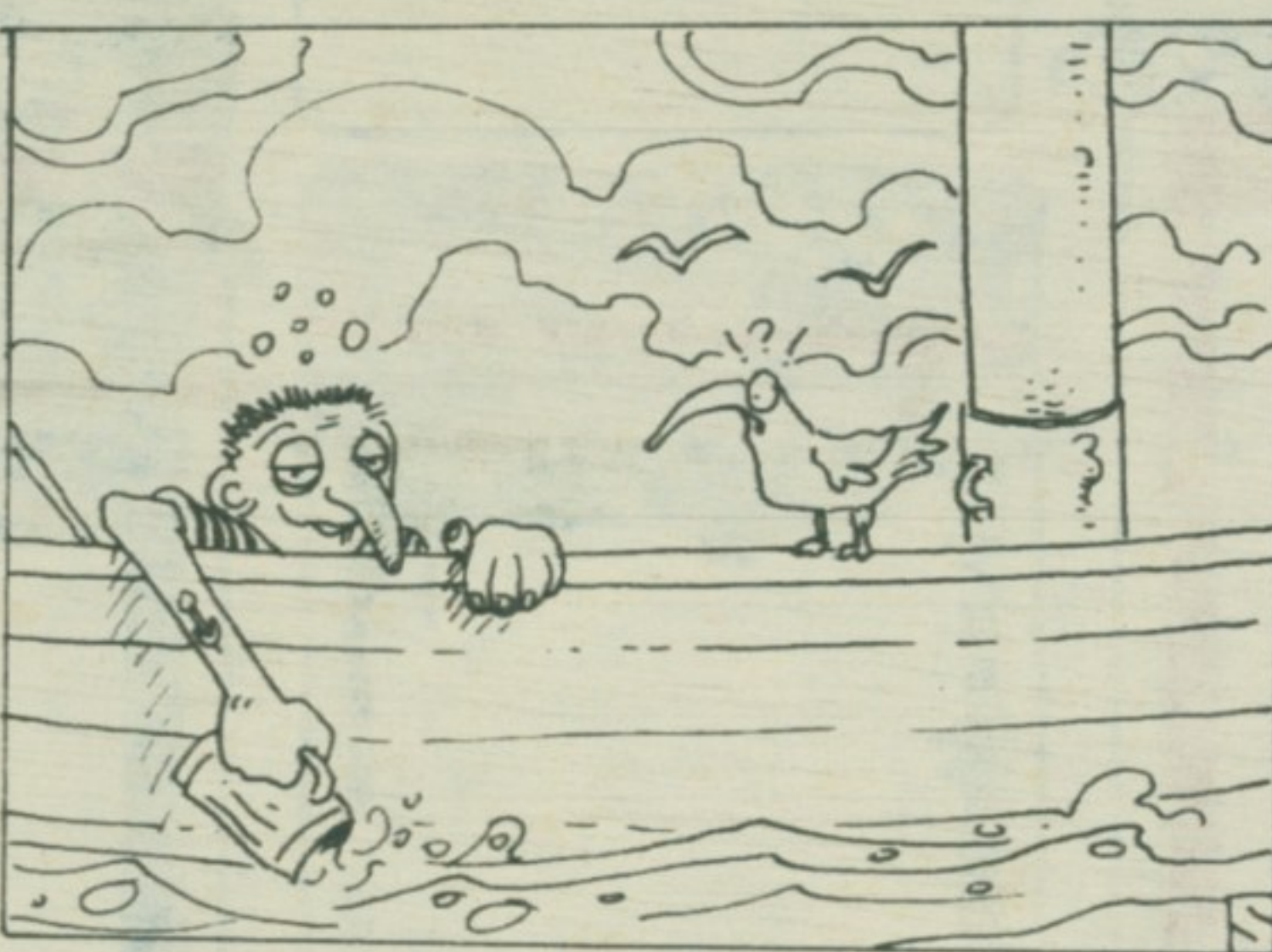
обављена на око 35.000 лица, нису указала ни на какву везу између кафе и обољења срца и крвних судова и повишеног притиска. Али, кафа ипак није потпуно рехабилитована. Амерички стручњаци су недавно открили да повећава узнемиреност и нервозу код особа које су већ подложне кризама панике или имају агорафију (страх од великих простора). Претпоставља се да кофеин у великим количинама (око 8 кафе дневно) доводи до повећања количине калцијума који циркулише у нервним ћелијама мозга, што изазива претерану активност тих ћелија. То би могло бити објашњење за повећање нервозе. ■

ИНДИЈА СПАСАВА ЕВРОПСКЕ КРАВЕ

Због завођења квота на млеко у Европској економској заједници, 260.000 крава музара мораће да оде у кланице. У

Индији, где је крава света животиња, влада је дала себи задатак да спасе те краве. Почели су преговори између Сансада, индијског парламента, и ЕЗ, да се краве пребаце у Индију. Европске музара, од којих неке дају и по 8.000 литара млека годишње,

МОРСКА ВОДА × 10 МИНУТА = ПИТКА ВОДА

Пити морску воду... То је одувек био сан морепловаца. Сад ће постати јава, захваљујући „сиголду“, уређају за одстрањивање соли, произведеном у Француској. Реч је о ручној пумпи од 6 kg, кроз коју пропуштамо 10 литара морске воде и у року од 10 минута добијамо 1 литар питке воде, из које смо одстранили не само 98% морске соли,

већ и бактерије, вирусе и радиоактивне и биолошке загађиваче. Овај уређај ради на принципу обрнуте осмозе. У уобичајеним условима, ако се слана вода одвоји од слатке мембраном која задржава растворене соли, онда ће слатка вода продирати у слану. Али, ако се слана вода изложи притиску који је једнак или већи од осмотског притиска, она пролази кроз мембрану, која у том случају задржава соли. Једина мана овог уређаја је што је скуп: 24.000 француских франака. ■

биле би велики спас за становништво Индије. Међутим, могле би се прилагодити само у неким деловима те земље, где је клима умерена (средњи део долине Ганга и најниже падине Хималаја). Али, ко да плати превоз – питање је сад. ■

МИШЕВИ ПРОТИВ ЛАБОРАТОРИЈА

Лабораторијске животиње добиле су заштитника на европском нивоу. Европски савет је недавно усвојио једну конвенцију чији је циљ да ограничи број заморчића и да смањи њихове патње. Двадесет и једна земља чланица препоручује да се поштри контрола: сви опити који се обављају без анестезије биће пријављени суду. Одгајивачи и продавци ће водити књиге у које ће уписивати колико се заморчића окотило, колико су комада купили, а

колико продали, и коме. У лабораторијама ће обавезно морати да постоји ветеринар. Осим тога, Европски савет захтева да се разраде експерименти у којима не би биле потребне пробе на животињама. Тај текст је само полазна основа и током године треба да буде дотериван. Конвенција ће имати снагу закона у земљама потписницама. ■

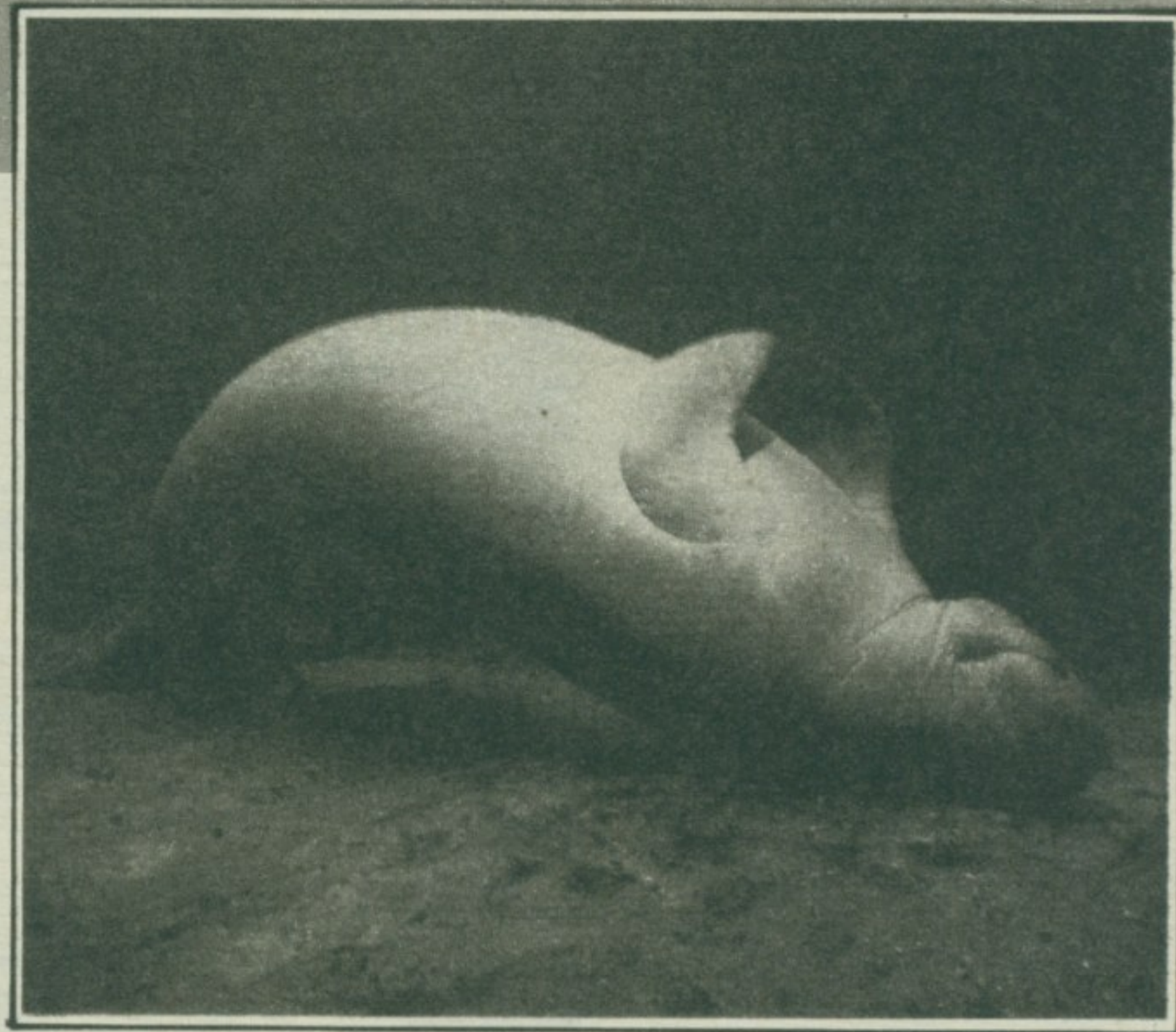
„ГРИНПИС“ ПРЕЛАЗИ НА РЕКЕ

После китова, „Гринпис“ прелази на загађиваче река. Међународно еколошко удружење одлучило је да прочешља све европске реке (од Шведске до Шпаније) и да анализира воду, нарочито у близини градова и индустријских зона. На броду Белуга, вода ће се цевима убацивати у лабораторију где ће бити испитивана. У случају да је загађена, аутоматски ће се узимати узорак који ће бити замрзнут, а рачунар ће бележити место и време узимања узорка. Најсавременија опрема на Белуги омогућиће да се мери количина фосфора, нитрита, нитрата, кадмијума, олова, гвожђа и живе у води. Захваљујући „Гринпису“, друштва за заштиту човекове околине имаће чврсте доказе у борби против загађивања. ■

Сирена, крава или слон?

БАЛУ ВОДИ

**ЧУВЕНИ
АМЕРИЧКИ
СНИМАТЕЉ ФРЕД
БАВЕНДАН НА
ПРВИ ПОГЛЕД СЕ
ЗАЉУБИО У
ЦИНОВСКЕ
МОРСКЕ СИСАРЕ И
ОСТАО ДА ИМ
ПРАВИ ДРУШТВО
ПУНЕ ТРИ ГОДИНЕ**

Први Европљанин који их је видео био је Кристифор Колумбо, а сусрет се одиграо крај обала острва Еспањола које данас деле Хаити и Доминиканска Република. „Угледали смо три сирене које су изрониле из мора – забележио је славни морепловац у бродски дневник 1492. године. Нису тако лепе као што их описују, али имају људско лице.“

Колико су ове животиње, дугачке четири метра и тешке пола тоне, човеколике, могло би се још разговарати, али да су необичне – јесу. Лице им је округло као месец са затегнутом глатком кожом и меснатим уснама подељеним уздужно тако да леви и десни део могу самостално да се покрећу. Једини украс на огромној глави су ситне црне очице без капака. Испод врата, једноставних кожних набора, пружа се пар пераја са кратким ноктима! Следи огромно тело округло као сафалада, које се поставља у реп с хоризонтално постављеним лепезастим перајем на врху.

Експресно пријатељство

Кад сам у водама поред Флориде први пут угледао њихове силуете које су ме уплашиле, нисам ни сањао да ће ме сирене та-

ко брзо очарати: неке су се мало измакле, али је већина наставила да спава или пасе траву на дну, као да и нисам ту, прича Фред Бавендан, амерички сниматељ. Сутрадан ујутру неколико сирена почело је да игра око мене. Прави бал. Већ смо били пријатељи!

Наше познанство учвршћено је оног дана кад се једна од њих сама приближила намештајући се да је почешем и помилујем. Ја сам се управо спремао да снимим једну женку, али морао сам да одустанем и помилујем не само њу већ сваку животињу из јата.

Нешто касније придружила су ми се два роњача и моје пријатељице су се заинтересовале за њих тако да сам на миру могао да снимим необичну сцену: наилазила је женка дојећи онако „у ходу“ два младунца. Она је била плашљива, бебе не. Једна ми се одмах приближила. Дуга око метар трљала је једно пераје о друго и кмечала. Додирнуо сам јој кожу која је, за разлику од оне код одраслих, била рапава и квргава. Истог трена младунче се изврнуло на леђа показујући ми трбушчић.

Окренуо сам се да снимим друго младунче које се играло са гњурцем, али ми мој нови пријатељ није дао, стално је гурао њушкицу између мене и апарата. Узнемирена мај-

ка почела је да испушта пискав звук, али се мали правио глуп. Изненада се у мом објективу појавило циновско пераје. Громада од маме одвела је своје несташно дете, а да при том није дотакла ни мене ни камеру. Нестала је са својим клинцима оставивши ме забезекнутог. У току три године, колико ћу остати са сиренама Флориде, тешко да сам имао узбудљивији тренутак.

Касније сам сазнао да сирена ретко кад рађа два младунца, али се зато десило да глатко усвоји бебу којој је мајка страдала.

Вечна деца у земљи дембелији

За морске сирене заинтересовао сам се после једног чланка у новинама у коме су оне представљене као незграпне и послушне животиње, да не кажем глупаве. У ствари, текст је био посвећен њиховом немилосрдном уништавању. Међутим, кад сам дошао на корални архипелаг у Флорида Кизу, многи мештани нису ни знали да оне постоје. Најзад се неко сетио да ми каже да их потражимо на месту где се у залив улива извор топле воде Кристал ривер. Сирене, много осетљивије на хладноћу од фока и китова, овде зими налазе склониште. И заиста, затекао сам овде на стотине сирена како пасу траву – поје-

ду и по 50 килограма дневно.

Док је лепо време, сирене су раштркане по пливачку целог залива да би се с првим зимским данима окупиле око главног топлот извора. Кад не једу, играју се или глупаре. Све остало време спавају, шест до десет сати после сваке активности. Спавају у пливачку израњајући сваких пет минута да удахну ваздух. Али, чак ни тада се ови веселаци не досађују, уз пут макар шућу перајем неку рибу која је свратила да чупне траву, али само онако да је поплаше.

Сирене – то је популаран назив за ове морске сисаре, морске краве је погрешан назив, званично они су ламантини, а латинско име животиње која живи уз обале Флориде је *Trichechus manatus* (први део је у ствари презиме, фамилија, а други значи „има руке“). *Trichechus inunguis* („са ноктима“) у водама Амазоније као и *Trichechus senegalensis* крај Западне Африке. Даља родбина му је дугонг из Индијског океана који припада другој фамилији (дугонгида) и разликује се по томе што му је задње пераје засечено у облику младог месеца, слично као кад китова. Сирене у ствари и представљају неки прелаз између фока и китова. Њихови предњи

удови више личе на фокина пераја, али ламантини, баш као ни китови, уопште немају пераја и зато никад не излазе на копно, бар не добровољно. Палеонтолози су доказали да сви морски сисари потичу од копнених предака и чак су пронашли фосилне остатке који доказују да су дугонг и ламантин имали заједничке претке са – слоном! Мужјацима и данас хоће да се појаве кљове које им расту целог живота.

Остају само најјачи

Те зиме на Кристал риверу, управо док сам снимао своју љубимицу Пети са младунцима, приметио сам како пролази један ламантин, за њим још један, па још један... Било их је најмање 12 и пливали су један за другим. Остао сам збуњен јер сам дотада обично виђао мања стада, увек са истим вођом, како пливају збијени и гуркају се између себе. Ови нису били нимало троми ни сањиви.

Убрзо сам открио тајну... На челу групе пливала је женка, сви остали били су мужјаци. Кад се једна морска крава „тера“, прате је сви „бикови“ из околине а то може трајати недељама. Следећих дана видео сам исто стадо како једе траву и спава, али највећи део времена проводили су у пакленој журњи. Једном је женка покушала да побегне од својих удварача пливајући у таквом пливачку да су јој леђа вирила

**НАСТАВАК
НА СЛЕДЕЋИМ СТРАНАМА**

из воде. Друга је лупила репом најстраственијег пратиоца тако да се изврнуо. Кад је женка најзад спремна, пари се са више мужјака – на тај начин природа обезбеђује сигурно потомство.

Следећу сезону провео сам између залива Кристал ривер и националног парка Блу спринг који је, у ствари, канал дугачак двеста и широк десет метара а улива се у реку Сен Џон. Као и у Кристал риверу и овде температура воде целе године не падне испод 20°C. Ту је за ламантине право царство у које зими купачи немају право приступа и Истраживачки центар чија је девиза: упознајмо их боље да бисмо их боље штитили. За природњаке је дуго била тајна где сирене проводе остали део године кад оду из зимовника, а онда је истраживач Џон Бенгстон опремио неколико сирена радио-одашљачем и тако пратио њихово кретање. После две године било је сигурно да ламантини напуштају Блу спринг у марту и прелазе велику раздљину: пливају узводно реком Сен Џон, а неке стижу чак и до града Џексонвила, три стотине километара северно. Уопште, сирене воле мешавину слане и слатке воде, ушћа река, делте.

У акваријуму у Мајамију ветеринар Џес Вајт помно је изучио понаша-

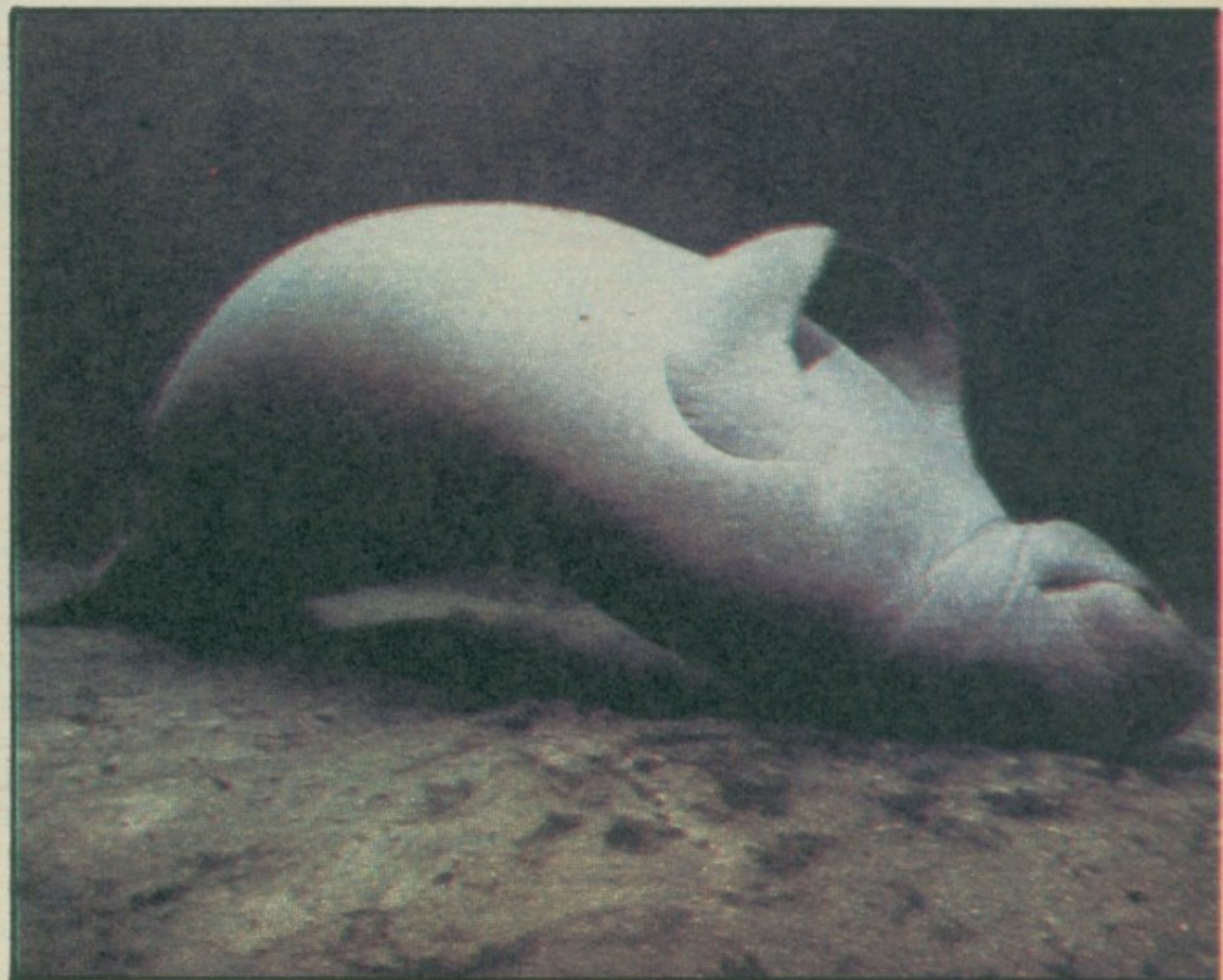

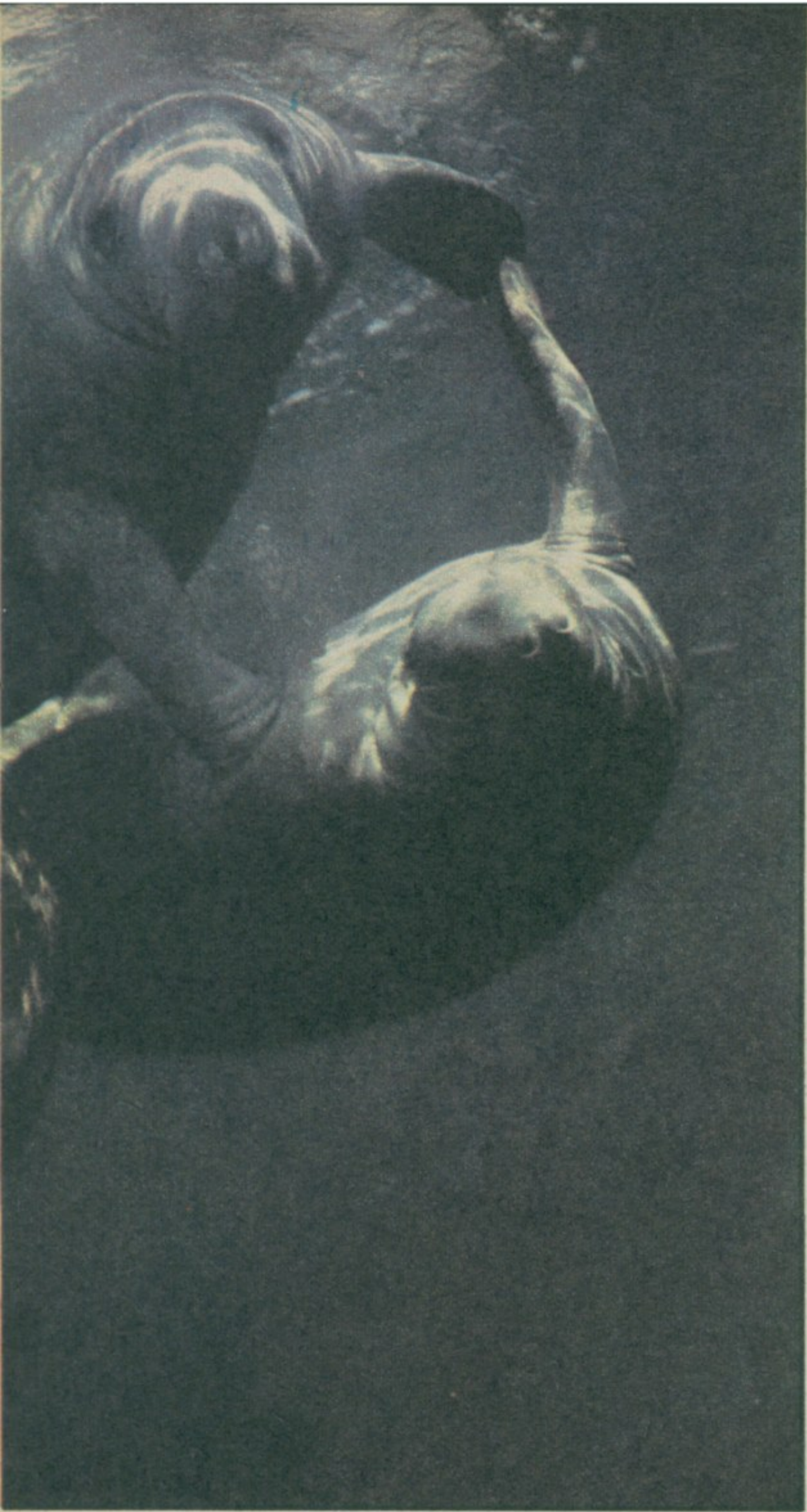
БАЛ СИРЕНА – Три мужјака упорно се удварају једној женки, али она данима и недељама неће попустити, све док се не умори од целе представе и паклене јурњаве. Њих четворо тешки су две тоне, свако је дугачак по четири метра.

МИРАН ЖИВОТ НА МОРСКИМ ПАШЊАЦИМА – Пливати, спавати и гдуварити, то је за ламантине живот. Дневно поједу и по 50 килограма траве. Својим „нацигованим“ очицама ипак добро виде: разликују предмете не само по величини и облику већ и по боји!

МИРОВНИ СПОРАЗУМ ЗАПЕЧАЋЕН ПОЉУПЦЕМ – Сирене у водама Флориде лудују за друштвом човека. Године 1904. власти државе Флориде забраниле су лов на ове беспомоћне животиње, а данас су заштићене у целом свету.

не 90 тачних одговора на 100 „питања“ што је врло висок проценат у животињском свету. Утврђено је да је он препознавао „мету“ не само по величини и облику већ и по боји.

За десет година, колико сам укупно ронио и снимао подводни живи свет, био сам на коралном дну Црвеног мора, Маладивима, у хладним водама Британске Колумбије, и многим другим местима, пливао поред циновских хоботница, фока и риба, али никад нисам упознао тако узбудљива и дирљива бића као што су ламантини. Сирене су нежне, веселе животиње пуне поверења према човеку и супротно ономе како су описане у античким легендама и митовима где „заводе“ морнаре, у њима нема ни трага подмуклости. На жалост, море је данас постало сувише опасно за ова наивна бића.

Прича без хепиенда

У 18. веку постојала је и пета врста морских сирена. Звали су је Стелерова крава у част природњака који ју је открио у водама крај Камчатке. Научник је припадао екипи арктичког истраживача Беринга која је претрпела бродолом, а животиње су биле дугонзи огромних димензија, дугачки до седам метара а тешки и по четири хиљаде килограма. Пасли су у стадима у плићацима на ушћу река у море. Уз Командорска острва, прича Стелер, могли сте да их дохватите руком. Никад нису виделе човека и сматрале су га за пријатеља. Прилазиле су му чак и рањене. За разлику од ламантина имале су дебелу и чврсту кожу, изобразану као камионске гуме, а испод ње дебео слој сланине која је, кажу, имала укус

бадемовог уља. Месо им је такође било врло укусно и лако за варење.

Следећих двадесет година људи су немилосрдно ловили морску краву, месо јели а еластичну и отпорну кожу употребљавали за облагање кануа. Месо и сало богато витаминима били су изванредан лек против скорбута, болести од које су због недостатака витамина морнарима испадали зуби. Било је довољно довести до једног стада, бацити харпун у циновско тело а онда дотући животињу ножем. Године 1786. двадесет седам година пошто су откривене, у океанима наше планете више није било ни једне једине Стелерове краве!

Хоће ли њихову судбину доживети и колонија ламантина у Флориди?

В.М.

ПРОЧИТАЈ

РАКЕТА НА ДВА ТОЧКА

Има ли границе брзине на два точка? Очигледно да су неки убеђени да нема, јер: недавно су магови аеродинамике Немац Луиђи Колани и Швајцарац Фриц Ељи, осмислили и направили нови супермотоцикл.

Најуочљивија карактеристика овог мотора је каросерија, направљена у целини од угљеникових влакана слично болиду

ПРОСКИТАЈ

„Сх“ (коэффициент продирања кроз ваздух мањи од 0,20). Испод те каросерије крију се многе тајне: нарочита цевна доња конструкција од титанијума, фелне од магнетијума и погон невероватне снаге. То је све дело Коланија.

Фриц Ељи је из темеља изменио моторе „кавасакија“ од 900 кубика: осим кубикаже, повећане на 1425 cm³, он је додао и једну турбину са три различита система убризгавања. Први за гориво, други за расхладни систем и трећи (који се користи само за тренутке постављања рекорда на кратка растојања) који у

цилиндрице убризгава азот пероксид, јако експлозивну супстанцу. Мотор се на тај начин „дрогира“ и снага му се повећава до 300 коња. То је довољно да може да иде и више од 300 километара на сат.

Конструктори се спремају да овим новим возилом оборе рекорде на 10 и 100 километара (који су тренутно 246,7 и 247,7 километара на сат). Ускоро ће Колани приказати још један свој револуционарни модел мотоцикла: имаће четири мала точка – право чудо аеродинамике које ће возачи морати да возе лежећи потрбушке.

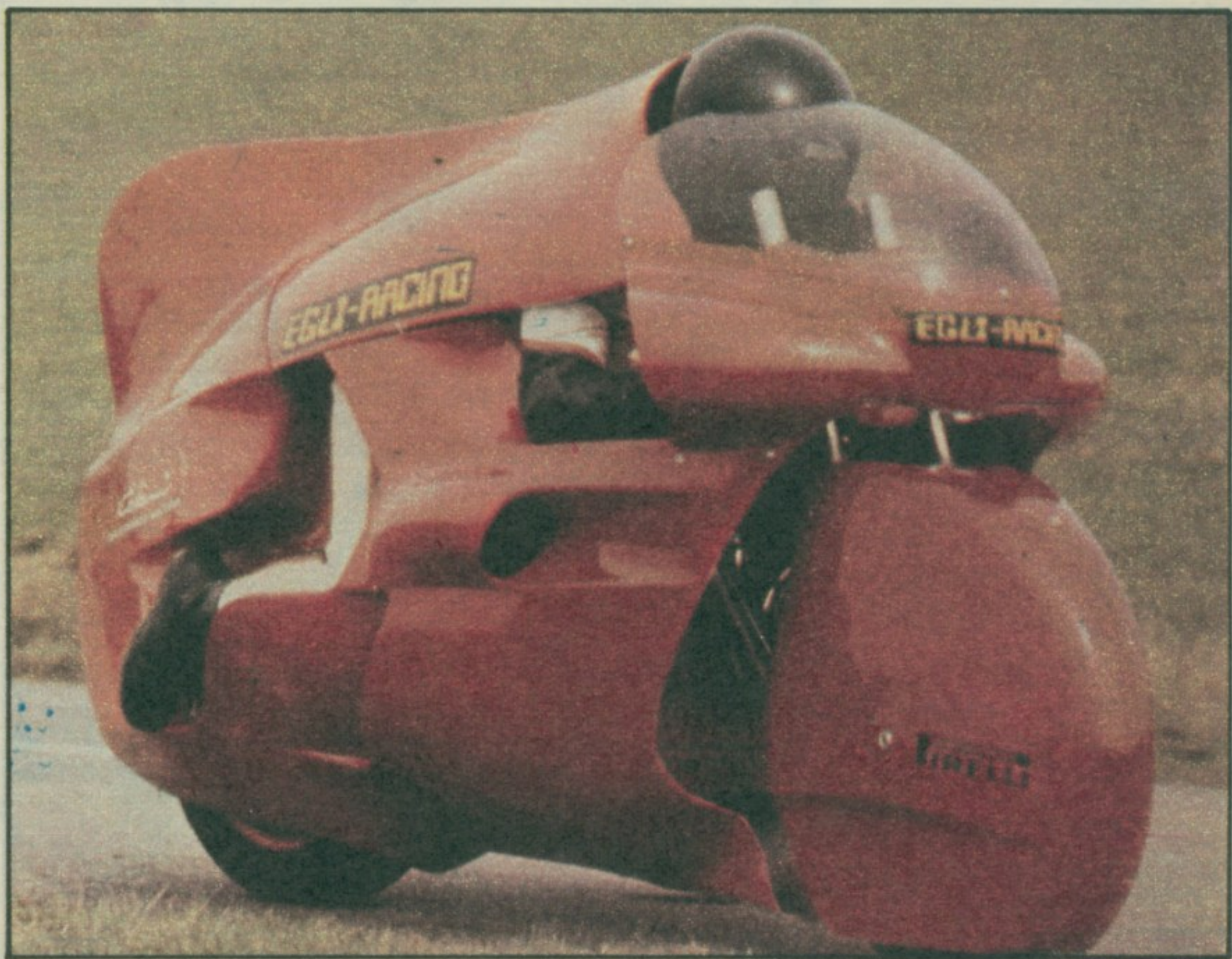
ње ламантина у заробљеништву. Он је једини човек на свету који је видео како се размножавају у базену: од 1975. до 1985. добио је шест младунаца. Да би му питомци били што јачи, Вајт их је хранио мешавином салата и поврћа одгајеног изван воде и коктелом витамина и соли.

„Немогуће је не волети ламантине“ – често понавља Вајт и, да би деца наше деце сутра могла да их виде, започео је широк програм који има за циљ повећање броја његових питомаца. Други стручњаци не слажу се с њим сматрајући да ова врста на слободи нема никаквих сметњи да се множи. Али, није баш тако: сирене су све чешће жртве бродова, јахти и моторних чамаца у водама око полуострва Флориде где је једна од њихових највећих насеобина. Тренутно се води борба да се ограничи пловидба у областима где се групишу стада ламантина. Јер, према последњим истраживањима у водама Флориде данас има око

хиљаду „грла“, а како се сваке године нађе око стотину угнутих животиња, није извесно хоће ли акција очувања и умножавања ламантина уопште имати успеха.

Нису глупаче

У акваријуму у Мајамију посматрао сам и врло интересантне експерименте Дејла Вудјарда, канадског психолога: он се бави мерењем интелигенције ламантина и у том циљу окачио је у води два диска различите величине. Ромео, први Дејлов питамац, добијао је храну сваки пут кад би њушком дотакао „прави“. То је изгледало овако. Он у базену мора да направи један круг да би се приближио циљу. У том тренутку почиње да бира. Понекад се заустави на десетак центиметара испред и клима главом напред-назад као ђак који размишља. Кад је Ромео постигао 45 исправних одговора од педесет, Дејл је променио мету. После неколико месеци вежбања Ромео је успео да достиг-

ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ
ХИТ

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Мислим да се живот може употребити на исти начин као и боди-билдинг. Једноставно, треба постављати себи све теже и теже задатке. Тако се човек навикава на напоре и препреке, постаје све јачи и јачи и претвара се од слабића у снагатора и способног човека пре него што то и схвати.“

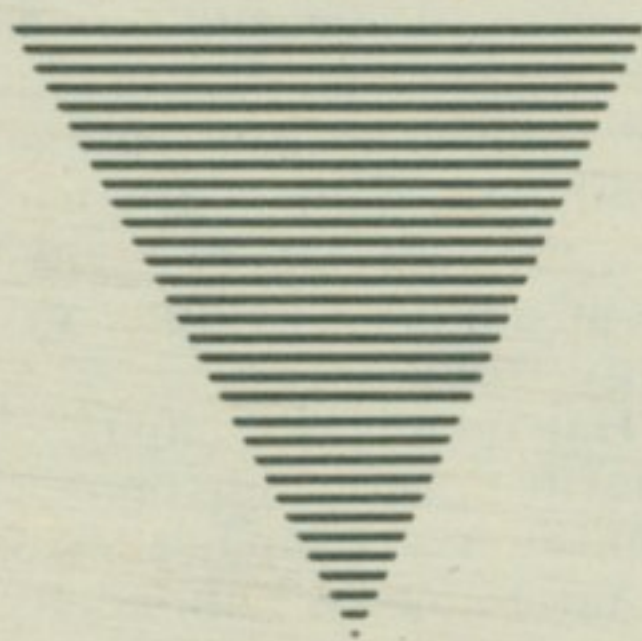
Лари Блекмон, „Камио“ („Cameo“)

Београдска група „У шкрипцу“ која је била врло популарна у првој половини осамдесетих и објавила три албума и једним мили-ЛП, а 1985. се распала, поново почиње са радом. Они су током лета снимили нови албум који ће се појавити, највероватније, већ почетком септембра.

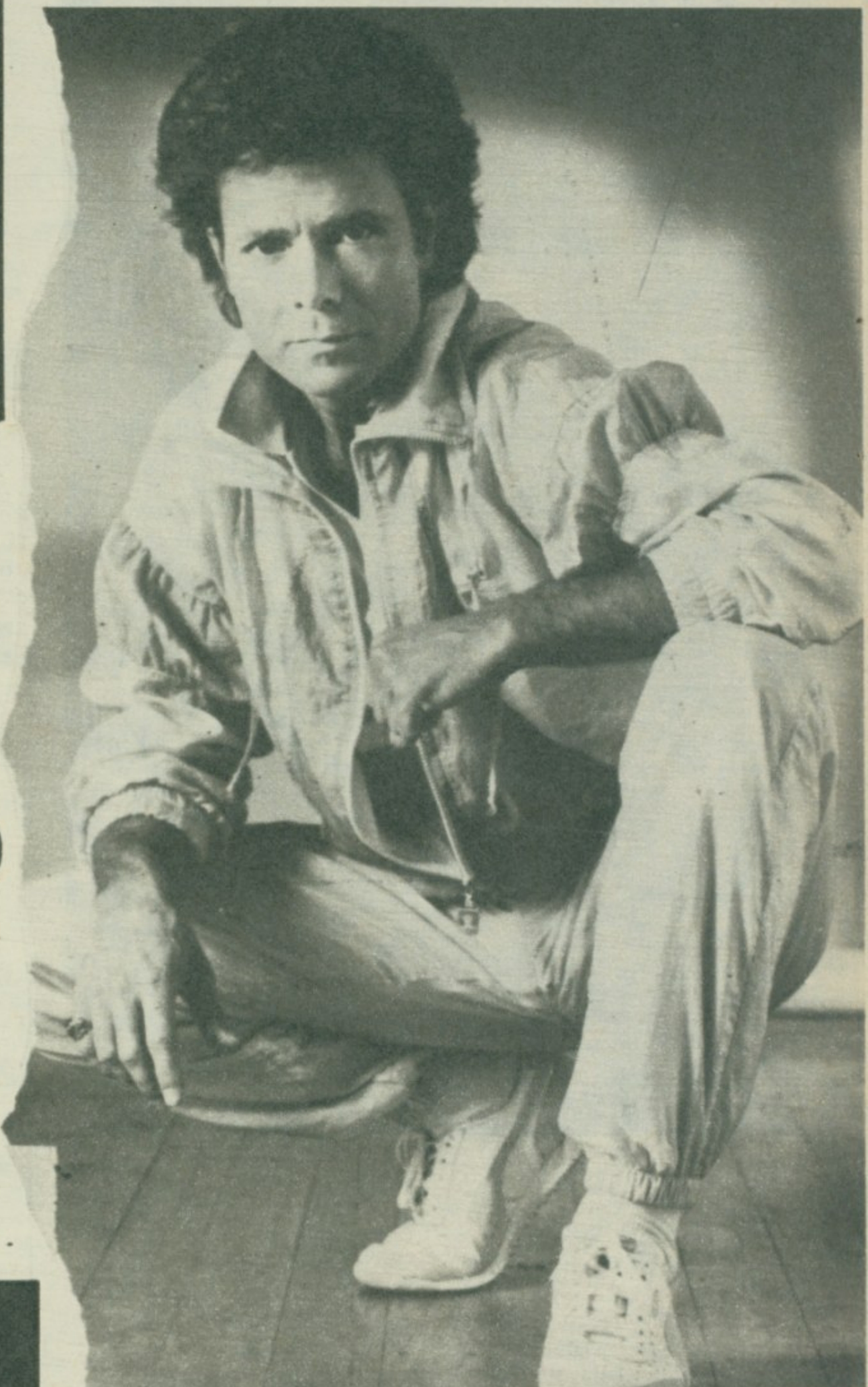
Од старих чланова групе, у постави су клавијатуриста Зоран Вуловић који је и аутор свих десет песама које ће се наћи на плочи и певач Милан Делчић, а нови чланови су басиста Дејан Шкопеља и гитаристи Зоран Вељковић и Здравко Јерковић, а група још увек тражи бубњара.

Група startује врло амбициозно, најављују да ће и плоча и концерти бити врло енергични и динамични и без превише везе са музиком коју је група „У шкрипцу“ правила на крају прве фазе свог рада. А један од повезујућих елемената старог и новог „Шкрипца“ је продуцент Александар Саша Хабић који је био врло заслужан за занимљив и квалитетан звук групе.

БУДИМО (ПОНОВО) ЗАЈЕДНО

РЕКОРДИ 1

КЛИФ СТИГАО ЕЛВИСА

Више од десет година пошто је Елвис Присли постао први извођач са педесет песама међу првих десет у Великој Британији, у исти „клуб“ се учланио и Клиф Ричард са својим синглом „Лепа моја“ (My Pretty One).

Присли је, иначе, остварио 52 хита, те још три после смрти. Последњи пут је нека од његових песама стигла овако високо 1980. године. Ричард је више од три године био као укупан на цифри 49. Последњи самостални хит имао је још 1983. године са „Молим те немој да се заљубиш“ (Please Don't Fall in Love). У међувремену је постигао значајне успехе на топ листама али сарађујући са другим извођачима: Саром Брајтмен (Sarah Brightman), групом „Јанг Уанс“ (Young Ones) и Филом Еверлијем (Phil Everly).

Клифу Ричарду, требало је иначе, много више времена да оствари педесет самосталних хит синглова, чак 29 година, док је Елвис то успео за двадесет. Како ствари сада стоје, могуће је да ће Ричард угрозити Елвисов рекорд, али није немогуће и да покојни Присли повећа разлику, пошто је десетогодишњица Елвисове смрти обележена издавањем неких сингл плоча које би лако могле да ускоче на висока места листе.

Трка се, у сваком случају, наставља. ■

РЕКОРДИ 2

ИГРАНКА БЕЗ ПРЕСТАНКА

Други албум певачице Витни Хјустон (Whitney Houston) нашао се недавно на првом месту британске листе албума и тиме постао 11. велика плоча женског извођача која је достигла ту позицију и уједно први такав успех неке црнкиње. Истовремено, на првом месту листе синглова била је њена „Желим да играм с неким (ко ме воли)” („I Wanna Dance With Somebody (Who Loves Me)”. Тако је постала трећа жена која је истовремено била на врху листе синглова и албума у Британији. Пре ње, то су постигле Барбра Страјсенд 1980. године са албумом „Крива” и синглом „Заљубљена жена” („Woman In Love”); и Мадона прошле године са синглом „Тата, не попуј” („Papa Don't Preach”) и албумом „Истински тужна” („True Blue”).

Албум „Витни” је, иначе, у првој недељи достигао тираж од двеста хиљада примерака и купио ласкаве оцене критике, а њен први албум „Витни Хјустон” је на британској листи међу првих сто од објављивања – тачно 85 недеља, са продатим тиражом од преко милион примерака.

Занимљиво је још и да је песму „Знам га тако добро” („I Know Him So Well”) коју Витни на свом другом албуму пева у дуету са својом мајком (Чуеном соул певачицом Сиси Хјустон) урадио ауторски трио Тим Рајс, Бени Андерсон и Бјорн Улвеус. Последња двојица су, ако немате довољно година да бисте их се сећали, бивши чланови шведског квартета „Абба”, једне од најпопуларнијих група са европског континента средином седамдесетих.

Наградни конкурс

МОЈ ЛЕТ АВИОНОМ

Лето је за нама, почиње школа, обавезе на послу, свакодневна трка. Ипак, нађе се и мало слободног времена, таман толико да седнете и опишете лет авионом ако не овај, овогодишњи, онда прошлогодишњи или било који други који вам је остао у сећању. А ако никада нисте летели, ово је прилика да то учините. Све што треба да урадите је да седнете и опишете, у причи или стиху, како замишљате лет авионом. Будете ли један од двадесет награђених аутора, ето прилике да доживите оно што вероватно годинама прижељкујете.

Ваши радови треба да стигну у редакцију „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА” најкасније до 25. септембра. Жири састављен од представника ЈАТ-а и новинара „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА” изабраће, као што смо већ рекли, 20 најбољих и најмаштовитијих

радова и наградити их дводневним излетом у Београд или Дубровник у случају да је аутор награђеног рада из Београда.

У Београду, госте ће дочекати представници ЈАТ-а и „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА” и показати им где и како се прави наш лист, одвести их у Музеј ваздухопловства, Дечје позориште „Душко Радовић”, у посету Пионирском граду, Зоолошком врту. Награђене читаоце очекује и неколико лепих изненађења.

Уколико неки од награђених аутора буду из Београда или места у непосредној близини главног града, њих ће ЈАТ одвести у Дубровник. Поред Страдуна, они ће у овом прекрасном граду видети и Кнежев двор, Ловријенац, акваријум. Лепа изненађења очекују и њих.

Адреса на коју треба слати радове је: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”, Македонска 29, 11001 Београд. И на крају, једна напомена: у обзир ће се узимати само они радови који се шаљу у ковертама на којима је залепљен купон.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

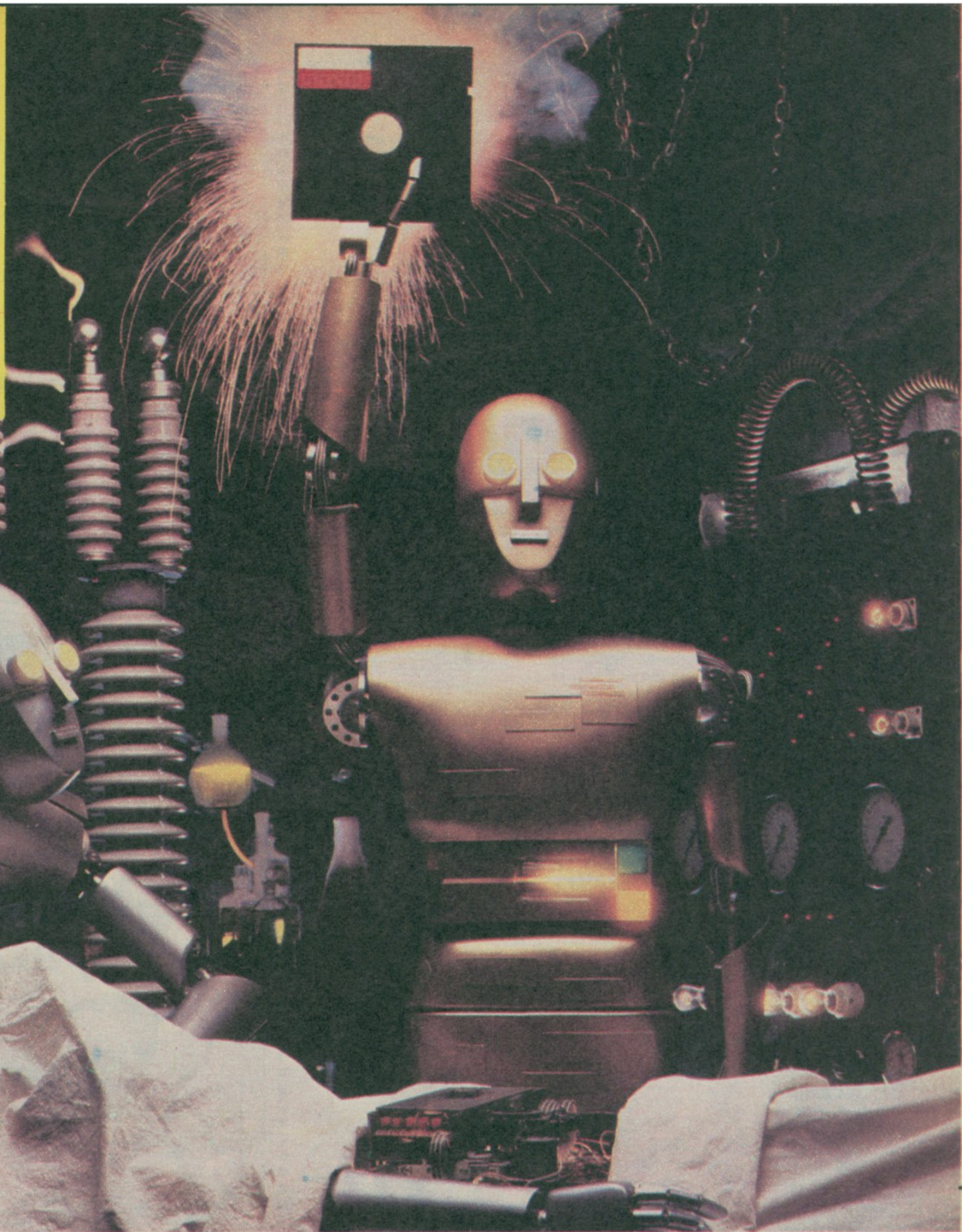
КУПОН

За наградни конкурс
МОЈ ЛЕТ АВИОНОМ

Уређује
др Зоран Живковић

Антологија
мини

SF
приче

ВИЛИЈАМ
РОТСЛЕР

БОАСИЈАН УЧИ

Боасијан се родио и то му се није допадало. Све је било тако топло и сигурно, могао је да чује ствари, види слике, осети скупине осећања како се крећу око њега, а онда је одједном наступио хаос. Јавио се бол, а онда још више бола, затим ритам бола, потом је дошло до праска, кретања, прекретања и експлозије светлости.

Бол.

Невероватан бол.

Боасијан љутито насрну, зачу се врискање, а у глави му се појавише ужасне слике. Ипак, бол није престајао иако се лагано смањивао. Боаси-

јан схвати да је сада био мањи, да је на неки начин одбацио велику, топлу заштитничку шкољку, или је можда она њега одбацила. А он је био мали и слаб сада када се нашао напољу, те се штитио тако што је друге склањао од себе.

Лежао је упијајући слике, светлост, идеје, из овог светлог, великог света. Када је могао. Боасијан је улазио у умове осталих удишући нескладне слике, слушајући звуке, повике и јецаје.

Покушао је да одвоји призоре од звукова, слике од мисли. Све је то би-

ло страшно збуњујуће. Чинило му се да су умови хаотични и заплашени.

Сви су га се бојали.

Прилике су биле одевене у бледозелено, лица и главе биле су им умотане, покривене, за разлику од огољене просторије која га је окруживала. Боасијан посегну ван те просторије и осети умове других. Ти остали у почетку нису били заплашени, а онда су постајали. Њихове хладне мисли би се ускомешале, разводњавале и кључале.

Боасијан се загледа у ум места из

кога је изишао, у тај други део њега, у део који је он одбацио или који је њега одбацио.

Мајка.

Давалац живота.

Представљала је за њега сигурно место, а онда га је истиснула напоље. Загледао се у њен ум и видео да је она желела да га истисне, да је сматрала како је то у реду, да је требало истиснути га напоље на неко друго место. Боасијан продре дубље у њу и хировито нешто уврну.

Мајка поче да вришти и клону.

Боасијан стаде да се креће кроз умове око себе, завлачећи се у њихове сложене одаје, скупљајући обавештења без икаквих предрасуда, усисавајући појмове, боје, речи, чинове, осећања. Дивље маштање и изведене чињенице представљале су за њега једноставно слике израђене од различитог ткања.

Боасијан је учио.

Та прилика била је доста хладна, клиничка, желела је да испружи руку и додирне, али у томе ју је спречило наређење једне друге прилике чији се ум састојао од самих зелених змија и тамних уљастих набора. Тај је био ошамућен од делића мисли који су врцали попут распалог букета:

мокро... црвено... ужасно... гурај... мајка... чудовиште... смлави...

Боасијан осети опасност и заокрену нечим тамним у уму, те та прилика паде и умири се: чак јој је сада и у уму владао спокој.

Боасијан је учио.

Уочио је да слике имају ознаке које се зову речи. Мајка. Беба. Страх. Смрт. Болница. Помоћ. Доктор. Сестра. Крв. Убити. Зелено. Љубав.

Боасијан се заустави када откри љубав. Њу је представљала мала прилика у зеленом. Он је привуче к себи. Кретала се тетуралући, али у њеном уму Боасијан је открио мање страха него код других.

Осећала је сажаљење и желела да помогне. Боасијан јој је чврсто држао ум, спреман да удари, али јој је дозволио да му из љубави помогне. Подигла је његово крхко тело и мало га померила, тако да је постао свестан једног дела себе који је још био повезан са даваоцем живота.

Ум зелене прилике проговори: **Морамо пресећи пупчану врцу.**

Не.

Да. Неопходно је.

Зашто?

Да бисмо те ослободили. Била ти је потребна док си био унутра, али сада више није.

Одсеци је.

Болеће. Не смеш ме повредити док ти будем наносила бол. То је неопходно.

Боасијан се загледа у ум зелене прилике и виде да она у то верује. Има толико тога што не знам, помисли Боасијан.

Сеси.

Осетио је бол и Боасијан залепи остале зелене прилике уз зид, а зелена прилика која је њега држала задахта.

Готово је.

Слободан сам?

Јеси, али не смеш наносити повреду људима.

Зашто?

Зато што су они слабији од тебе.

Али они-ти, ви сте већи и крећете се. Они желе да ме повреду.

Заплашени су. Ти их плашиш. Боје се непознатог.

„Убиј то!“ Висока зелена прилика поред зида стаде да испушта буку. Боасијан га ућутка и овај паде науз-нак.

А ти?

И ја те се плашим. Другачији си. Али ја нисам у стању да убијем.

Онај тамо би убио.

Прилика у зеленом се загледа у збијене прилике испред равнине. „Да, они не схватају“. Штета. Плаше се страха.

Ти ствараш две слике. Различите, али сличне.

Размишљам. Говорим. Понекад људи док говоре стварају различите слике од оних о којима размишљају.

Боасијан осети како му се приближавају и други умови. Узнемире ни умови. Неко је изазвао гласну буку. Боасијан их је натерао да се зауставе и неки од њих попадаше.

Зашто прилазе?

Радознали су. Прилазе да би помогли... или повредили...

Учим. Они ме неће повредити.

„Ја ћу се бринути о теби“. Сажаљење. Љубав. Мајка. Заштита. Држање.

Ја те нећу повредити.

Подићи ћу те. Морам те опрати и нахранити. Али нећу те повредити.

Можеш ме подићи. Тебе се не плашим. Остали ме неће повредити.

Сестра подиже Боасијана и они изиђоше из просторије. Унаоколо су биле дугачке одаје пуне људи. Неки су лежали, а неки су зурили широм отворених очију. Боасијан их је гутао. Један крену да га шчепа док му је ум представљао усковитлану таму. Али, Боасијан га уврну и овај паде.

У уму сестре постојало је тамно сивило, туга и бол. Али, однела је Боасијана у неку просторију и опрала га. Вода му је пријала, као и уље којим га је намазала. Било је сувише бучно, те је Боасијан смањено буку.

Боасијан је учио и док је тамо лежао.

Умови људи били су веома збркани, испресецани јасноћом и логиком. Али у њима је било много страха. Страх је представљао опасност за Боасијана, те га је стога држао подаље од себе.

Прилика у зеленом га подиже и рече **Храна**, те му даде слатку, топлу белину. Била је добра и Боасијан се опусти.

Требало је много тога научити. Боасијан постаде свестан мноштва малих, безобличних умова око себе, смештених у малим телима као што је било и његово, али свако од њих било је слабо и крхко биће. Боасијан уђе у њихове умове али откри да су готово празни, да у њима постоје само неодређени завоји светлости, боје и нејасноће.

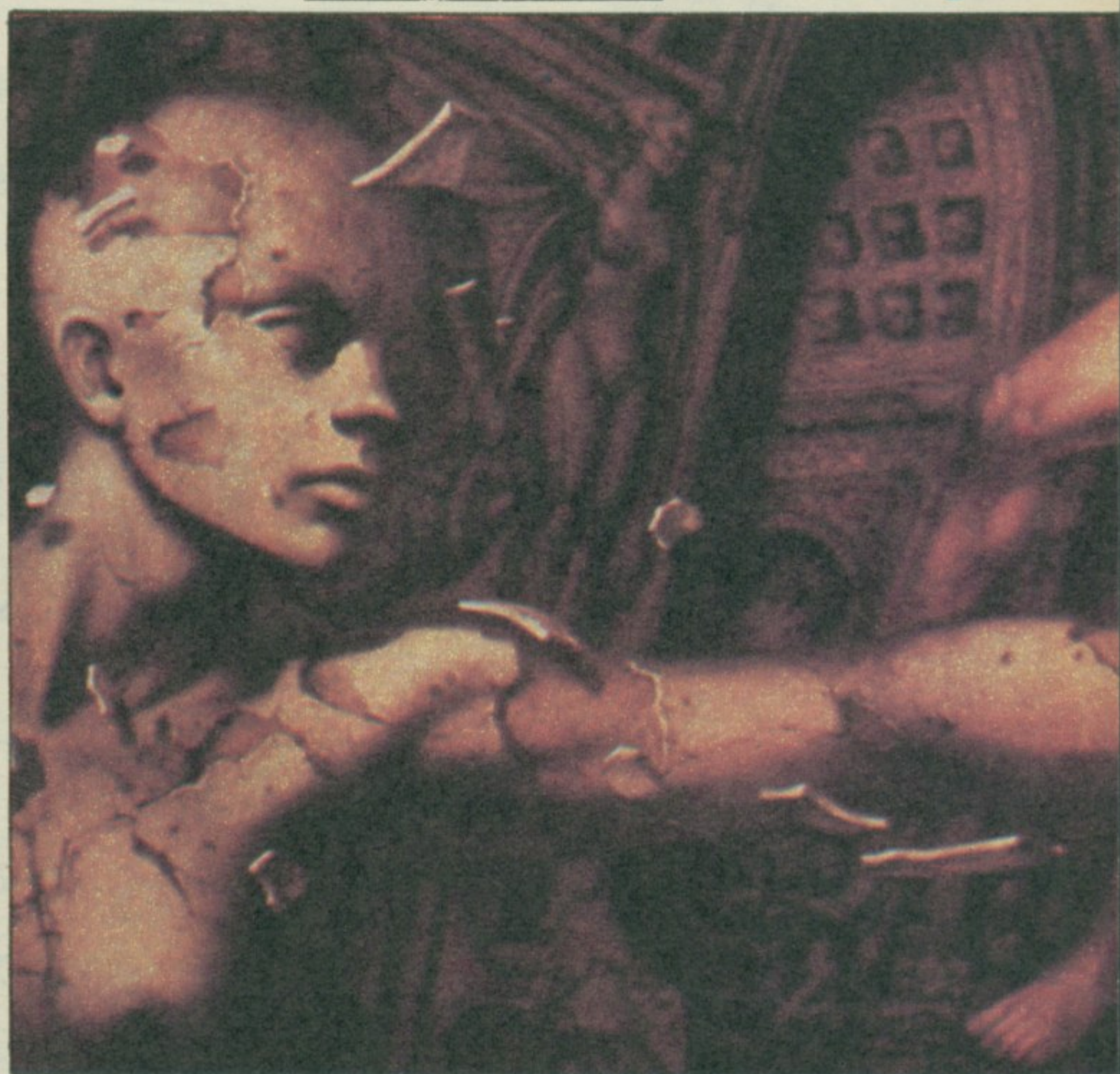
Боасијан допусти телу да се одмори, те се није померао, док му је ум лењо кружио додирујући ствараоце слика у оближњим собама. Они би се скупљали, а понекад и вршишали када би ушао у њих. Један ум је поцрнео и скупљено се у сићушну одају самог себе. Боасијан знатижељно завири унутра, али не нађе ништа занимљиво.

Толико тога треба да научим, помисли Боасијан. У умовима које додирнем постоје слике. Небо. Дрвеће. Високе ствари. Храна. Другачији животни облици, од веома малих до веома великих. Боје. На милионе стваралаца слика.

Све ћу их додирнути, помисли Боасијан. Морам учити.

SF **ЗАНИМЉИВОСТИ**

Добитник прве награде „Артур Кларк“ за најбољу SF књигу објављену у Енглеској прошле сезоне је Маргарет Етвуд. За роман „Служавкина прича“ америчка списатељица добила је, поред формалног признања, и чек на хиљаду фунти.

Андре Нортон и Роберт Блох удружили су снаге да напишу модерну верзију романа „Доктор Цекил и господин Хајд“ за „скроман“ аванс од 40.000 долара. Рукопис би требало да буде предат издавачу ових дана.

Фредерик Пол не престаје да очарава своје поклонице новим књигама. Тек што је издавачима предао рукописе за „Чернобил“ и „Анале Хичија (Капија 4)“, све је изненадио још једним делом, романом „Нарабедла“ који треба да изађе у априлу 1988.

SF **КВИЗ**

Ево најпре прилике да проверите своје одговоре на питања из прошлог броја:

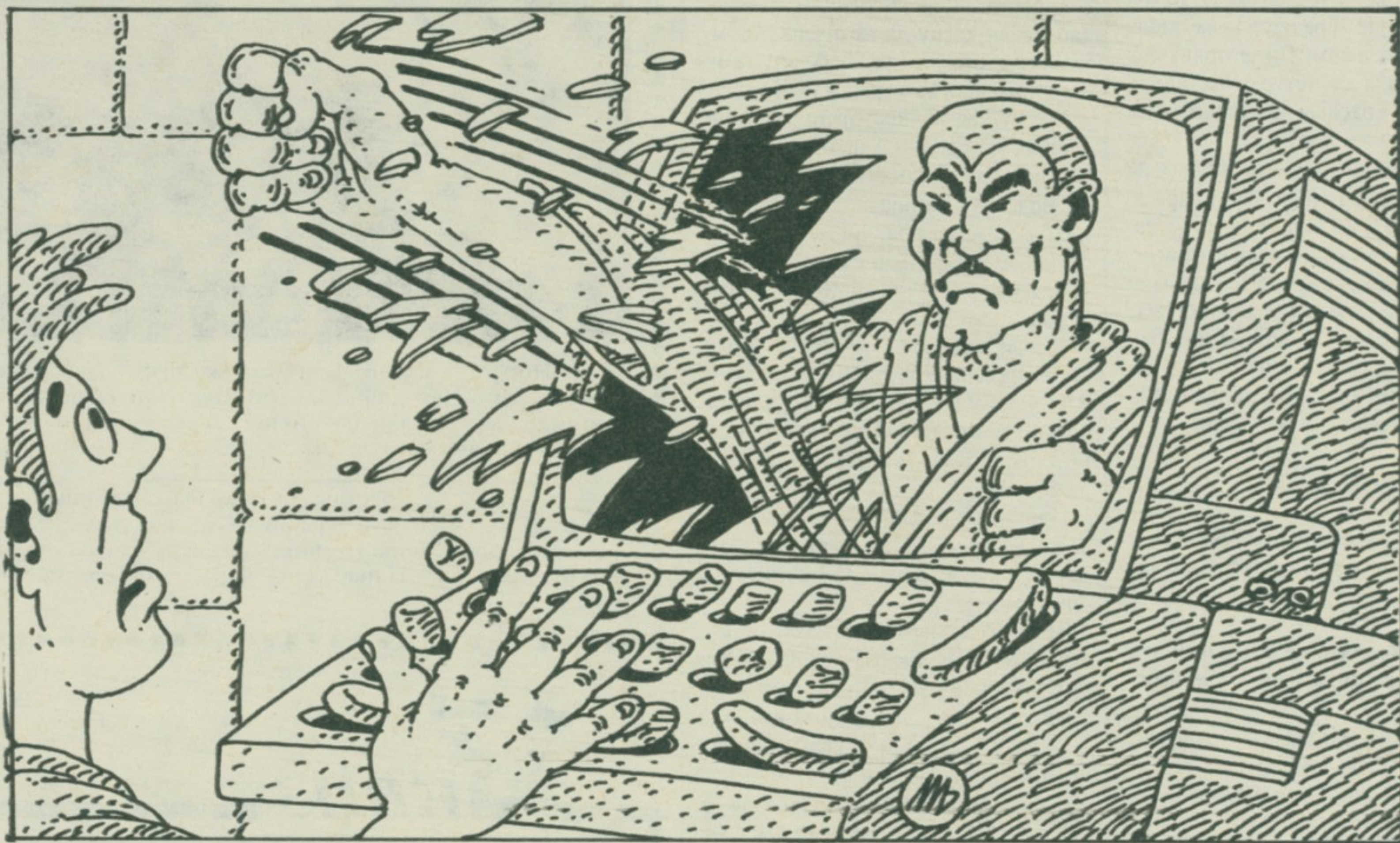
1. Леми Коушн
2. 1963.
3. Алекс Рејмонд

Ако сматрате да је ово било сувише лако, ево нешто тежих питања:

- 1 Ко је аутор стрипа „Барбарела“?
- 2 Ко је аутор романа „Гледајући уназад: 2000-1887“?
- 3 Које је године умро Џејмс Блеш?

ЗАБАВНИКОВ
СВЕТ КОМПЈУТЕРА

ВАРВАРИ, НИНЦЕ И ОСТАЛА БРАТИЈА

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

**ОНО ШТО НЕ МОЖЕТЕ БИТИ
У СТВАРНОМ СВЕТУ, МОГУЋЕ
ЈЕ ПРЕД ЕКРАНОМ
РАЧУНАРА...**

У прошлом броју обратили смо пажњу на неке игре које спадају у ред „симулација борилачких вештина“, па смо споменули неке од наслова које је могуће наћи на нашем пиратском тржишту и који би могли бити занимљиви корисницима кућних рачунарчића. У

овом броју настављамо излагање, а у следећем неће бити речи о играма: припремамо неколико текстова који ће заинтересовати оне који се поред рачунара интересују за уметност, посебно сликарство: како је могуће да рачунар проучава познато Да Винчијево дело Мо-

на Лизу, боље него око најбољег познаваоца ликовне уметности? Да ли је будућност сликарства тесно повезана са модерном техником? Компјутерска анимација и графика све више заокупљају пажњу јавности, појављује се све више филмова у којима су рачунари одлучујући у креирању визуелних ефеката... О свему томе читајте у Забавнику!

**III
награда!**

ДРУГО КОЛО ИЗВЛАЧЕЊА
Сакупите и пошаљите
10 сличица маскоте „ПОКИ“ –
сличица бр. 22 на адресу:
„ЖИТО“ ЉУБЉАНА
ТОЗД „ИМПЕРИАЛ“ КРШКО
ПОП ТОП награде
68270 КРШКО, Цеста 4. јули 86

Извлачење ПОП ТОП награда биће 26. 01. 1988.

жвака награђује!

**Саи за хакере и загрижене
играче**

Но, вратимо се акцији и борби. Ту је игра SAI COMBAT коју је издала фирма Mirrorsoft и која је симулација борилачке вештине саи. Постоје верзије ове игре за све код нас популарне рачунаре (Spectrum, Commodore и Amstrad) и што је најзанимљивије све ове

ЗАБАВНИКОВ КОМПЈУТЕР

верзије су заиста перфектно изведене...

Саи је, у ствари, борба штаповима која осим удараца штапом дозвољава и удареце ногом (ако је веровати игри). Све у свему, циљ ове игре је да се онеспособи противник а играч напредује у свом рангу – појасевима. Борбу рачунара и играча прате двојица судија који на вишим нивоима имају и двоструку улогу: осим што одређују који појас носите, почињу и да сметају како играчу тако и компјутеровом изабранику. Сметња се огледа у шурикенима који вам одузимају мало енергије.

Као и код свих симулација борилачких вештина, важно је открити стратегију којом је могуће поразити противника. Директан ударац у груди противника врло је опасан. Поступак је брз и ефикасан на средњим раздаљинама. Ако сте удаљени од противника, покушајте да га закачите штапом по ногама или ударите летећим шутом. Како извести ове удареце, најбоље је да сами откријете: прво испробајте све тастере за кретање (осим лево, десно, горе и доле постоје и тастери за горе лево, горе десно, доле лево и доле десно), а онда те исте са притиснутим тастером за паљбу. Тако ћете имати у виду цео „арсенал“ удараца и блокова који су вам доступни у игри...

Модерни варвари

Игра BARBARIAN (варварин) коју је издао Palace software можда и не би могла да се уброји у симулације борилачких вештина, јер борба мачевима на варварски начин баш и није нека вештина, иако, руку на срце, то свакако није посао за неког модерног човека. BARBARIAN има и сценарио: зли чаробњак је отео вашу драгу... А ви хватате свој мач и бацате се у акцију спасавања девојке. Борба се одвија у чаробњаковом дворцу, а ултиматум је једноставан: ако савладате осам чаробњакових стражара, девојка је ваша. Наравно, чаробњак је зао и неће вам тек тако вратити девојку у наручје...

Борба против чаробњакових стражара има елемената мачевања из игара WAY OF THE TIGER и GLADIATOR, само што је игра у овом случају изузетно брза, ефектна, окрутна и – забавна. Стоји вам на располагању велики број удараца (у ноге, у тело, у главу – три различита: један директан, један у луку одозго, а један тачно у

врат) као и блокова. Положаји које заузима ваш борац током блокирања и задавања удараца слични су онима из филмова о Конану: витлање мачем и заплашивање противника свакако су преузети из филма. Осим поменутих удараца на располагању вам је и нешто ваарања. Ако је противник у полуклећећем ставу, можете га шутнути у главу и тиме га за краће време онесвестити, а често се користи и један неуобичајен покрет: можете се постранце бацити на земљу, брзо се откотрљати ка противнику и ударити га у ноге. Он ће пасти, мало узмаћи и придићи се. Тако га можете лако одгурати у угао и излупати.

За успешну борбу препоручујемо следећу стратегију: одгурајте противника до ивице екрана, као што смо рекли, а затим почните да га ударате мачем у ноге: до петог нивоа победа је на овај начин прилично лака.

И још нешто о игри: удари се задају на сличан начин као и код већине симулација борилачких вештина. То значи – држите један од праваца и стисните тастер за окидање. Можда ћете приметити да, између осталог, постоји ударац када се ваш јунак заврти пар пута око своје осе, витлајући мачем око своје главе и на крају тргнувши мач у нивоу противничког врата. Ако успете да погодите противника тачно где треба, шикнуће крв и његова глава ће се откотрљати на под... Чаробњаков мутирани слуга, који одвлачи тела са арене, сада ће изаћи, доћи до главе, презриво је шутнувши ван екрана, а затим ће одвући обезглављеног ван игре. Језиво, зар не?

Програмер ове игре убацио је још неколико страшних трикова у игру: пошто је врло тешко одсећи противнику главу (није ни он наиван), углавном се игра док неко (играч или рачунаров, пардон, чаробњаков ратник) не истроши своју залиху енергије. Када један од њих, измрцварен, падне на колена, онај други га докрајчи шутом у главу. Следи одношење пораженог са бојишта, док победник у знак поздрава махне мачем ка земљи.

Ниво за нивоом, противник за противником, а варварин полако али сигурно крчи свој крвави пут ка својој драгој... Када је поражен и осми противник, чаробњак излази на сцену држећи варваринову драгану: он баца муње које сеју смрт! Зато, ако стигнете до овог нивоа, будите врло пажљиви! Прву муњу прескочите, јер је чаробњак циљао у ноге. Друга је послата тачно у главу, али ви искористите оно већ споменуто „котрљање“ постранце. Чим додирнете чаробњака, он ће нестати.

А девојка и варварин? Они су живели срећно и задовољно све... док играч није стартовао још једну игру...

Никола Попевић

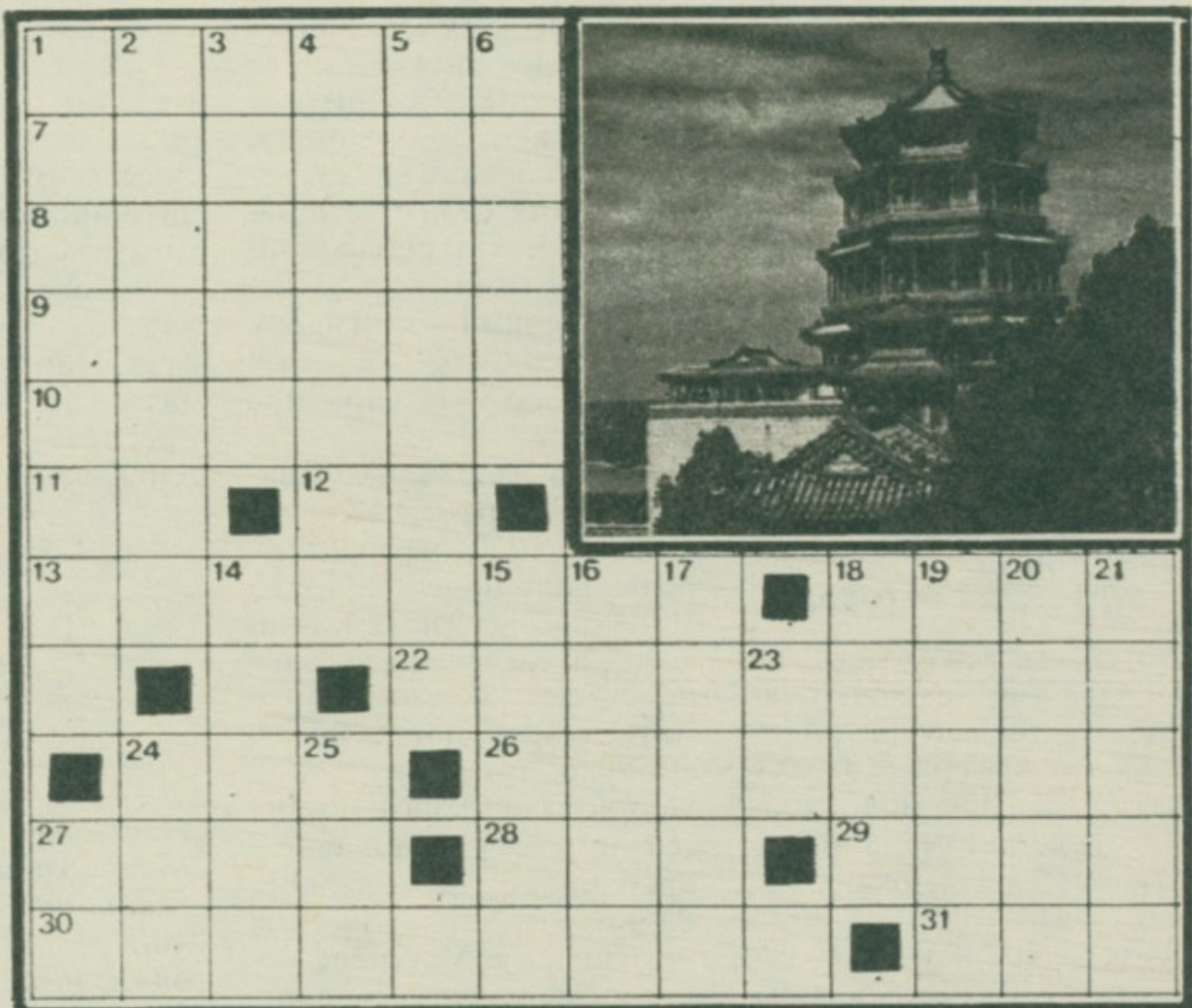
ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ (БИСЕР ИСТОЧЊАЧКЕ АРХИТЕКТУРЕ)

ВОДОРАВНО: 1. Грађевина са слике, 7. Изазивање, 8. Назив за стару Грчку, Хелада, 9. Неморал, 10. Престоница древне Асирије, 11. Притока Дунава у Аустрији, 12. Показна заменица, ова, 13. Одређивање и наплата царине, 18. Пасуљ, 22. Електричне централе, 24. Скраћеница наше поштанске службе, 26. Особа која опонаша, 27. Горњи део одела, 28. Име некад познатог голмана СР Немачке Мајера, 29. Име певача Топића, 30. Чистина у шуми, 31. Место блаженства.

УСПРАВНО: 1. Алкоголичар, 2. Име певачице Грбић, 3. Англоамеричка мера за течност, 4. Обасјати, 5. Предаја лопте саиграчу, 6. Планина над Београдом, 14. Име селектора наших ватерполиста, Рудића, 15. Пропелер, 16. Река у СССР-у, притока Балтичког мора, 17. Тим, 18. Већа људска насеобина, 19. Земљорадник, 20. Позитивна електрода, 21. Јунак, 23. Два иста слова, 24. Двоје, 25. Артиљеријско оруђе, 27. Ауто-ознака за Славонску Пожегу.

АНАГРАМ

ТАКО СЕ БУНИ СРДНА РАЈА

Жикица Јовановић-Шпанац запуцао је први а за њим су пошли сви наши народи и народности.

МОЗАИК

Покушајте да од ових делова начините круг. Ако то добро урадите, добићете у средини контуру боксера.

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ЗА ИЗРАДУ УНИКАТА ОВА ЖЕНЕВСКА ФИРМА
УТРОШИЛА ЈЕ СКОРО ДЕСЕТ ГОДИНА РАДА И
ДОБИЛА...

ТРИ

ДВОРЦА ЗА ЧАСОВНИК

Дефинисати време није лако, то је ствар логике. Зато се време може тражити, служити му или га мерити. За ову последњу могућност определили су се 1839. године гроф Антоан де Патек, пољски емигрант и Адријен Филип, француски часовничар. Тако је постала данас најчувенија женевска фирма за производњу часовника „Патек Филип“.

Од самог оснивања опредељење им је било производња најбољих часовника на свету. Уз пословну сналажљивост грофа де Патека и Филипово часовничарско умеће и проналазачке способности фирма је врло брзо стицала клијентелу која је била задивљена квалитетом израде и тачношћу часовника. Ручни рад, ригорозна контрола квалитета и коришћење нових проналазака чувају тешко стечену репутацију.

Изуми
за
историју

Мењање већ устаљених решења у производњи часовника постало је традиција инжењера „Патек Филипа“. Прва новотарија, која се задржала до данашњих дана, а уведена је већ 1841, јесте круница којом се сат навија. Некада се то радило помоћу кључа.

Пет година касније свету је представљен први сат са независном другом казаљком. Трећи велики проналазак уведен 1848. био је слободна главна опруга.

Сви ови изуми примењују се и данас и незамисливо је направити сат са класичним механизмом без ових проналазака.

Ове значајне иновације донеле су фирми „Патек Филип“ 1851. на Светској изложби у Лондону велику златну медаљу за достигнућа у часовничарској индустрији.

Да би опстали у великој конкуренцији и да би се заштитили од имитатора, одлучили су се за максимални квалитет који се не може постићи серијском израдом. Сви часовници се израђују у малим серијама, ако нису уникатни, и могу се описати као ремек-дела заната.

Као такви прави су мамац за љубитеље савршенства и колекционаре

који поред огромне суме новца морају да имају и стрпљења јер се на испоруку чека и по неколико година.

„Патек Филип“ је једна од ретких фирми која прихвата наруџбине за посебно сложене часовнике.

Деценија
за
часовник

Најсложенији икада израђен часовник у „Патек Филипу“ је цепни хронометар произведен 1928. за анонимног Американца. Толико је сложен да је разрада идеје, обликовање кутије, бројчаника, провере механизма трајала пуних седам година, а било је потребно још две и по године да се изради једини примерак састављен од 637 делова у кутији од 18-каратног злата.

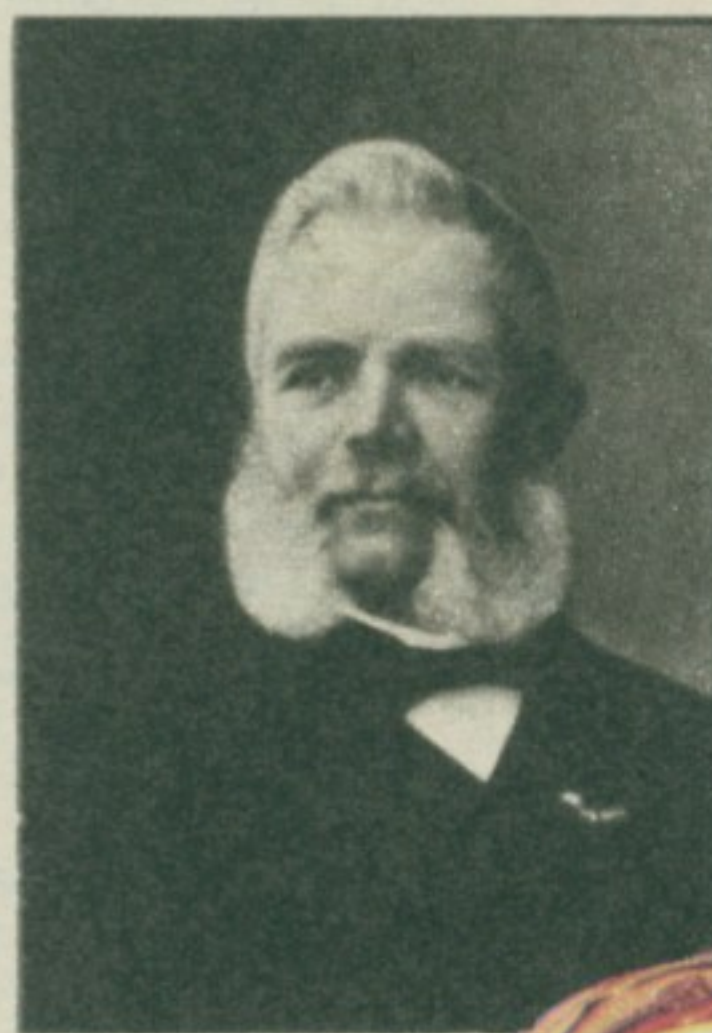
Поред класичних функција ово ремек-дело је имало још и штоперицу, одзвањало је на сваких 15 минута у четири различита тона. Календар је сваке преступне године аутоматски пребацивао на 29. фебруар, такође је „знао“ колико дана има који месец па је без подешавања пребацивао на следећи. Радио је и као будилник, показивао је Месечеве мена, време изласка и заласка сунца, време плиме и осеке. Чак и распоред звезда у одређено доба године и још штошта.

Према одликама овог сата је и његова цена, за то време незамисливих два милиона швајцарских франака. То је неупоредиво са данашњим вредностима, али нека за поређење послужи податак да су тада за ту суму могла да се купе три дворца на Лорари.

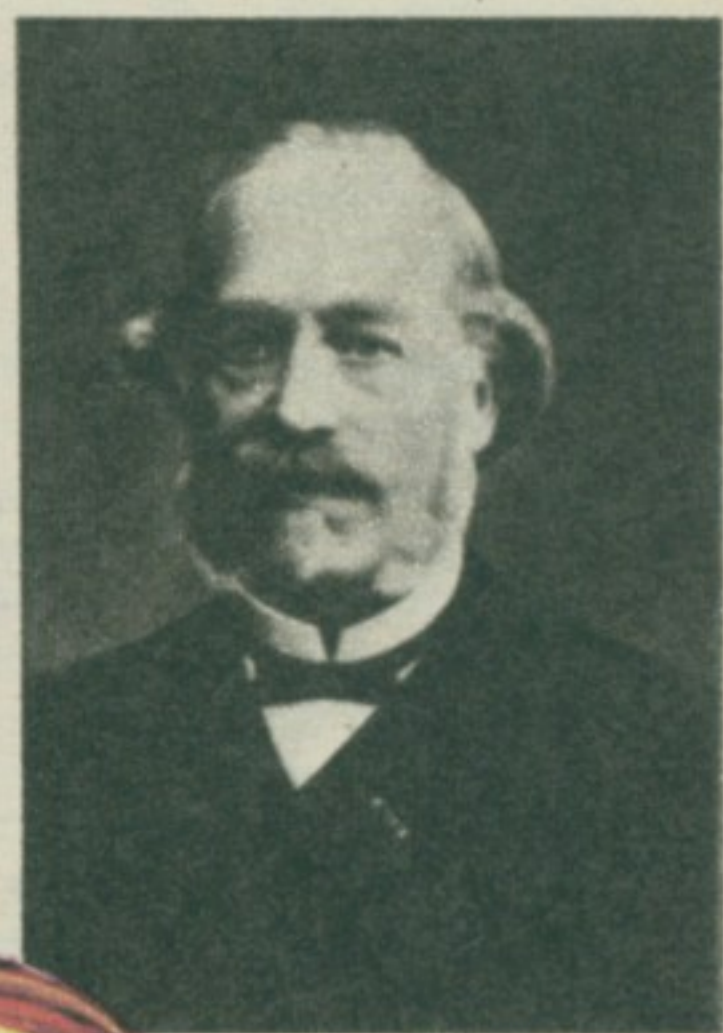
Као оправдање овако високе цене, поред сложене израде је и то што осим навијања овај сат сваких пет година треба подмазивати, сваких 113 година репрограмирати због грешке у Грегоријанском календару, никако у сату. Наравно још сваке 122 године и 45 дана потребно је да се дотера за 11 минута и 45 секунди због разлике у Месечевим менама. Опет не због механизма. Ако се све то ради, часовник ће дочекати следећи миленијум са просечним годиш-

њим одступањем од тачног времена за само 4 секунде. Наздравље!

Поред свега, фирма даје доживотну гаранцију, бесплатан сервис, чишћење и подешавање сатова ваљда је укључено у цену. На тај начин власник овог сата ослобођен је свих брига око његовог дотеривања, јер на то мисли фирма која писмено обавештава власнике када сат треба контролисати. Наиме, за сваки продати сат води се картон прегледа и пазн на одржавање.

Антоан
де
Патек

Адријен
Филип

Најсложенији
и најскупљи
часовник
који је
ова фирма
икад
израдила

Ако неки власник хоће да прода сат, фирма је прва која га откупљује за музеј.

Производња се проширила и на прављење часовник-драгуља који поред своје основне функције служе и као накит. Наравно, то подразумева и израду ланаца за цепне и наруквике за ручне часовнике. Све то израђују у

„Патек Филипу“ са њима својственом прецизношћу и квалитетом.

Свет
је
мали

Како се фирма развијала растао је и њен углед, тако да је поседовање сата „Патек Филип“ поста-

ло и питање престижа, друштвеног статуса. Мода је долазила и пролазила али је женевска фирма чврсто држала своје позиције и углед који је с правом стекла. Чак ни поплава јевтиних серијских модела из Јапана није пољуљала ову компанију, увек је било оних којима су квалитет и традиција важнији од цене. Чак је за

ПОГЛЕД УМЕТНИКА У ЉУДСКО ТЕЛО РАТ МИКРОБА

**Читава менаџерија живих
лепотица, штапића и спирала –
ухваћених у међусобни коштац до
истребљења – полако плови кроз
наш унутрашњи свет**

Ако бисмо могли да се
Асмањимо на величину
једне ћелије, видели бисмо,
као у неком кошмару, ство-
рења која воде микроскопску
битку за наш живот. Сва су
она део нашег имунолошког
система – и тема бесконачно
очаравајућа за западноне-
мачког сликара Карла Рери-
га. Његов ликовни опис иму-
нолошког система приказује
неке од главних учесника у
тој свакодневној драми. Јед-
на група ратника, плазма-ће-
лије, избацује антитела у об-
лику слова ипсилон, која се
спуштају на длакаве црвене
бактерије и обележавају их за
покољ. Плаве лопте са пип-
цима, макрофаги, опкољава-
ју непријатеља с намером да
га ликвидирају. Оне се до те
мере наљубљавају телима заво-
јевача да на крају прсну.

Рерингово портретисање
ћелијског рата отпочело је
након што је за једну фарма-
цеутску фирму насликао бак-
терију. Инфекција је од тада

остала његова омиљена те-
ма.

Реринг прикупља знања у
разговору са научницима и
пажљивим посматрањем
микрофотографија. Резултат
су веома колоритне слике ко-
је приказују борбу на живот
и смрт – „добри момци про-
тив рђавих момака“, каже он.

У његове „рђаве момке“
спадају плаве бактерије које
изазивају менингитис, затим
бактерије које изазивају запа-
љење плућа, дизентерију, и
инфекцију мокраћног кана-
ла. Да би се самозаштитила,
једна бактерија преноси на
другу и ДНК и кодирану от-
порност према антибактериј-
ским лековима. За то време,
једног мање срећног завоје-
вача прождире фагоцит.

„Сада, када добијем неку
инфекцију на кожи, ја знам
све детаље“, каже Реринг. „И
стварам од њих читав један
универзум“.

Г. В.

Овај
часовник
је
носио
Алберт
Ајнштајн

разлику од осталих фир-
ми продаја порасла у вре-
ме јапанске инвазије.

Међу првима се са
овим часовницима и њи-
ховим квалитетом упоз-
нала британска краљица
Викторија. Принцу Ал-
берту и себи наручила је
посебне, уникатне, часов-
нике-драгуље.

Краљичин је, поред ку-
тије од 18-каратног злата,
био опточен са више од
90 брилијаната вредних
12 карата и са око 100 са-
фира од око 8 карата. Чак
је и круница за навијање
била од брилијаната од
готово 2 карата.

Принчевски сат био је
нешто скромнији. Такође

од злата, са дијамантима
вредним 10 карата и са-
фирима од 6 карата.

И Алберт Ајнштајн је
носио ручни часовник
„Патек Филип“, неки
тврде да је и наш научник
Никола Тесла од једног
поштоваоца добио на по-
клон овакав сат, њима су
се дичили и аутомобил-
ски магнати Пакард и
Форд. Један стони часов-
ник стоји на радном сто-
лу председничког кабинета
у Белој кући.

Ако вас пут доведе у
зграду Опере у Сиднеју
по његовом часовнику,
слободно дотерајте ваш.
И тамо су „Патек Филип“
сатови, као и у париској

Опери, у Лојду и свуда
где је потребно прецизно
мерење времена.

Од наших савременика
часовнике ове женевске
фирме носе Јехуди Мењу-
хин, цела британска кра-
љевска породица, Нил
Армстронг, први човек
који је крочио на Месец,
као и аутомобилски маг-
нат, власник ФИАТ-а,
Ањели. Глумица Елиза-
бет Тејлор добила је од
певача Мајкла Џексона
на поклон један скупце-
ни сат „Патек Филип“.
Још многи, знани и незна-
ни, носе на руци или у це-
пу сатове ове угледне
женевске фирме.

Предраг Кос

11. 9. 1987. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д.
главног и одговорног уредника
„Политикиног забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић,
Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић,
Љиљана Златковић, Милан Илијин,
Милован Кљајић, Нада Михаиловић,
Душан Петровић (председник), Дра-
гољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић
(заменик), Верица Смиљанић и Ник-
ша Стипчевић. Чланови Савета из
Редакције: Дарко Рибникар, Зефири-
но Граси, Соња Јашовић, Мирјана
Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић, Светлана Ивановић, Ми-
на Илић, Соња Јашовић (графичко-
технички уредник), Мирјана Крсту-
ловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-
ковић (уредник стрипа), Иванка Ми-
ладиновић, Петар Милатовић, Вера
Милићевић, Весна Милић, Нада Не-
вајдић, Вито Недељковић, Биљана
Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран
Петковић, Радоје Савић, Весна Соф-
реновић, Војислав Стаменовић, Не-
дељка Ставић, Даринка Тодоровић,
Миленко Тодоровић, Милош Томић и
Бранислав Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански фах 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 300 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 3.318 динара, полуго-
дишња 6.636 динара, годишња
13.272 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 6.636 динара, полуго-
дишња 13.272 динара, годишња
26.544 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
знаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“
– претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 38.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 70.-
ШВЕДСКА	Шкр. 244.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 233.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 58.-

Уплате из иностранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-267300-00054 уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника
одговоран: Миливоје Весовић, руко-
водиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и листова.

Луј Журден коначно у Забавнику

Мислим да стварно ниси
фер, а ево зашто. Има скоро
пола године како очекујем одговор
од тебе. Молила сам те да ми не-
што напишеш о мом омиљеном
глумцу Лују Журдену. Мада знам да
не пишеш радо о глумцима, ипак
сам се надала да ћеш услишити мо-
ју молбу. Мислим да нисам за-
служила да си такав према мени,
јер те читам од своје шесте године,
а сада ми је четрнаест. Ово је тре-
ћи пут да ти пишем уздајући се у
ону народну: „трећа – срећа“. По-
мало разочарана.

Ана из
Обреновца

Право име познатог француског
глумца Луј Журдена, рођеног у
Марсеју 19. јуна 1919. године, је

Пјер Жандр. Син је Анрија Жан-
дра, једног од оснивача чувеног
филмског фестивала у Кану. Пјер
Жандр се први пут појављује у
филму „Гусар“ и то под својим
правим именом, али завршавање
тог филма омео је рат. Кад је Пје-
ров отац 1944. ухапшен, Пјер се
придружује Покрету отпора. По

ослобођењу, амерички режисер
Селзник понудио му је посао у Хо-
ливуду. Тек у „америчкој фабрици
снова“ Пјер Жандр, сада већ са
уметничким именом – Луј Журден,
стекао је светску славу. Обично је
играо улоге лепих, углађених Ев-
ропљана, најчешће Француза. По-
знате улоге су му у филмовима
„Случај Парадин“ који је 1948.
режирао Хичкок, затим „Писмо не-
познате жене“, „Мадам Бовари“
(1949), „Срећна времена“ (1952),
„Три новчића у фонтани“ (1954),
„Лабуд“, „Бићи“. Лепота је Журде-
ну „сметала“, јер су му режисери
нудили углавном улоге заводника.
Тек пред крај каријере „успео“ је
да одигра и неке друге улоге. Иг-
рао је у позоришту, на Бродвеју се
појавио у „Иморалисту“, драми
урађеној по истоименом делу Ан-
дре Жиде. Ана, уз све ове подат-
ке, поклањамо ти и Журденову
фотографију с Алидом Вали из
1947. године.

Београд – побратим

Да ли би могао да ми напи-
шеш који су градови побра-
тими Београда?

Јелена Гавриловић
Л. Михаиловића
11000 Београд

Сазнали смо да Београд нема ту
врсту споразума о побратимству с
другим градовима. Наш главни
град има само пријатељску сарад-
њу с многим метрополама света,
свим главним градовима Источне
и Западне Европе, суседним зем-
љама, градовима Несврстаног
света.

Хрчков дворца

Било би ми веома драго
кад би објавио нешто о
хрчку.

Оља Петровић
Острвска 14/ИВ
из сунчаног и лепог Сплита

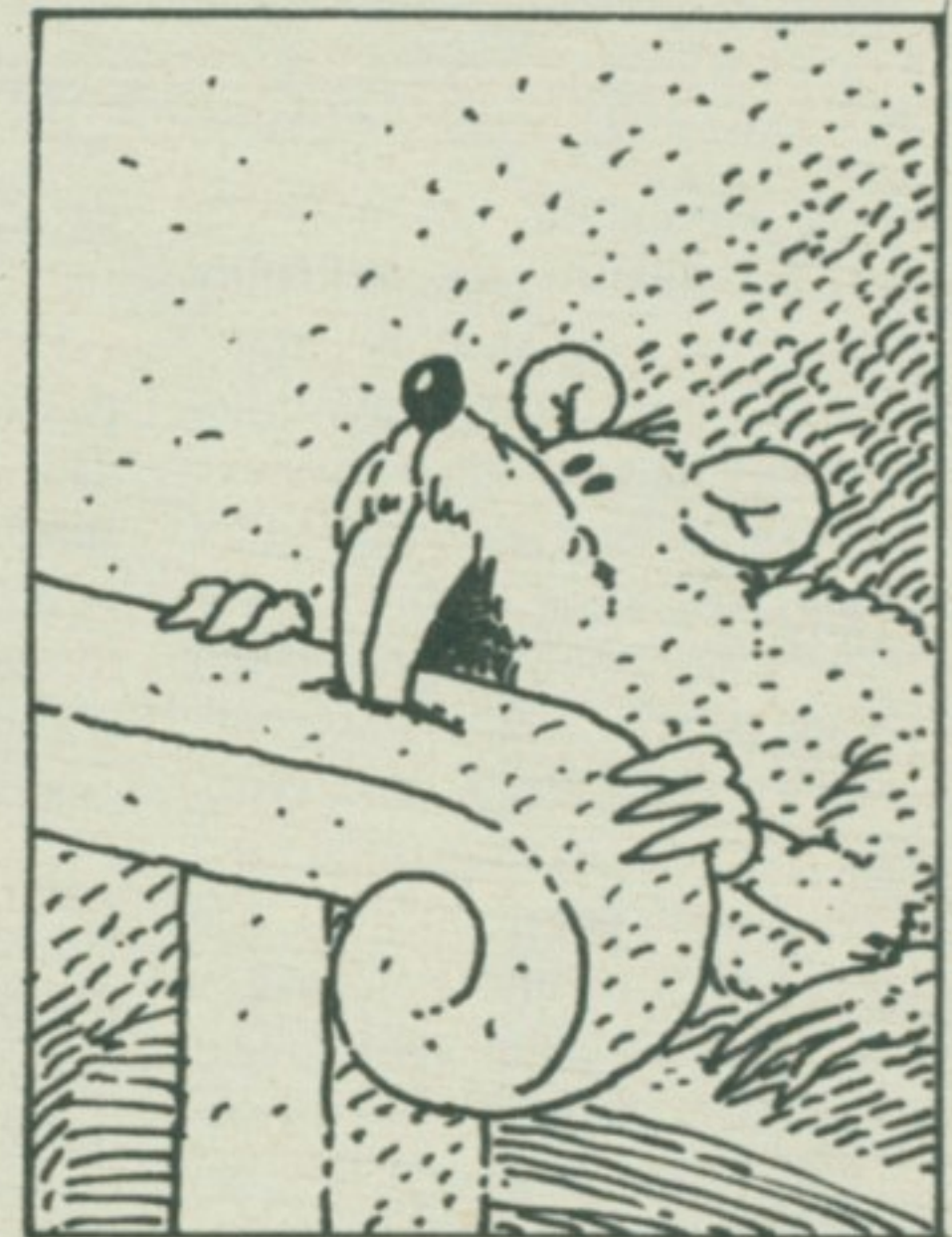
Имамо једну велику невољу. Го-
тово годину дана члан наше поро-
дице је и један мали хрчак. У почет-
ку је био добар, а сада нас страшно

секира. Чувамо га у кавезу, али га у
току дана обавезно пустимо да сло-
бодно шета по стану. Тако се деси-
ло да нам креветски душек, тепих,
фармерке... буду изгрицкани. То
бисмо лакше решили да га толико
не волимо. Иначе, наш Мика је ин-
телигентан створ, као да разуме
кад се љутимо, па ипак је непопуст-
љив у својој намери. Када не спа-
ва, у кавезу је, страшно је нервозан.
Чак је открио како се отварају вра-
та кавеза. Другарски поздрав,

Биља и Љиља

П.С. Чекамо хитан одговор како да
га уразумимо јер ће мама и тата
банкротирати, а могло би да се до-
годи да Мика, Биља и Љиља доче-
кају зиму на улици.

Хрчак или *Cricetus cricetus* је
глодар сличан, Биљо и Љиљо, из-
вините на поређењу, штакору. У
Европу је доспео из азијских сте-
па. Хрчке лови због крзна. Кад је
на слободи, спава зимски сан, а у
пролеће се буди. Храни се пшени-
цом, семенком од бундеве, сала-
том, шаргарепом, јабукама. Права

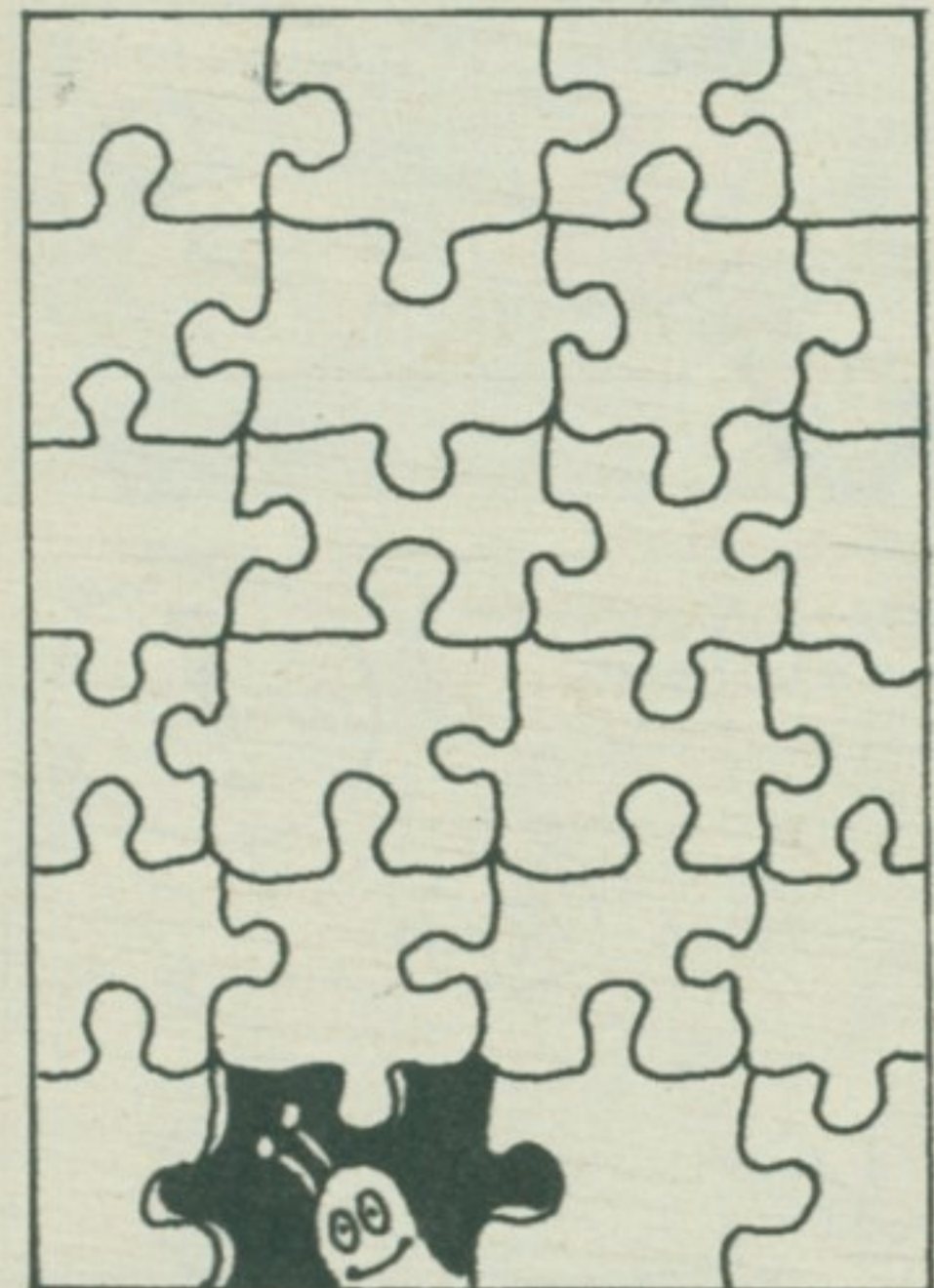
је маза, воли да се милује, али не
подноси да га дуго држите у рука-
ма. Ако га чувате, може да живи и
до 10 година. А што се тиче гриц-
кања, то му је природно, од тога
ћете га тешко одвићи, посебно
ако је ваш Мика те „навике“ већ
стекао.

Испричаћемо вам и ми истиниту
причу о једном кућном хрчку. Има-
ла га је једна наша познаница. И
знате како му је учинила живот
лепшим? Стару полицу за књиге
која је имала стакло, претворила
је у „хрчков дворца“. На свакој
прегради, у дну полице, избушила
је веће отворе и спустила, услов-
но речено, мостиће који су, на тај
начин, повезали све „спратове“. Хрчак је буквално имао неколико
одаја. У горњој је, затрпан изгриц-
каним новинама (што му је и оби-
чај) спавао, на међуспрату обедо-
вао, доњи му је био резервисан за
игру. Имао је толико простора да
се није бунио.

Слагалице за стрпљиве

Волим „Политикин забав-
ник“ још од своје шесте го-
дине када сам и научила да читам.
Рекла бих, много те волим, јер си

веома занимљив. Поред тебе, волим и слагалице. Прву сам добила на поклон од другарице из Венеције. Била је то велика слика Венеције

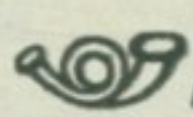

у „комадићима”. Већ 2-3 године тражим по Београду слагалице сличне њој (или „пазлс”, како их још зову на „искривљеном” енглеском), али нисам успела да их нађем.

Јасмина Хејтманек
Рамска 3
11060 Београд

Слагалице или „пазлс” можеш да нађеш у „Југословенској књижи” у палати Албаније (телефон: 621-567). Имају три слике, све су с потписом UNICEF-а. Цена им је 2000 динара.

Нако стећи пријатељство

Идем у пети разред и занима ме како се може стећи пријатељство?

Станак Лидија из
Нарте

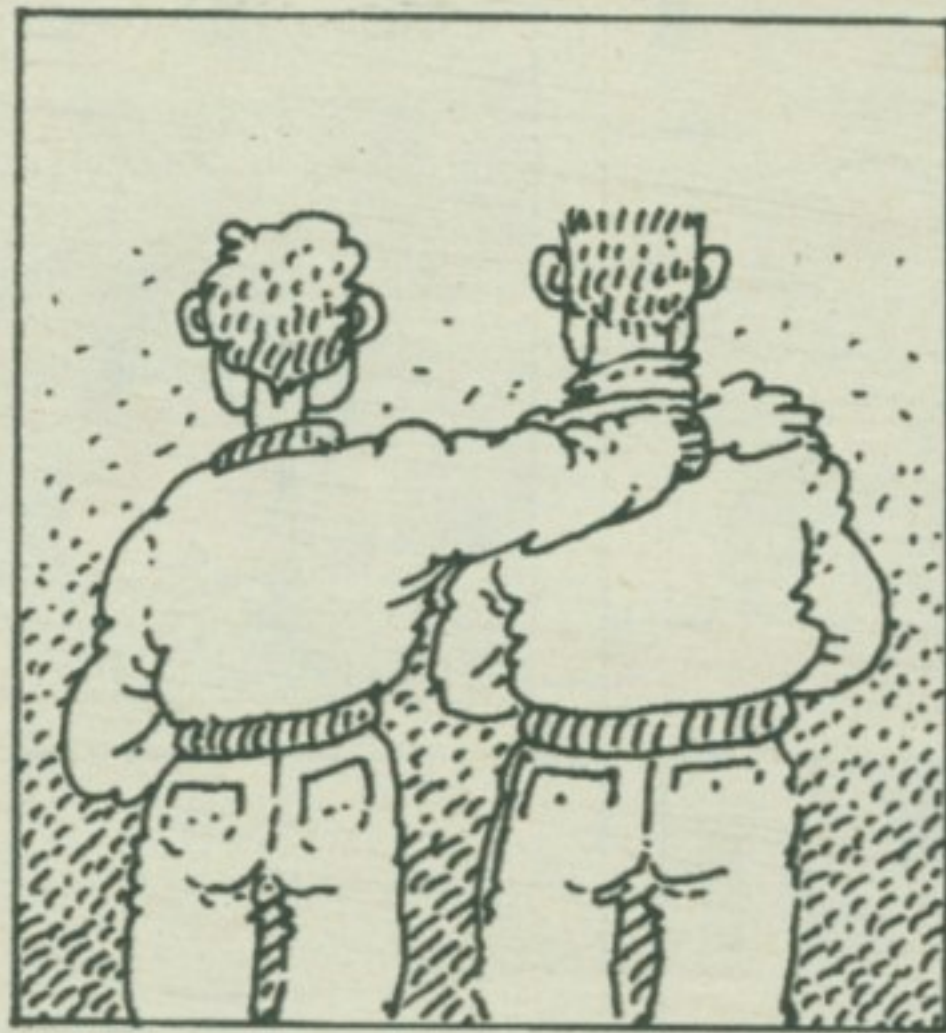
Чије пријатељство? Колико људи, толико различитих начина. Пријатељство уопште, само је појам, о њему се моше размишљати, али се оно не може стећи. Са Весниним, Марковим, Лидијиним пријатељством ствар стоји друкчије. О њему обично много не размишљамо, а стичемо га тако што пружимо пријатељство Весни, Марку, Лидији. Стицање пријатељства је само друга страна пружања пријатељства. А ту нема јединственог рецепта у стилу: помозите јој (му) да уради задатак, затим се сетите његовог (њеног) рођендана, стрпљиво саслушајте шта га (је) тишти и покушајте да га (је) утешите, затим се ви њој (њему) поверите, и на крају, све то добро промешајте и пеците док не порумени.

Најлакше ћеш се зближити са девојчицама и дечацама чија су занимања слична твојим. На пример, ако волиш да читаш, разговор о књигама је добар увод у пријатељство. Исто важи и за музику, спорт. Али чак ни то није правило. Понекад су нам веома добри пријатељи људи с којима, бар на први поглед, немамо гого-

во ничег заједничког. Једна мудра изрека гласи: „Слично се сличном радује”, а друга „Супротности се привлаче”. Тешко је рећи која је тачнија.

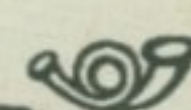
С друге стране, постоји поуздан, једноставан начин да се никад не стекне нечије пријатељство. Понашајте се као да сте баш ви пупак света и тражите од других да изигравају огледало које ће вам увек говорити да сте најлепши на свету.

И најзад, пријатељстава има разних. Нека су површна, нека дубока. Нека трају пар секунди, као

кад с неким измењаш осмехе на улици, друга су за цео живот. Тиме што си нам послала писмо, и што смо ти ми одговорили, склопљено је једно симпатично, мало, дописно пријатељство.

Одвоји мужјака од женке

Добила сам на поклон од тетке две аустралијске зебе (мужјака и женку). Недавно је женка снела три јаја, па бих те замолила да ми кажеш нешто више о њима за које се време излегу, шта младунци, а шта одрасле зебе воле да једе, где да их чувам зими и лети?

Бојана Томић-Буртић
Бранка Крсмановића 27/31
18000 Ниш

Тешко је одгојити младунче зебе у кавезу. У сваком случају, покушај да одвојиш женку у посебан кавез, она ће на јајима лежати око 17 дана. Зебе није тешко хранити, купиш им мешавину хране за птице, даш им покоји лист зелене салате, муву и оне ће бити задовољне. Можеш понекад и да их пустиш из кавеза да лете по соби. Наравно, претходно затвори прозор.

У овом броју Забавника су писали и:

Милан Младеновић, 18412 Житорађа; Дејан Пејовић, село Лисковац, 72227 Пећиград код Цазина; Војин Видановић, 11000 Београд; Слађана и Оливера Марковић, Д. Бистарац 170, 75300 Луковац; Сабахудин Аслами, С. Ређане, 38406 Средска; Оливер Хоџа, Железничка 40, 22422 Никинци; Весна Костић, 25000 Сомбор; Хранислав Нићифоровић, Партизанска 3, 21299 Раковац

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Мелита Харјач, Каштеланска 46, 54000 Осијек – има 16 година, воли путовања, море, музику и спорт.

Thierry Badoc, 1 Villa des Fleurs, F-92400 Courbevoie, France – има 21 годину, воли тенис, музику и филмове, језик дописивања француски и енглески.

Марта Ликар, Козмерице 6, 65216 Мост на Сочи – има 14 година, сакупља значке и марке, воли рок и диско музику.

Љиљана Бингулац, Маршала Тита 111, 56239 Негославци – има 11 година, воли спорт и музику, сакупља постере, налепнице, лутке од папира, касете и значке.

Дамир Ловретић, Рудешка 150, Врбани Нови, 41000 Загреб – има 12 година, сакупља постере, марке, значке и романе.

Гордана Шћепановић, Иванградска 21, 81000 Титоград – има 12 година, сакупља разгледнице, салвете и постере, воли рок музику.

Мелита Радошевић, 8. ударне дивизије 28, 56230 Вуковар – има 12 година, бави се спортом, сакупља салвете, марке, налепнице, разгледнице, значке и папирне лутке.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

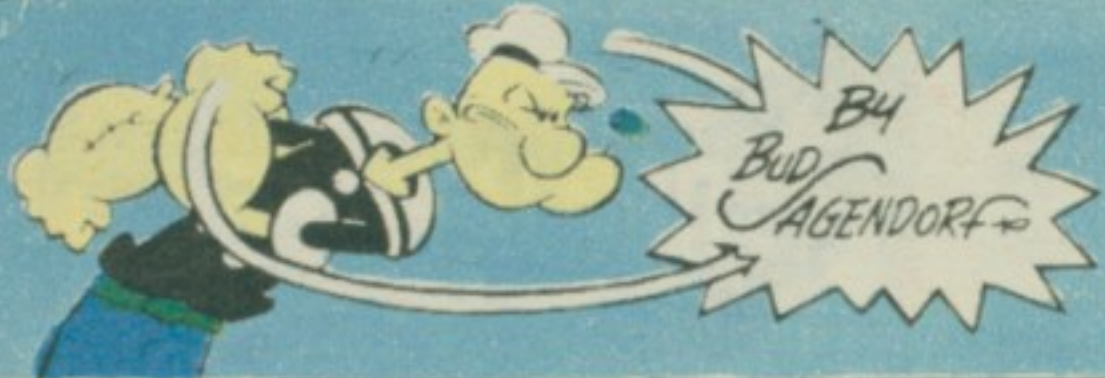
УКРШТЕНЕ РЕЧИ: пагода, изазов, јелада, аморал, нинива, инта, царињење, грах, а, а, електране птт, имитатор, сако, сеп, дадо, пропланак, рај.

Анаграм: Устанак народа Србије.

МОЗАИК

ПОЛАЈ

BY
BUD
AGENDORFF

ЈЕСИ ЛИ НАХРАНИО
СВОГ ЗЛАБАНОГ
ПРИЈАТЕЉА,
КИКО?

БАШ САМ ПОШАО
ДА ТО УРАДИМ!

УЛОВИО САМ ЈУТРОС ЗА ЊЕ-
ГА НЕШТО СПЕЦИЈАЛНО!

БАО, АРНОЛДЕ!

ЈЕСИ Л' ОГЛАДНЕО?

БРОЈ!

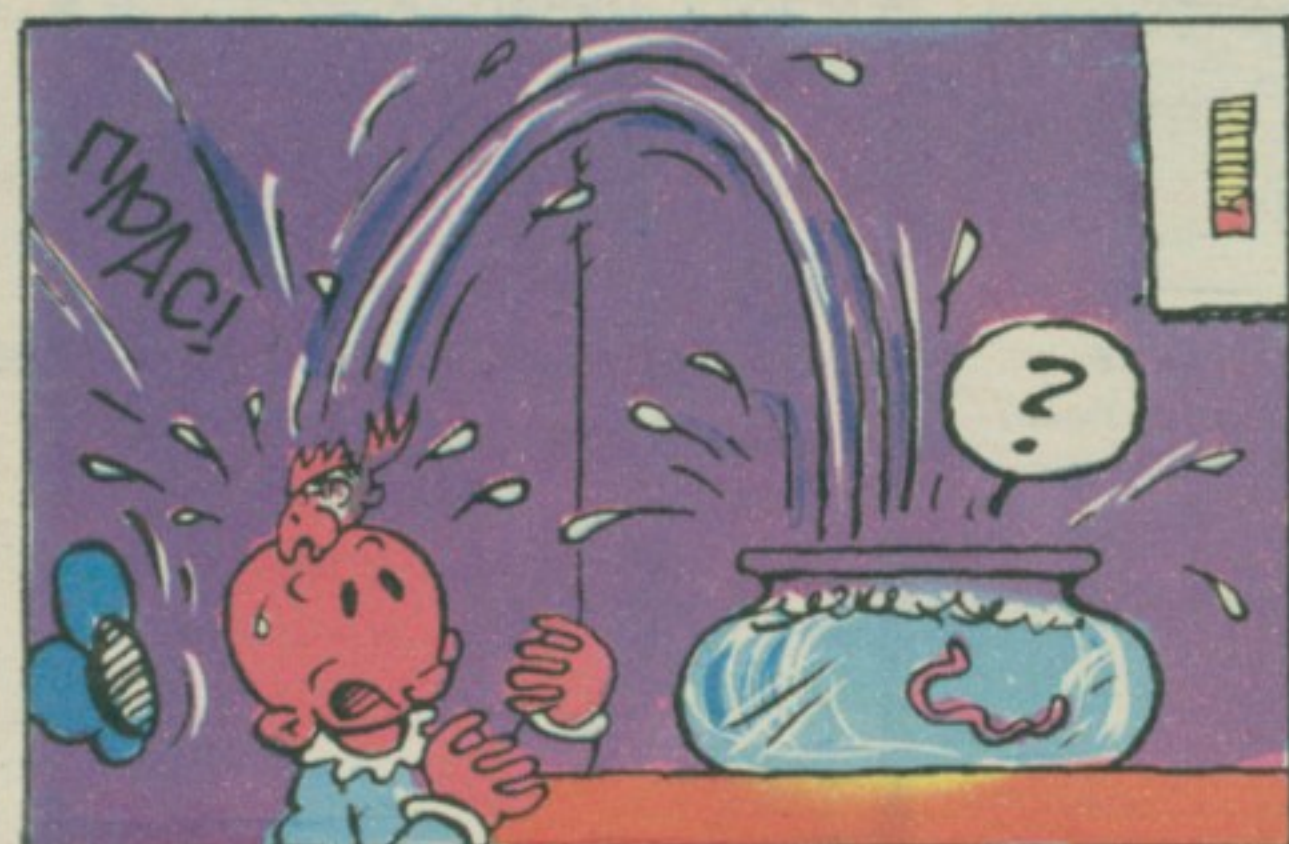
ДАНАС ИМАМ НЕШТО
СПЕЦИЈАЛНО ЗА ТЕБЕ!

ИСКОПАО САМ
ГА ЈУТРОС...

ДЕБЕЉУШКАСТИ
СОЧНИ ЦРВИК!

ПЈУС!

ПЈАС!

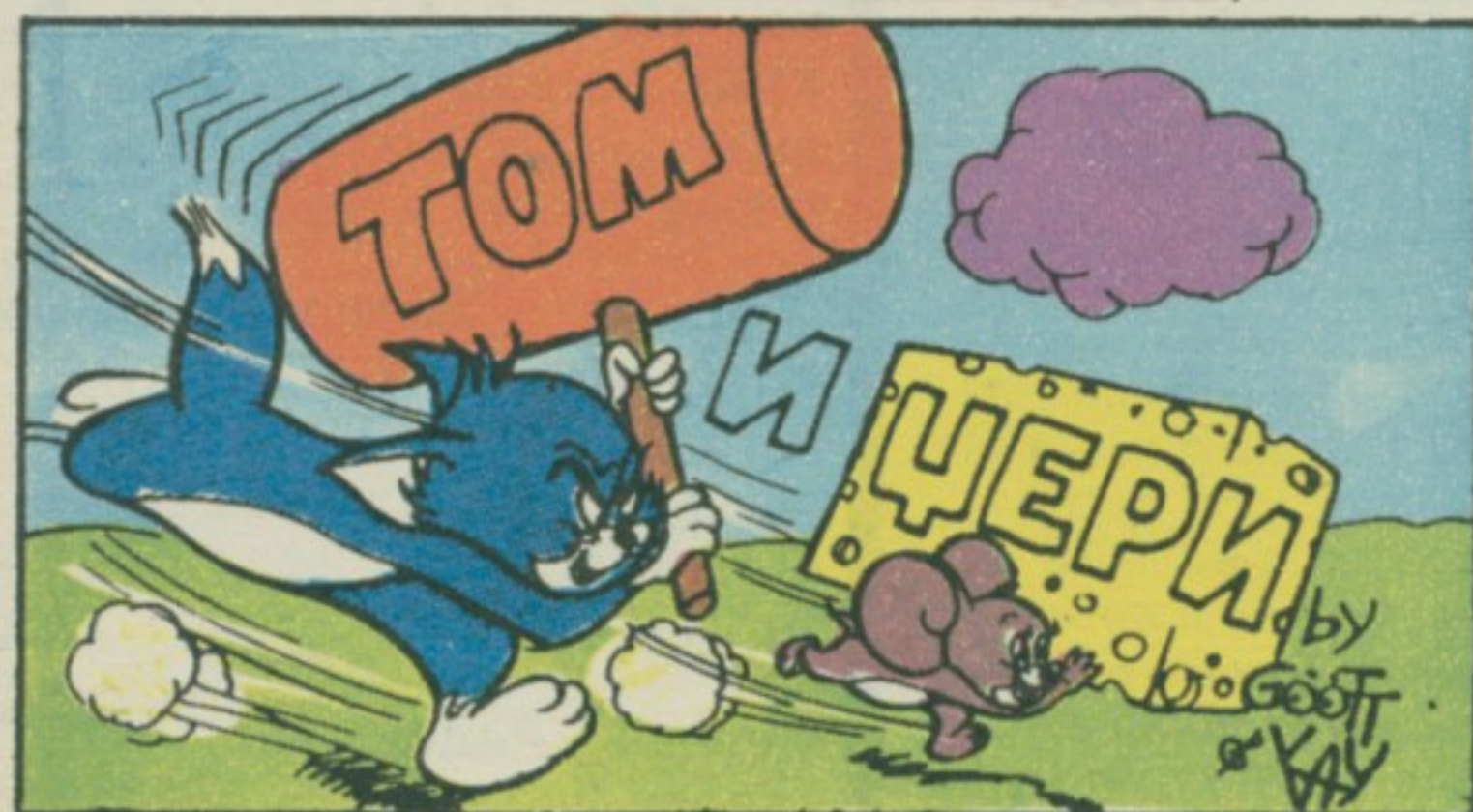
ОХ... ШТА БИ,
ДРУГАР?

НЕ БРИНИ, НИСИ ЈЕДИНИ, АРНОЛДЕ!
И ОЛИВА СЕ ПЛАШИ ЦРВА!

ГЛБ!

BUD AGENDORFF
3/29

ТОМ

И ЦЕРИ

BY
BOB
KAY

... А ЈЕЛ'ИМА
МИШЕВА У
СВЕМИРУ,
ШЕРИ?

НАРАВНО
ДА ИМА!

ПАЗИ,
ПАЗИ...

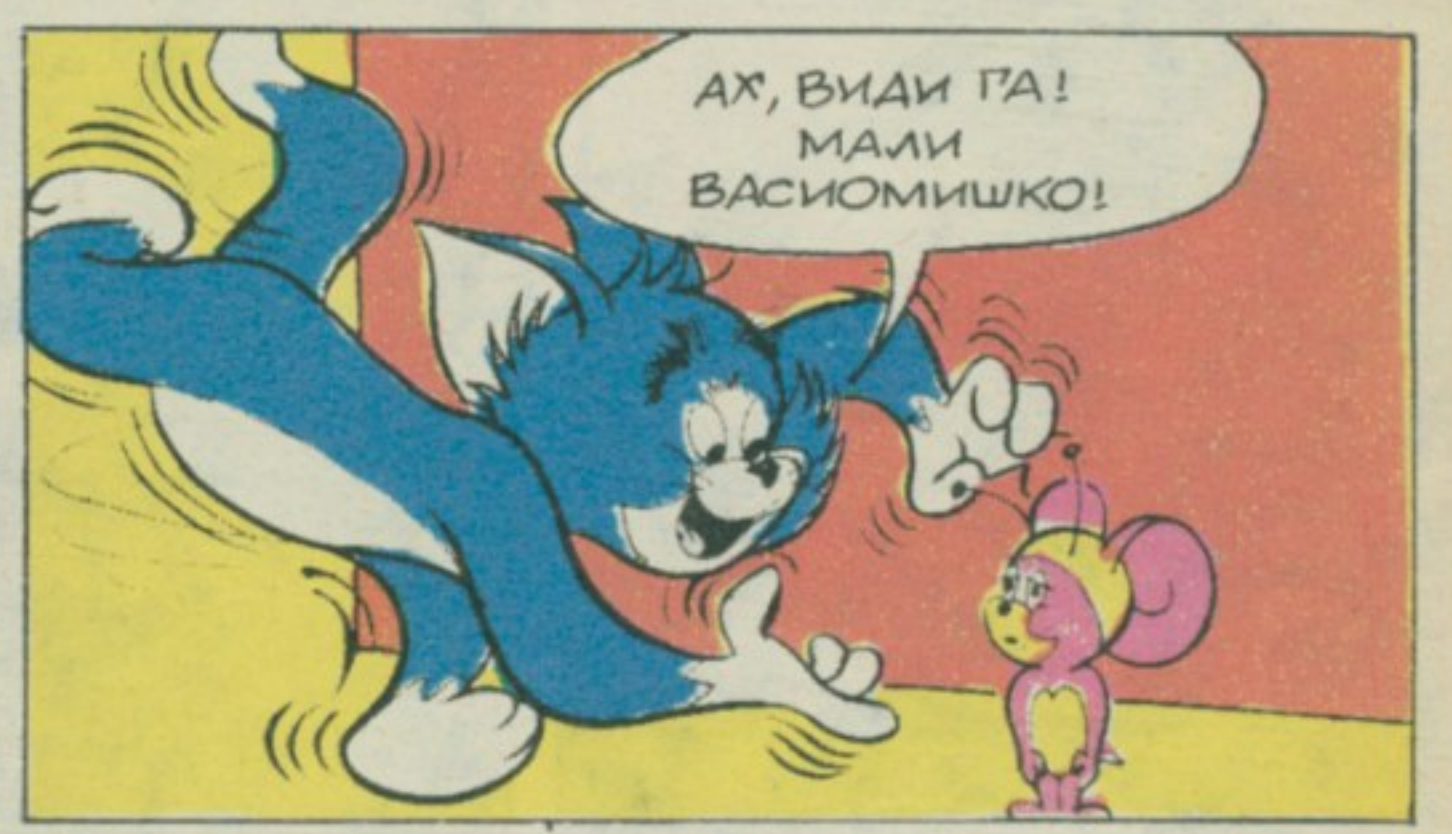
ЗНАЧИ, И ТАМО
ГОРЕ ИМА
МАЧКИ И
МИШЕВА?

ДАЈЕМ ТИ
ЧАСНУ МИШ-
ЈУ РЕЧ!

МЈАЦ, МЈАЦ!
ИДЕ МИ ВОДА
НА УСТА КАД ПОМИ-
СЛИМ НА ВАСИО-
МИШОЊЕ!

УРАХ!
УРЕЈ!
ТОМ
ВАС
ЗОВЕ!

АХ, ВИДИ ГА!
МАЛИ
ВАСИОМИШКО!

АМА СЕ ОВИ СВЕ-
МИРЦИ ЛАКО
ХВАТАЈУ!

МЈАЦ! ФУЈ!
УКУС ИМ ЈЕ БЕЗ ВЕ-
ЗЕ! НЕКАКО ПЕ-
НАСТ!

ЗНАЧИ, ТО ЈЕ
БИО ОНАЈ
РУЖИЧАСТИ
СА-
ПУН!

А-НЕ! ОДУСТА-
ЈЕМ ОД СВЕМИР-
СКИХ МИШЕВА! ЈО-
ВИМ И ДАЉЕ
СТАРОМОД-
НЕ!

ЧУВАЈ ДОБРО
ОВУ КАПИЦУ!
ТО НАМ ЈЕ
ЖИВОТНА ЗА-
ШТИТА!

БЕОГРАД,
Македонска 19,
Тел: 320-226

БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ

	дин.
1. Јорге - Ђурић	
АБЦ КАРАТЕ - ТЕКИ 1 ЕНПИ КАТА	2000
3. Р. Мудрић, ШКОЛА КАРАТЕА I	5.500
4. Р. Мудрић, ШКОЛА КАРАТЕА II	3.800
6. Шегвић - Стојиљковић, КУНГ ФУ	3.000
9. Б. Вујић, ПУТ У НАПРЕДНИ КАРАТЕ	3.700
10. Т. Нобило, ТАЕКВОНДО	8.500
12. Врачаревић - Куртовић, ОДБРАНА ОД НОЖА	2.800
13. Врачаревић - Куртовић	
ЛЕПШИ ПОЛ - ЈАЧИ ПОЛ (самоодбрана за жене)	4.500
15. С. Бојовић	
РВАЊЕ - слободним стилем	3.500
16. С. Бојовић	
БОРЕЊЕ - слободним стилем (на македонском језику)	680
76. Јорге - Ђурић	
КАРАТЕ МАЈСТОРСКЕ КАТЕ I	7.000
77. Јорге - Ђурић	
КАРАТЕ МАЈСТОРСКЕ КАТЕ II	7.000
134. Д. Павловић, КЕНДО	3.000
141. В. Бујић	
НАПРЕДНИ КАРАТЕ - практична примена	3.700
142. С. Поповић, ТАЈНЕ ЦУДОА	2.500
136. А. Аљехин:	
ПУТ ДО СВЕТСКОГ ПРВАКА	4.500
140. Ј. Р. Капабланка:	
МОЈА ШАХОВСКА КАРИЈЕРА	2.000
19. Трифуновић - Вуковић	
ШАХОВСКИ БУКВАР	1.500
20. И. Бондаревски	
КОМБИНАЦИЈЕ У СРЕДИШЊИЦИ	1.500
29. С. Домазет, ШАХ ОД А1 ДО Х8	5.500
30. С. Домазет	
СВЕТ ШАХА - ШАХОВСКЕ	
ЗАНИМЉИВОСТИ	5.500
33. НОВА ПРАВИЛА ШАХОВСКЕ ИГРЕ	1.500
34. Д. Бјелица, НА ПОТЕЗУ БОРИС СПАСКИ	3.000
37. Д. Бјелица, БУГОЈНО 78	2.600
39. Д. Андрић	
ШАХ - ИГРА МИЛИОНА - нижи курс	3.000
40. Д. Андрић	
ШАХ - ИГРА МИЛИОНА - виши курс	3.000
43. Марјановић - Ђорђевић	
43. ТУРНИР У ЛОНДОНУ (1849-1982)	1.200
44. ТУРНИР У АМСТЕРДАМУ (1889-1981)	1.200
45. БЕЧКИ ТУРНИРИ (1873-1961)	1.200
47. ТУРНИРИ У ЊУЈОРКУ (1857-1980)	1.200

ФУДБАЛ

52. А. Боженко	
РАД СА ФУДБАЛЕРИМА МЛАЂИХ	
УЗРАСНИХ КАТЕГОРИЈА	2.000
53. Б. Елснер	
МЕТОДИКА РАДА СА ФУДБАЛЕРИМА	3.000
67. В. Стефановић	
САВРЕМЕНИ ФУДБАЛ И	
ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ РАД	3.500
68. А. Боженко, ТРЕНИНГ ВРХУНСКИХ	
ФУДБАЛЕРА	1.500
69. Б. Дукић, ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА	
ФУДБАЛЕРА	4.500
70. Д. Шаренац, ФУДБАЛ - У СЛИЦИ И РЕЧИ	3.000
71. С. Јоксимовић, ГОЛМАН У ФУДБАЛУ	2.700
144. В. Стојиљковић, ЛЕГЕНДЕ ФУДБАЛА	7.500

СПОРТСКО-СТРУЧНА БИБЛИОТЕКА

52. Д. Шаренац, КАКО У XXI ВЕК	900
54. В. Стефановић, ПЕДАГОГИЈА И СПОРТ	3.500
56. Ј. Малацко	
ОСНОВЕ СПОРТСКОГ ТРЕНИНГА	4.500
65. Р. Арменулић, ШАМПИОНСКИ ТЕНИС	8.500
66. Р. Арменулић, ТЕНИС	3.000
75. С. Мићовић, КОШАРКАШКИ ПИВОТМЕН	3.000
80. Verderwulbecke	
ГИМНАСТИКА + ИГРЕ ЗА ДЕЦУ	2.500
82. Ивовић - Жарковић	
ИГРЕ - за спорт, школе, рекреацију	3.500
135. Група аутора, СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	6.500

РЕКРЕАЦИЈА

48. Ј. Пуља, YOGA - хармонија духа и тела	4.500
78. М. Чабрић, АТЛЕТСКА ГИМНАСТИКА	2.000
79. Поповић - Штаљанин	
МОДЕРНИ БОДИБИЛДИНГ	3.800
81. Ј. Пуља	
МИНИ ВЕЖБЕ ЗА МАКСИ ЗДРАВЉЕ	2.000
94. Д. Шаренац, РАНДЕВУ НА БАЗЕНУ	1.500
96. Н. Шандор, НАУЧИ И ТИ ДА ПЛИВАШ	1.500
124. Група аутора, YU АЕРОБИК	2.500
121. Т. Војгинец, КРИЖАЈЕВА ШКОЛА	
СМУЧАЊА	250
152. Н. Вучковић	
ТАКМИЧАРСКИ БОДИБИЛДИНГ	4.000
153. Н. Вучковић	
ВЕЛИКЕ И СНАЖНЕ РУКЕ	3.500

МОНОГРАФИЈЕ - АНТОЛОГИЈЕ - ДОКУМЕНТАЦИЈЕ - ПРАВИЛА

57-65. АЛМАНАХ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СПОРТА	
(8 књига)	6.400
72. Ратковић - Мићуновић, ПЛАВИ У ОРБИТИ	2.000
91. СМУЧАЊЕ НОРДИЈСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	250
122. Група аутора	
ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ У	
ЈУГОСЛАВИЈИ	-800
127. Д. Шаренац	
АНТОЛОГИЈА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ СПОРТСКЕ	
КАРИКАТУРЕ	2.500

СПОРТСКА МЕДИЦИНА

97. Котуровић - Јеричевић, КОРЕКТИВНА	
ГИМНАСТИКА	3.500
98. В. Ђурђевић, СПОРТСКО СРЦЕ	4.800
99. В. Смодлака	
СПОРТСКА МАСАЖА И САМОМАСАЖА	3.500
102. Д. Дубин М. Д.	
БРЗА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ЕКГ	6.500

103. Д. Слијепчевић	
ХОРМОНИ ПОЛНЕ СФЕРЕ	3.500
128. А. Шокљевић, АУРИКУЛО АКУПУНКТУРА	2.500
132. В. Смодлака, СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ	2.800
143. Д. Бакоч	
ДОКТОР БЕЗ РЕЦЕПТА	12.000
146. Н. Поповић	
СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ У РУКОМЕТУ	2.500
149. В. Смодлака	
МЕДИЦИНСКИ АСПЕКТИ ФУДБАЛА	2.800

ХОБИ ИЗДАЊА

105. В. Литричин, ОСНОВНА ЗНАЊА О ПСУ	2.500
106. М. К. Костерисиц	
400 САВЕТА ПРИЈАТЕЉИМА ПАСА	2.500
107. Н. А. Сахаров, ДРЕСУРА ПАСА	2.500
108. Мишковић - Грабовшек, ИГРАТЕ ЛИ БРИЦ	4.800
138. Д. Цветковић	
ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА - ПРЕФЕРАНС	3.200
101. М. Ђонић, ДУНАВСКИ АЛАСИ	2.000
109. М. Ђонић, РИБЉИ СВЕТ	1.500
110. М. Ђонић, МАМЦИ И ВАЉЦИ	1.500
147. Ђонић - Милосављевић, ПОНАШАЊЕ НА ВОДИ	1.500
150. М. Ђонић, РИБОЛОВ ВАРАЛИЦОМ	6.500
116. Ж. Вукосављевић	
АКОРДИ И ХВАТОВИ НА ГИТАРИ	1.500
117. Ж. Вукосављевић, ШКОЛА ЗА ГИТАРУ	1.500

ОСТАЛА ИЗДАЊА

104. М. Трифуновић, ПСИХОЛОГИЈА КУПАЦА	1.600
111. С. Протић	
ЗАПИСИ ИЗ КУЋЕ МРАКА	1.000
113. Н. Попадић	
СРЦЕ НА ТРАВИ (Поезија о фудбалу)	800
115. Ј. Пуља, БИСЕРИ МУДРОСТИ	4.500
119. М. Пауновић, СВЕТСКА АВИЈАЦИЈА	3.000
120. Р. Мићуновић	
САЊАЛИШТЕ (Поезија за децу)	150

ИГРО „СПОРТСКА КЊИГА“
Београд, Македонска 19,
п. факс 720
НАРУЧЕНИЦА ПЗ - 3/87

Поручујем књиге под редним бројем _____
у укупној вредности од _____ дин.
1. Унапред уплаћујем на ваш жиро-рачун
60801-603-22384
2. Плаћам поштару при преузимању књига -
ПОУЗЕЋЕМ
(Заокружити начин плаћања)

(презиме и име)

(поштански број, место, улица и број)

У цену књиге нису урачунати ПТТ трошкови.
Исећи и залепити на дописницу.
Књиге можете поручити и телефоном на
број: 011/320-226, 326-746

Спортска књига

